

วารสารดำรงราชานุภาพ

ปีที่ 13 ฉบับที่ 46 ประจำเดือนมกราคม - มีนาคม 2556 ISBN 1513 - 6884

ความพร้อมด้านเศรษฐกิจและสังคม
กับการเข้าสู่อาเซียน

วารสารดำรงราชานุภาพ
DAMRONG RAJANUPHAB JOURNAL

สถาบันดำรงราชานุภาพ
สำนักงานปลัดกระทรวง
กระทรวงมหาดไทย

วารสารดำรงราชานุภาพ DAMRONG RAJANUPHAB JOURNAL

ตราประจำพระองค์
สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

“บทความหรือข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏ
ในวารสารดำรงราชานุภาพ
เป็นวรรณกรรมของผู้นิพนธ์โดยเฉพาะ
สถาบันดำรงราชานุภาพและ
บรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย”

คณะผู้จัดทำวารสารดำรงราชานุภาพ

เจ้าของ สถาบันดำรงราชานุภาพ

คณะที่ปรึกษา

นายวิบูลย์ สงวนพงศ์

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

นายภาณุ อุทัยรัตน์

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

นายประภาศ บุญยสินดี

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

นายแก่นเพชร ช่วงรังษี

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

นายจรินทร์ จักกะพาก

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

บรรณาธิการบริหาร

นายทรรศนะ วิชัยธนพัฒน์

ผู้อำนวยการสถาบันดำรงราชานุภาพ

ที่ปรึกษาของบรรณาธิการ

นางสุกานดา วรเชษฐบัญชา

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและแผน

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

นายอภิชัย ชัยชมภู

ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาและบริหารจัดการความรู้

กองบรรณาธิการ

นางวันเพ็ญ ทรงวิวัฒน์

นางฉนิรมล เกิดแก้ว

นางกาญจนา แจ่มมินทร์

นายบัญชา ดวงดีแก้ว

นางสาวสุพัทธา บุญถึง

นางสาวสุภาพ ป้อมมะลั้ง

สถานที่ติดต่อ

สถาบันดำรงราชานุภาพ

สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200

โทร./โทรสาร 0-2221-5958

<http://www.stabundamrong.go.th>

บทบรรณาธิการ

ปัจจุบัน ประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนทุกประเทศล้วนแต่มีการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อให้ประเทศมีความพร้อมให้มากที่สุด ในการรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 สถาบันดำรงราชานุภาพ กระทรวงมหาดไทย เป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทในการเตรียมความพร้อมในการทำความเข้าใจในบริบทต่างๆ ของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนผ่านทางวารสารดำรงราชานุภาพ เนื้อหาในเล่มที่ผ่านมาและในฉบับนี้จึงยังคงเข้มข้นไปด้วยเรื่องราวของการทำความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ โดยได้รับทั้งความร่วมมือและความอนุเคราะห์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิช่วยกันนำเสนอบทความในแง่มุมที่หลากหลายจึงขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ ที่นี้

ในเล่มนี้จะได้ติดตามความคืบหน้าของการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ว่าภายในระยะเวลาที่เหลืออีกไม่มากนัก ไทยเราได้ดำเนินการให้มีความคืบหน้าประการใดไปแล้วบ้าง เรื่องราวของอาเซียนบางเรื่อง ที่เราจะเข้าใจคลาดเคลื่อนเพราะมีความวิตกกังวล พร้อมกับสาระอื่นๆ ที่น่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregion : GMS) ซึ่งเป็นอีกหนึ่งความร่วมมือในภูมิภาค ที่มีพื้นที่ทับซ้อนกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนหลายประเทศโดยเฉพาะภาคพื้นอินโดจีน รวมถึงบทความที่น่าสนใจอีกมากมายในเล่มนี้

สถาบันดำรงราชานุภาพขอขอบคุณทั้งท่านผู้เขียนบทความและผู้อ่านที่ช่วยกันจรรโลงให้วารสารดำรงราชานุภาพมีคุณภาพและมีประโยชน์ทางด้านวิชาการแก่ผู้สนใจในการศึกษาค้นคว้า โดยบทความทุกเรื่องจะนำเผยแพร่บนเว็บไซต์ของสถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (www.stabundamrong.go.th) ด้วยอีกทางหนึ่ง หากท่านมีข้อเสนออื่นใดเกี่ยวกับการดำเนินงานวารสารดำรงราชานุภาพทางกองบรรณาธิการยินดีรับฟังข้อเสนอแนะด้วยความยินดี

(นายทรงชนะ วิชัยธนพัฒน์)

ผู้อำนวยการสถาบันดำรงราชานุภาพ
บรรณาธิการบริหารวารสารดำรงราชานุภาพ

สารบัญ

1. ศักยภาพเศรษฐกิจ ภายใต้เศรษฐกิจภูมิภาค	รศ.ดร.มนตรี โสคติยานุรักษ์	1
2. ประชาคมอาเซียนกับความเป็นไปได้ในการ พัฒนาภาคอีสาน	รศ.สีดา สอนศรี	12
3. ความรู้ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับ ประชาคมอาเซียนในสังคมไทย	วีระพงษ์ ปัญญาธนาคุณ	34
4. การเตรียมความพร้อมของธุรกิจก่อสร้าง ที่มีต่อ AEC	กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ	50
5. อาเซียนกับการใช้พลังงานทางเลือก	ประสงค์ เล่าหะพงษ์	55
6. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Culture Community: ASCC)		
สภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางพัฒนา	นิภาพรรณ เจนสันติกุล และไชยณัฐ คำดี	61
7. กลุ่มประเทศ GMS ภายใต้อาเซียน	กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ	69
8. เมื่อพม่าขยับคนไทยต้องเขยื้อน	นายธีรเศรษฐ์ พัฒน์วราพงษ์	74

ศักยภาพเศรษฐกิจไทย ภายใต้เศรษฐกิจภูมิภาค

รศ.ดร.มนตรี โสคติยานุรักษ์^{*}

Associate Professor, Dr. Montree Socratyanuruk

บทคัดย่อ

ประเทศไทยในฐานะสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 25 ของขนาดเศรษฐกิจโลก และมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 2 ของอาเซียน มีจุดเด่นของตำแหน่งที่ตั้งภูมิศาสตร์ ซึ่งช่วยเอื้อประโยชน์ในการคมนาคมขนส่ง อีกทั้งยังมีศักยภาพการแข่งขันอยู่ในอันดับที่ 38 ของโลก โดยมีความโดดเด่นในเรื่องขนาดตลาด สภาวะเศรษฐกิจของประเทศโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมและประสิทธิภาพตลาดสินค้า ส่วนศักยภาพด้านกำลังคนนั้น สัดส่วนแรงงานของประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นโครงสร้างของตลาดแรงงานฝีมือที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ด้านการค้าระหว่างประเทศนั้น ประเทศไทยมีสัดส่วนการค้าระหว่างประเทศกับอาเซียน ร้อยละ 20.41 โดยประเทศมาเลเซีย ประเทศอินโดนีเซีย และประเทศสิงคโปร์ เป็นประเทศ 3 อันดับแรกในกลุ่มอาเซียน ที่ทำการ

ค้าระหว่างประเทศกับไทย และเมื่อพิจารณาถึงการค้าระหว่างประเทศโดยรวม ระหว่างประเทศไทยกับอาเซียนแล้ว พบว่าประเทศไทยได้ดุลการค้าระหว่างประเทศกับอาเซียนอยู่มาก เนื่องจากประเทศไทย มีมูลค่าการส่งออกมากกว่าการนำเข้า มีเพียงประเทศบรูไน กับประเทศมาเลเซียเท่านั้น ที่ประเทศไทยเสียดุลการค้า

ด้านฐานะการคลังของภาครัฐในปัจจุบัน มีสัดส่วนหนี้สาธารณะร้อยละ 44.9 ต่อ GDP ซึ่งอยู่อันดับ 71 ของโลกซึ่งถือว่าประเทศไทยมีความเสี่ยงต่อภาวะของความล้มเหลวทางการเงินการคลังค่อนข้างต่ำ อีกทั้งในปัจจุบันการเมืองของประเทศไทยยังมีเสถียรภาพมากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อความน่าสนใจในการเข้ามาลงทุนทำการค้าในประเทศไทย อีกทั้ง ยังมีโครงการเพื่อการลงทุนรถไฟความเร็วสูงอีกประการหนึ่งที่ช่วยหนุนเสริมให้ประเทศไทยมีศักยภาพโดดเด่นกว่าประเทศอื่นในอาเซียน

^{*}รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ อีเมล: montree_so@yahoo.com

Associate Professor Dr. School of Public Administration, NIDA, Email: montree_so@yahoo.com

บทนำ

ด้วยมูลเหตุแห่งการเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economics Community: AEC) และความน่าสนใจของอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของภูมิภาคประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้วยขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 25 ของขนาดเศรษฐกิจโลก (CIA The World Factbook, 2012) จากการพิจารณาขนาดเศรษฐกิจกว่า 229 ประเทศทั่วโลก และมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 2 ของอาเซียน รองจากประเทศอินโดนีเซีย ตลอดจนจุดเด่นของตำแหน่งที่ตั้งภูมิศาสตร์ ซึ่งอยู่ใจกลางภูมิภาค ที่เอื้อประโยชน์ต่อการคมนาคมขนส่ง สามารถเชื่อมโยงการคมนาคมได้ในหลายด้าน อาทิ ทางถนน ประเทศไทยได้รับการปรับอันดับ

ให้เพิ่มสูงขึ้นโดย The World Economic Forum (WEF) ในส่วนของปริมาณและคุณภาพของถนนลาดยาง ส่วนทางอากาศ ก็การันตีด้วยขนาดสนามบินสุวรรณภูมิที่มีขนาดใหญ่สุดในภูมิภาค การคมนาคมทางเรือ มีท่าเรือน้ำลึกสามารถรองรับได้ทั้ง เรือขนส่งสินค้าขนาดเล็กและขนาดใหญ่ และการคมนาคมทางรางที่กำลังมีการพัฒนารถไฟความเร็วสูง ให้มีความสะดวกรวดเร็ว สามารถเชื่อมโยงได้ทั่วถึงทั้งภูมิภาค ประเทศไทยจึงนับเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคอาเซียน ที่มีความโดดเด่นในเรื่องความพร้อม ด้านการคมนาคมขนส่ง นอกจากนี้ยังมีปัจจัยแวดล้อมอื่น ที่ช่วยเสริมศักยภาพทางการแข่งขันให้กับประเทศไทยขึ้นเป็น 1 ใน 3 ของภูมิภาค

ภาพที่ 1 การคมนาคม

ที่มา: กระทรวงอุตสาหกรรม

เมื่อพิจารณาถึงข้อมูลความสามารถในการแข่งขัน ที่จัดทำโดย The World Economic Forum (WEF) ปี 2555 – 2556 แล้ว พบว่า

ประเทศไทย มีอันดับในการแข่งขันหลายส่วนที่อยู่ในเกณฑ์ดี จากการจัดอันดับทั่วโลก ดังนี้

ตารางที่ 1 ลำดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย โดย WEF

	อันดับการแข่งขันของประเทศไทย	ประเทศที่ได้อันดับ 1 ในแต่ละประเด็น
Global Competitiveness Index (GCI)	38	สวิตเซอร์แลนด์
สถาบันเศรษฐกิจ	77	สิงคโปร์
- ภาครัฐ	82	-
- ภาคเอกชน	45	-
โครงสร้างพื้นฐาน	46	ฮ่องกง
- การคมนาคม	27	สหรัฐอเมริกา
- การสื่อสาร, อิเล็กซ์	72	ฮ่องกง
สภาวะเศรษฐกิจ	27	บรูไน
ด้านสุขภาพและการศึกษา	78	ฟินแลนด์
ประสิทธิภาพตลาดสินค้า	37	สิงคโปร์
ประสิทธิภาพตลาดแรงงาน	76	สวิตเซอร์แลนด์
การพัฒนาตลาดการเงิน	43	ฮ่องกง
ขนาดตลาด	22	สหรัฐอเมริกา
ความเชี่ยวชาญด้านธุรกิจ	46	ญี่ปุ่น

ที่มา: The Global Competitiveness Index 2012-2013 Data Platform, The World Economic Forum

จะเห็นได้ว่า ภาพรวมศักยภาพในการแข่งขันของประเทศไทย อยู่ที่อันดับ 38 ของโลก โดยที่ประเทศไทยมีความโดดเด่นในเรื่องของ

ขนาดตลาด สภาวะเศรษฐกิจของประเทศ และโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม ซึ่งอยู่ที่อันดับ 22 27 และ 27 ของโลกตามลำดับ

ตารางที่ 2 ระดับคะแนนประเมินศักยภาพในการแข่งขันโดย IMD

อันดับ	ประเทศ	ระดับคะแนน	อันดับการแข่งขันโลก
1	สิงคโปร์	95.923/100.000	4 (3)
2	มาเลเซีย	84.217/100.000	14 (16)
3	ไทย	69.001/100.000	30 (27)
4	อินโดนีเซีย	59.499/100.000	42 (37)
5	ฟิลิปปินส์	59.271/100.00	43 (41)

ที่มา: IMD, 2012

ส่วนการจัดอันดับโดย IMD ได้ประเมินศักยภาพในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ทั่วโลกกว่า 59 ประเทศ ด้วยคะแนนเต็ม 100.00 จากการพิจารณา 4 ประเด็นใหญ่ๆ คือ ด้านศักยภาพทางเศรษฐกิจ ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ ด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ และด้านปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน โดยเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคแล้ว พบว่า ประเทศไทยเป็นประเทศอันดับ 3 ของภูมิภาคที่มีศักยภาพในการแข่งขันโดยรวมของประเทศ อยู่ที่ระดับ 69.001 คะแนน เต็ม 100.00 อยู่ที่อันดับ 30 ของโลกในปี ค.ศ. 2012

ทั้งนี้ถึงแม้ว่า อันดับการแข่งขันที่ปรากฏจะสามารถสะท้อนได้ถึงศักยภาพของประเทศไทยในด้านการแข่งขัน ที่เป็น 1 ใน 3 ของภูมิภาคได้อย่างชัดเจนก็ตาม แต่จากการจัดอันดับของสถาบันระหว่างประเทศในช่วงต้น ยังไม่สามารถสะท้อนได้ถึงศักยภาพด้านกำลังคนขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศในภูมิภาคและประสิทธิภาพภาครัฐของประเทศไทยได้

อย่างแท้จริง เพราะต้องกล่าวว่า ประเด็นดังกล่าวของประเทศไทย เป็นตัวสะท้อนได้ถึงขีดความสามารถในการแข่งขัน และศักยภาพของประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคได้ดีอีกมิติหนึ่ง

ศักยภาพด้านกำลังคน

เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนโครงสร้างของ GDP ของประเทศไทยแล้ว จะเห็นได้ว่า GDP ของประเทศไทย มีสัดส่วนของภาคบริการถึงร้อยละ 52.4 ภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 39.0 และภาคเกษตรกรรมร้อยละ 8.6 ในขณะที่โครงสร้างตลาดแรงงานของประเทศไทยนั้น มีสัดส่วนของภาคบริการร้อยละ 48.2 แรงงานภาคเกษตรกรรมร้อยละ 38.2 และแรงงานภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 13.6 ซึ่งจะเห็นได้ว่า โครงสร้างตลาดแรงงานของประเทศไทย มีการกระจุกตัวอยู่ที่ภาคบริการกว่าร้อยละ 48 และภาคเกษตรกรรมกว่าร้อยละ 38 ของโครงสร้างตลาดแรงงานทั้งหมด ในขณะที่โครงสร้างสัดส่วนใน GDP ของประเทศไทยนั้น

ภาคบริการถือครองสัดส่วนอยู่ถึงร้อยละ 52.4 ซึ่งนับเป็นสัดส่วนกว่าครึ่งของรายได้ประเทศทั้งหมด โดยที่ภาคเกษตรกรรม ที่มีสัดส่วนแรงงานกว่าร้อยละ 38 มีสัดส่วนในโครงสร้าง GDP เพียงร้อยละ 8.6 เท่านั้น กล่าวได้ว่า ในมิติสัดส่วนภาคแรงงานของไทย ยังมีแรงงานในภาคเกษตรกรรมมากเกินไป เมื่อเทียบกับสัดส่วนภาคเกษตรกรรมที่มีอยู่ใน GDP หากสัดส่วนแรงงานที่ปรากฏ จะสามารถสร้างผลผลิตใน GDP ได้มากกว่านี้ น่าจะเป็นผลในทางที่ดีกว่ากับประเทศ

ต่างจากประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค โดยเฉพาะประเทศมาเลเซียที่มีความสอดคล้องของกำลังแรงงาน และสัดส่วนของ GDP ที่เกิดขึ้น โดยประเทศมาเลเซียมีโครงสร้างของ GDP ของประเทศอยู่ที่ภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก ร้อยละ 40.0 และมีโครงสร้างของตลาดแรงงานอยู่ที่ภาคอุตสาหกรรมเป็นหลักอยู่ที่ร้อยละ 36.0 เช่นเดียวกันซึ่งนับว่าเป็นความสอดคล้องของภาคตลาดแรงงานและโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ

ตารางที่ 3 โครงสร้างแรงงานแต่ละประเทศในอาเซียน

	ภาคเกษตรกรรม		ภาคอุตสาหกรรม		ภาคบริการ	
	GDP	Labor force	GDP	Labor force	GDP	Labor force
1. บรูไน	0.8%	4.2%	66.7%	62.8%	32.5%	33%
2. กัมพูชา	30.0%	57.6%	30%	15.9%	40%	26.5%
3. อินโดนีเซีย	14.7%	38.3%	47.2%	12.8%	38.1%	48.9%
4. ลาว	27.8%	75.1%	34.8%	NA	37.4%	NA
5. มาเลเซีย	12.0%	13.0%	40.0%	36.0%	48.0%	51.0%
6. พม่า	38.2%	70.0%	18.2%	7.0%	43.6%	23.0%
7. ฟิลิปปินส์	12.8%	33.0%	31.5%	15.0%	55.7%	52.0%
8. สิงคโปร์	0.0%	0.1%	26.6%	19.6%	73.4%	80.3%
9. ไทย	8.6%	38.2%	39.0%	13.6%	52.4%	48.2%
10. เวียดนาม	22.0%	48.0%	40.3%	22.4%	37.7%	29.6%

ที่มา: CIA The World Factbook, 2012

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้โครงสร้างตลาดแรงงาน กับโครงสร้างของ GDP ประเทศไทย จะมีความบกพร่องอยู่บ้างก็ตาม แต่ต้องยอมรับว่า สัดส่วนแรงงานของประเทศไทย เป็นโครงสร้างของตลาดแรงงานฝีมือเป็นส่วนใหญ่ โดยจากสถิติกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน พบว่า ในปี 2555 ประเทศไทยมีประชากรอยู่ในวัยทำงานหรืออายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวนกว่า 54.51 ล้านคน โดยขยายตัวจากปี 2554 ที่มีประชากรอยู่ในวัยทำงานเพียง 39.49 ล้านคน ซึ่งในจำนวนนี้มีอัตราการมีงานทำของผู้สำเร็จการฝึกเตรียมเข้าทำงานในปี 2555 ร้อยละ 57.75 อัตราการผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานอยู่ที่ร้อยละ 74.99 และอัตราผู้สำเร็จการฝึกยกระดับฝีมือแรงงานร้อยละ 96.18

ทั้งนี้ ในสัดส่วนดังกล่าว มีกลุ่มอาชีพที่มีอัตราการผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานสูงสุด ได้แก่ กลุ่มอาชีพช่างเครื่องกล ร้อยละ 82.47 กลุ่มช่างก่อสร้างร้อยละ 77.84 กลุ่มธุรกิจบริการร้อยละ 77.06 กลุ่มช่างไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นกลุ่มอาชีพ

ที่ตลาดแรงงานมีความต้องการมาก ถึงร้อยละ 66.44 สะท้อนได้อย่างชัดเจนถึงศักยภาพด้านกำลังคนของประเทศไทย ซึ่งนับว่าเป็นความได้เปรียบของประเทศไทยเมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคประการหนึ่ง

ปัจจัยด้านการค้าระหว่างประเทศ

ด้วยโครงสร้างเศรษฐกิจประเทศไทย ที่พึ่งพาภาคต่างประเทศถึงร้อยละ 72.0 ทำให้ภาวะเศรษฐกิจไทย มีความผันผวนจากปัจจัยภายนอกเป็นหลัก โดยประเทศคู่ค้าหลักของประเทศไทยนั้น 3 อันดับแรก คือ ประเทศญี่ปุ่น ร้อยละ 14.0 ประเทศจีน ร้อยละ 13.0 และประเทศสหรัฐอเมริกา ร้อยละ 7.8 ซึ่งจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีการลดสัดส่วนการค้ากับสหรัฐอเมริกาลดลง โดยหันมาทำการค้ากับประเทศในภูมิภาคเอเชียมากยิ่งขึ้น เพื่อลดความเสี่ยงจากความผันผวนของภาวะเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกา ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งมีผลโดยตรงต่อกำลังซื้อและบรรยากาศในการค้าและการลงทุนไม่น้อย

ตารางที่ 4 มูลค่าการค้าโดยรวมของประเทศไทย (หน่วย: ล้านบาท)

ประเทศ		2556/2013	%
มูลค่าการค้า		3,662,545.20	100.00
1	ญี่ปุ่น	511,185.60	14.00
2	จีน	477,040.90	13.00
3	สหรัฐอเมริกา	285,663.50	7.80

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์

จากสถิติการค้าของไทยในปัจจุบัน (มกราคม – มีนาคม, 2556) จะพบว่า มีมูลค่าการค้าโดยรวม 3,662,545.20 ล้านบาท โดยมีมูลค่าการค้ากับ 3 อันดับแรกของประเทศคู่ค้า คือ ประเทศญี่ปุ่น 511,185.60 ล้านบาท ประเทศจีน 477,040.90 ล้านบาท และประเทศสหรัฐอเมริกา 285,663.50 ล้านบาท ส่วนการค้ากับประเทศในกลุ่มอาเซียนนั้น มีมูลค่า

การค้าโดยรวมอยู่ที่ 747,375.41 คิดเป็นสัดส่วนกว่า ร้อยละ 20.41 โดยประเทศมาเลเซียมีสัดส่วนการค้าโดยรวมกับประเทศไทยสูงที่สุด ร้อยละ 25.97 มูลค่าการค้าโดยรวมเท่ากับ 194,073.90 ล้านบาท ประเทศอินโดนีเซีย 155,920.89 ล้านบาท ประเทศสิงคโปร์ 132,457.61 ล้านบาท ฯลฯ

ตารางที่ 5 มูลค่าการค้าของไทยกับประเทศในอาเซียน (หน่วย: ล้านบาท)

ประเทศ		2555/2012	(มกราคม – มีนาคม) 2556/2013	% (2556/2013)
มูลค่าการค้าโดยรวม		3,3013,004.03	747,375.41	100.00 (20.41)
1	มาเลเซีย	793,328.00	194,073.94	25.97
2	อินโดนีเซีย	598,933.95	155,920.89	20.86
3	สิงคโปร์	579,520.61	132,457.61	17.72
4	เวียดนาม	300,034.62	71,741.03	9.60
5	พม่า	211,345.96	59,655.97	7.98
6	ฟิลิปปินส์	235,340.99	55,850.19	7.47
7	ลาว	150,135.95	38,317.01	5.13
8	กัมพูชา	124,705.55	33,110.38	4.43
9	บรูไน	19,658.37	6,248.40	0.84

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์

ทั้งนี้ หากพิจารณาสัดส่วนของการนำเข้าและส่งออกของประเทศไทย เทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนแล้ว จะพบว่า ประเทศไทยมีสัดส่วนของมูลค่าการส่งออกไปยังอาเซียนมากกว่ามูลค่าที่ประเทศไทยได้นำเข้าจากประเทศกลุ่มอาเซียนซึ่งนับเป็นความได้เปรียบในเรื่องของดุลการค้าระหว่างประเทศ ระหว่าง

ประเทศไทยกับกลุ่มอาเซียนโดยมีเพียงประเทศบรูไน กับประเทศมาเลเซียเท่านั้นที่ประเทศไทยเสียเปรียบดุลการค้า กล่าวคือ ประเทศไทยมีการนำเข้าจากประเทศทั้ง 2 มากกว่ามูลค่าการส่งออกนั่นเอง แต่หากโดยภาพรวมแล้วประเทศไทย ยังนับว่าได้ดุลการค้ากับกลุ่มอาเซียนอยู่มาก

ตารางที่ 6 มูลค่าการนำเข้า-ส่งออกของไทยกับประเทศในอาเซียน (หน่วย: ล้านบาท)

ประเทศ	มูลค่าการค้า (มกราคม – ธันวาคม) 2555/2012		มูลค่าการค้า (มกราคม – มีนาคม) 2556/2013	
	การนำเข้า	การส่งออก	การนำเข้า	การส่งออก
อาเซียน (9)	1,260,791.27	1,752,212.76	309,014.42	438,360.99
บรูไน	13,763.52	5,894.85	5,157.91	1,090.49
อินโดนีเซีย	252,666.92	346,267.03	66,362.02	89,558.87
กัมพูชา	7,800.23	116,905.32	3,074.51	30,035.87
ลาว	38,682.24	111,453.71	8,480.19	29,836.82
พม่า	114,819.51	96,526.45	29,593.88	30,062.09
มาเลเซีย	409,618.69	383,709.31	102,148.84	91,925.10
ฟิลิปปินส์	85,199.13	150,141.86	20,763.40	35,086.79
สิงคโปร์	244,881.56	334,639.05	48,283.17	84,174.44
เวียดนาม	93,359.46	206,675.16	25,150.51	46,590.52

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์

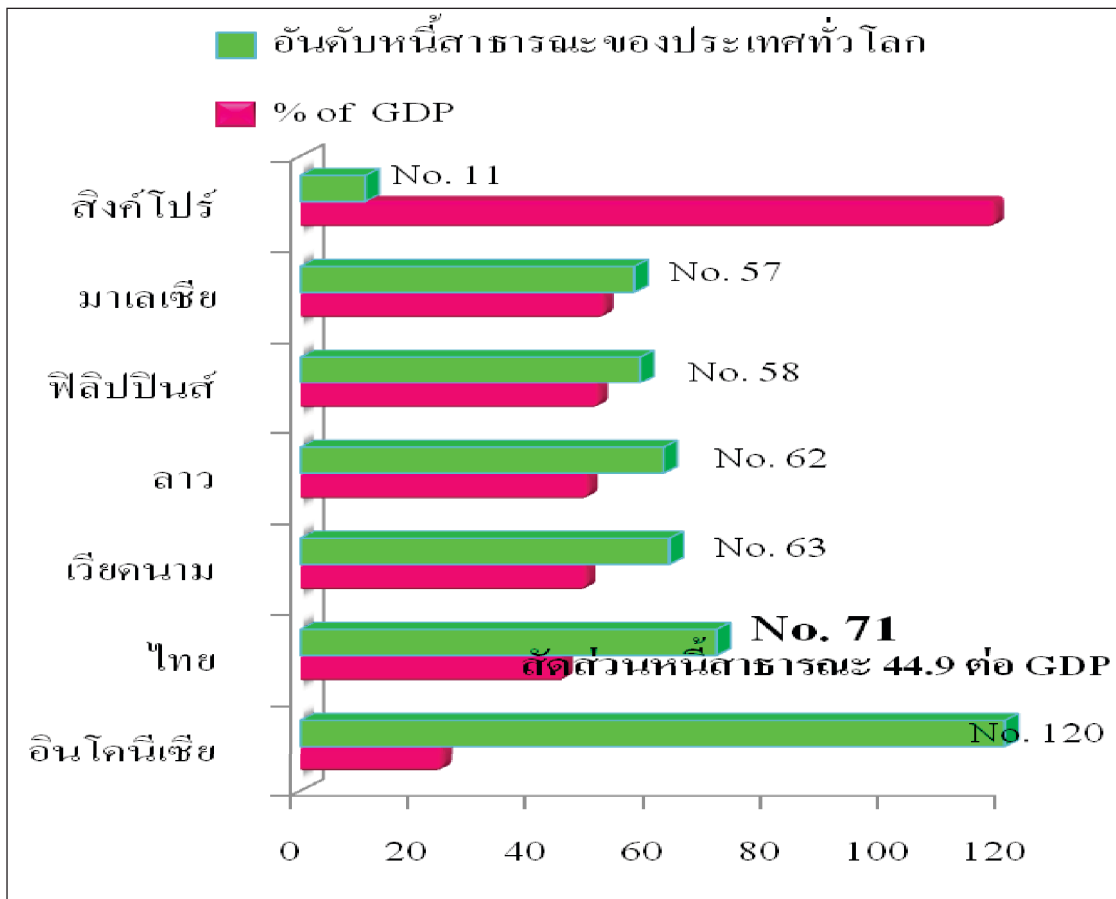
ฐานะทางการคลังของภาครัฐ

ปัจจัยฐานะทางการคลัง เป็นอีกมุมหนึ่งที่จำเป็นต้องพิจารณาประกอบการประเมินศักยภาพของประเทศ โดยประเทศไทยเป็นประเทศที่มีสัดส่วนหนี้สาธารณะร้อยละ 44.9 ต่อ GDP ในปี 2555 และเมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนหนี้สาธารณะของประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคแล้ว พบว่า ประเทศไทยมีสัดส่วนหนี้สาธารณะต่ำกว่าประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค โดยมีสัดส่วนหนี้สาธารณะสูงกว่าประเทศ

อินโดนีเซียเท่านั้น ทั้งนี้ ประเทศไทยถูกจัดอันดับการมีหนี้สาธารณะมากเป็นอันดับที่ 71 ของโลก ในขณะที่ประเทศอินโดนีเซีย ถูกจัดให้เป็นประเทศที่มีสัดส่วนหนี้สาธารณะมากอยู่ที่อันดับ 120 ของโลก (โดยประเทศที่มีสัดส่วนหนี้สาธารณะมากที่สุด จะเป็นประเทศที่ได้อันดับ 1 ของโลก ซึ่งประเทศไทยอยู่ที่อันดับที่ 71 จึงถือได้ว่า มีสัดส่วนหนี้สาธารณะในระดับที่อยู่ในกรอบความมั่นคงทางการคลังอยู่)

ภาพที่ 1 สัดส่วนหนี้สาธารณะรายประเทศในกลุ่มอาเซียน

ที่มา: CIA The World Factbook, 2012

สะท้อนได้ว่า ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศชั้นแนวหน้าของภูมิภาค ที่มีปัจจัยเสี่ยงเรื่องหนี้สาธารณะค่อนข้างต่ำ การบริหารจัดการหนี้ไม่น่ากังวล เนื่องจากสัดส่วนหนี้สาธารณะที่ปรากฏ ยังอยู่ภายในกรอบแห่งความมั่นคงทางการคลังอยู่ กล่าวคือ ยังอยู่ในกรอบการมีสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ภายในกรอบไม่เกินอัตราร้อยละ 60 ต่อ GDP

ทั้งนี้ สัดส่วนหนี้สาธารณะที่ปรากฏนั้น ประกอบไปด้วย สัดส่วนหนี้ของรัฐบาล ร้อยละ 30.87 ของ GDP สัดส่วนหนี้รัฐวิสาหกิจที่ไม่เป็น

สถาบันการเงิน ร้อยละ 9.31 ของ GDP สัดส่วนหนี้รัฐวิสาหกิจที่เป็นสถาบันการเงิน (รัฐบาลค้าประกัน) ร้อยละ 3.80 ของ GDP และสัดส่วนหนี้หน่วยงานอื่นของรัฐ ร้อยละ 0.07 ของ GDP (สำนักบริหารจัดการหนี้, 2556, รายงานหนี้สาธารณะคงค้าง ณ กุมภาพันธ์ 2556)

จากภาวะหนี้สาธารณะของประเทศที่ปรากฏ เชื่อมั่นได้ว่า ประเทศไทยยังมีความมั่นคงและความเสี่ยงต่ำต่อภาวะของความสั่นคลอนทางการคลัง ขาดด้านการเมืองของประเทศในปัจจุบัน ยังมีเสถียร ภาพมากขึ้น การเข้ามา

ลงทุนตลอดจนทำการค้าในประเทศไทย จึงมีความน่าสนใจนอกจากนี้ ในปัจจุบัน ประเทศไทย ยังมีนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล ด้วยโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ของประเทศ มูลค่ากว่า 2.0 ล้านล้านบาท ในการสร้างเส้นทางรถไฟความเร็วสูง เชื่อมทั้ง 4 ทิศทาง 4 เมืองใหญ่ของประเทศ ซึ่งนโยบายดังกล่าว หากวิเคราะห์เฉพาะผลแห่งนโยบายตามเป้าประสงค์ จุดมุ่งหมาย และตามโมเดลทางเศรษฐกิจแล้ว จะเห็นได้ว่า โครงการของภาครัฐบาลนี้ จะเป็นปัจจัยหลักหนุนเสริมให้ เศรษฐกิจของประเทศเกิดการขยายตัว การคมนาคมขนส่งมีความสะดวก รวดเร็ว ช่วยแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ และการหลั่งไหลของคนเข้าสู่เมืองได้ในทางอ้อมอีกประการหนึ่งด้วย

บทสรุป

ประเทศไทยมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 25 ของขนาดเศรษฐกิจโลก และมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 2 ของอาเซียน โดยประเทศไทยมีจุดเด่นของตำแหน่งที่ตั้งภูมิศาสตร์ซึ่งช่วย เอื้อประโยชน์ในการคมนาคมขนส่ง เมื่อพิจารณาถึงศักยภาพในการแข่งขันของ WEF พบว่า ประเทศไทยมีภาพรวมในศักยภาพการแข่งขันอยู่ในอันดับที่ 38 ของโลก โดยมีความโดดเด่นในเรื่องขนาดตลาด สภาวะเศรษฐกิจของประเทศ โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม และประสิทธิภาพตลาดสินค้า ในด้านศักยภาพด้านกำลังคนนั้น สัดส่วนแรงงานของประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นโครงสร้าง

ของตลาดแรงงานฝีมือที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานอย่างมาก ส่วนด้านการค้าระหว่างประเทศนั้นประเทศไทยมีสัดส่วนการค้าระหว่างประเทศกับอาเซียน ร้อยละ 20.41 โดยมีประเทศมาเลเซีย ประเทศอินโดนีเซีย และประเทศสิงคโปร์ ที่มีมูลค่าการค้าโดยรวมคิดเป็น 3 อันดับประเทศแรกในกลุ่มอาเซียน ที่ทำการค้าระหว่างประเทศกับประเทศไทย ตลอดจนเมื่อพิจารณาถึงการค้าระหว่างประเทศโดยรวม ระหว่างประเทศไทยกับอาเซียนแล้วจะพบว่า ประเทศไทยได้ดุลการค้าระหว่างประเทศกับอาเซียนอยู่มาก เนื่องจากประเทศไทย มีมูลค่าการส่งออกมากกว่าการนำเข้า มีเพียงประเทศบรูไนกับประเทศมาเลเซียเท่านั้น ที่ประเทศไทยเสียดุลการค้า

ด้านฐานะทางการคลังของภาครัฐบาลในปัจจุบัน ประเทศไทยมีสัดส่วนหนี้สาธารณะร้อยละ 44.9 ต่อ GDP ซึ่งอยู่อันดับ 71 ของโลก และเป็นอันดับ 2 รองจากประเทศอินโดนีเซีย ที่อยู่ในอันดับ 120 ของโลก กล่าวได้ว่า ระดับหนี้สาธารณะที่ปรากฏยังอยู่ภายในกรอบแห่งความมั่นคงทางการคลังอยู่ ประเทศไทยมีความเสี่ยงในเรื่องหนี้สาธารณะค่อนข้างต่ำ อีกทั้ง ยังมีโครงการเพื่อการลงทุน ในโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่อย่างรถไฟความเร็วสูง ซึ่งนับเป็นปัจจัยหนุนเสริมอีกประการหนึ่งที่สะท้อนได้ถึงศักยภาพของประเทศไทยที่โดดเด่นในภูมิภาค สำหรับการรุกคืบเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้วยฐานะประเทศแนวหน้าของอาเซียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงแรงงาน. 2555. **สถานการณ์และ
การเตือนภัยด้านแรงงานไตรมาสปี
2555**. สืบค้นได้จาก <http://www.mol.go.th/>
มนตรีโสคติยานุรักษ์. ม.ป.ป. **การศึกษาโอกาส
และผลกระทบต่อประเทศไทย
ในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
(ASEAN Economic Community :
AEC)**. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
สำนักปลัดกระทรวงพาณิชย์. 2556.
**สถิติมูลค่าการค้าระหว่างประเทศ
สำนักงานบริหารจัดการหนี้สาธารณะ**. 2556.
**รายงานหนี้สาธารณะคงค้าง ณ วันที่
28 กุมภาพันธ์ 2556**. สืบค้นได้จาก
<http://www.pdmo.go.th/>

CIA The World Factbook. 2013. **Economy:
Thailand**. สืบค้นได้จาก <https://www.cia.gov>

IMD. 2012. **The World Competitiveness
Scoreboard 2012**. สืบค้นได้จาก <http://www.imd.org/>

World Economic Forum. 2013. **The Global
Competitiveness Index 2012-2013
data platform**. สืบค้นได้จาก
<http://www.weforum.org/>

World Economic Forum. 2013. **The Travel
& Tourism Competitiveness Index
2013: Asia Pacific**. สืบค้นได้จาก <http://www.weforum.org/>

ประชาคมอาเซียนกับความเป็นไปได้ ในการพัฒนาภาคอีสาน

รศ.สีดา สอนศรี¹

ผู้เชี่ยวชาญอาเซียนศึกษา วิทยาลัยการเมืองการปกครอง
คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประชาคมอาเซียนสำหรับประเทศไทย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีใช่ เป็นเรื่องใหม่ เนื่องจากประเทศในกลุ่มได้ดำเนินการเกี่ยวกับการค้าเสรีมาพอสมควรแล้วแต่มีได้ดำเนินการอย่างจริงจังในการจัดตั้งเป็นประชาคม การจัดตั้งเป็นประชาคมอาเซียนโดยเฉพาะการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจนี้ มีแบบอย่างมาจากยุโรปแต่ไม่ได้เอามาทุกขั้นตอนเนื่องจากประเทศในกลุ่มมีความหลากหลายมากและยังมองเห็นผลประโยชน์ของประเทศเป็นหลักมากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวมของกลุ่มอีกทั้งบางประเทศไม่ต้องการเสียอธิปไตยบางส่วนให้กับกลุ่มเหมือนประชาคมยุโรป การรวมตัวจึงเป็นไปแบบรวมๆ (Cooperation) เท่านั้นและเน้นเฉพาะเขตการค้าเสรีและตลาดร่วม นั่นก็คือ

ยกเลิกข้อจำกัดด้านปริมาณอัตราภาษีศุลกากร ไม่มีอุปสรรคกีดขวางในทางการค้า ทำให้ผลิตสินค้าได้มาก ส่งออกได้มาก ผลิตตามที่ดินถนัด วิธีการนี้ทำให้ผู้บริโภคซื้อสินค้ามาบริโภคได้มากขึ้นด้วยระดับราคาในตลาดเสรีแต่ทั้งนี้และทั้งนั้นต้องกำหนดสินค้าที่ไม่มีภาษีและไม่มีความหวงห้ามระหว่างประเทศสมาชิก นี่คือเขตการค้าเสรี (Free Trade Area) ส่วนตลาดร่วม นั่นคือกำหนดเขตอันแนบแน่นสำหรับให้สินค้า คน บริการ เงินทุน และการลงทุนเคลื่อนไหวไปมาอย่างเสรี (Free Flows of Factors) ในระยะยาวประชาคมอาเซียนยังมีปัญหาในการดำเนินการให้เป็นการรวมตัวทางเศรษฐกิจอย่างสมบูรณ์แบบเพราะแต่ละประเทศต่างก็มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจอย่างสมบูรณ์แบบเพราะแต่ละประเทศต่างก็มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ต่างกัน เพราะฉะนั้นการรวมกลุ่มในประชาคมอาเซียนคือการนำจะเป็นการตีความดังนี้

¹คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1. Regionalization : Regionalization เป็นการบูรณาการทางสังคมในภูมิภาคและกระบวนการปฏิสัมพันธ์โดยทางอ้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ อาจจะเป็นการบูรณาการอย่างไม่เป็นทางการ หรือ Soft regionalism นั่นก็คือกระบวนการทางเศรษฐกิจจะพัฒนาสู่การพึ่งพิงทางเศรษฐกิจมากขึ้น แม้ในบางครั้งจะกระทบกับรัฐในภูมิภาคก็ตามที่ แต่แรงผลักดันของ economic regionalization นั้นมาจากตลาดการค้า การลงทุน และการตัดสินใจนโยบายของบรรษัท รวมถึงการหมุนเวียนของเงินทุนและการค้าซึ่งจะนำไปสู่การบูรณาการทางเศรษฐกิจข้ามภูมิภาค ซึ่งได้แก่ ภูมิภาคนิยม Asia Pacific ซึ่งทำให้เกิดความสลับซับซ้อนมากขึ้น โดยเฉพาะการแข่งขันกันทางตลาดในเวทีระหว่างประเทศ และการจัดการบรรษัทข้ามชาติและเครือข่ายธุรกิจในภูมิภาค

Regionalization มีความสลับซับซ้อน มีสัมพันธ์กับการเพิ่มการไหลเวียนของประชาชน การพัฒนาช่องทางทางความคิด การสร้างประชาคมข้ามชาติในภูมิภาคแต่จุดสำคัญที่นึก 2 ประการคือ Regionalization จึงไม่ได้มีพื้นฐานจากนโยบายของรัฐหรือกลุ่มประเทศและไม่น่าจะมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและรูปแบบของ Regionalization ไม่ขึ้นอยู่กับพรมแดนของรัฐ การอพยพ การค้า และการมีเครือข่ายทางสังคมอันนำไปสู่การปฏิสัมพันธ์เพิ่มขึ้น แกนกลางของภูมิภาคนิยมข้ามชาติ คือ เศรษฐกิจ เช่น การพัฒนาสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ การพัฒนา

ศูนย์อุตสาหกรรมที่สามารถเชื่อมโยงได้โดยประชาชน หรือบทบาทของบรรษัทข้ามชาติ เช่น การเกิดการรวมกลุ่มของ APEC เป็นต้น เศรษฐกิจเป็นประเด็นสำคัญในการรวมกลุ่มของประเทศมหาอำนาจ หรือการรวมกลุ่มของสามเหลี่ยมเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น SIJORI, EAGA, โครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ-ไทย ลาว พม่า มณฑลยูนนานทางใต้ของจีน หรือการรวมกลุ่มของกลุ่มแม่น้ำโขง เป็นต้น เป็นการเกิดขึ้นเพราะความต้องการและการแข่งขันทางการตลาดในเวทีระหว่างประเทศเป็นการสร้างเครือข่ายระหว่างชนชาติต่างๆ ที่เหมือนกันแต่ถึงอย่างไรก็ตามผู้เขียนคิดว่าการรวมกลุ่มภูมิภาคมิใช่เป็นการแข่งขันกันทางตลาดอย่างเดียวแต่เกิดขึ้นจากความใกล้ชิดทางประวัติศาสตร์ ภูมิภาค ค่านิยมและวัฒนธรรมของประเทศในกลุ่มด้วย

2. การสำนึกและเอกลักษณ์ของภูมิภาค

การตระหนัก หรือการสำนึก และความเป็นเอกลักษณ์ของภูมิภาคนั้น เป็นสิ่งที่

เรามองข้ามไปไม่ได้ Adler มองว่าภูมิภาคเป็นชุมชนที่ขึ้นอยู่กับแผนที่หรือเส้นเขตแดนทางภูมิศาสตร์โดยละเอียดเรื่องอื่นๆ ไป สำหรับความเป็นเอกลักษณ์นั้นเป็นการปรับความเข้าใจซึ่งขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐที่จะตระหนักในภูมิภาค และเป็นการรับรู้ร่วมกันของแต่ละชุมชนซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยภายใน ซึ่งมักจะเป็นเรื่องของวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ หรือศาสนา ร่วมกัน และอาจจะมีปัจจัยภายนอกมาคุกคามภูมิภาค เช่น วัฒนธรรมอื่นๆ ที่ต่างกัน ภูมิภาคนิยมในแง่นี้เป็นการถกเถียงกันถึงรากฐานทางประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะความเป็นชาตินิยมของกลุ่ม เช่น ภูมิภาคอาเซียน เป็นต้น เราจะต้องไปถึงประวัติศาสตร์ร่วมกัน ดำเนินร่วมกัน และพยายามสร้างเอกลักษณ์ของความเป็นอาเซียนของเรา เป็นต้น

3. ความร่วมมือกันอย่างหลวมๆ ระหว่างรัฐ

ความร่วมมือแบบนี้เป็นความร่วมมือประสานงานอย่างหลวมๆ ระหว่างรัฐที่มาร่วมมือกันและสร้างข้อตกลงต่างๆ ระหว่างรัฐความร่วมมือเช่นนี้อาจเกิดขึ้นเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ ส่วนใหญ่สถาบันจะมีโครงสร้างหลวมๆ ความร่วมมือจะวางวัตถุประสงค์ต่างๆ ในขณะเดียวกันก็รองรับกับสถานการณ์หรือปัจจัยภายนอกกลุ่มที่มากกระทบกลุ่ม เมื่อเป็นเช่นนี้การรวมกลุ่มจึงมีขึ้นเพื่อเสริมคุณค่าสร้างความมั่นคงในภูมิภาค และร่วมมือกันพัฒนากลุ่มของตัวเองโดยมิได้หวังที่จะร่วมมือกันเพื่อเพิ่มพูนบทบาทของรัฐหรืออำนาจรัฐ เช่น กรณีสยาม เป็นต้น

4. ความร่วมมือของภูมิภาคเพื่อบูรณาการทางเศรษฐกิจ

ความร่วมมือระหว่างรัฐในภูมิภาคที่สำคัญคือ ความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจซึ่งเกิดขึ้นจากการตกลงของรัฐที่จะต้องพยายามลดกำแพงภาษีในการแลกเปลี่ยนสินค้าบริการเงินทุนทั้งสองฝ่าย Smith ชี้ว่าบูรณาการทางเศรษฐกิจในภูมิภาคนั้นเราอาจจะมองได้หลายมิติ คือ ขอบเขตของประเด็นต่างๆ ความลึกของนโยบายการตั้งองค์กรและสถาบันเหนือชาติชั้นแรกของความร่วมมือคือการกำจัดอุปสรรคทางการค้า สหภาพศุลกากรการนำไปสู่ไม่มีกำแพงภาษี ตลาดร่วมและการพัฒนาไปสู่การรวมกลุ่มที่สมบูรณ์แบบอย่างเช่นตัวแบบของยุโรป เป็นต้น

5. ความร่วมมือที่พยายามที่จะประสานกระบวนการรวมกลุ่มทั้ง 4 รูปแบบเข้าด้วยกัน ซึ่งสามารถจัดได้เป็น 3 บริบท คือ

- (1) บริบทของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐในภูมิภาคกับส่วนอื่นของโลก
- (2) เมื่อภูมิภาคก่อตั้งขึ้นมาต้องมีพื้นฐานนโยบายภายในภูมิภาคที่ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ
- (3) การรวมกลุ่มอย่างสมบูรณ์แบบเมื่อประเทศรวมกันเป็นภูมิภาคมักจะถูกมองว่าเป็นรูปแบบการพึ่งพาซึ่งกันและกัน (networks of interdependence) แต่ความสำคัญทางการเมืองมิได้เกิดจากมาตรการของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างเดียวแต่มาจากความสำคัญของประเทศที่เข้ามาร่วมกัน

ด้วยว่าจะได้ประโยชน์ต่อกันมากน้อยเพียงใด ถ้าจะพิจารณารูปแบบดังกล่าวแล้วข้างต้น พอจะสรุปได้ว่าตัวแบบแรกนั้นเป็นการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในระบบกว้างที่ประสานนโยบาย เศรษฐกิจเข้าด้วยกัน ซึ่งเหมาะสำหรับการ แลกเปลี่ยนผลประโยชน์กันระหว่างประเทศ ที่พัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา เช่น APEC เป็นต้น ตัวแบบที่ 2 เป็นการรวมกลุ่ม ของประเทศที่มีประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และความเป็นมาร่วมกันเช่น อาเซียนหรือ กลุ่มอนุภูมิภาค เป็นต้น ส่วนตัวแบบที่ 3 เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่สมบูรณ์แบบ แบบประชาคมยุโรปซึ่งเป็นการประสานกัน ระหว่างรัฐบาลและสร้างสถาบันเหนือชาติ (Supranational) ขึ้นมาควบคุมให้ประเทศต่างๆ ได้ประโยชน์ ที่เท่าเทียมกัน

ถ้าจะพิจารณาประเด็นภูมิภาคนิยม (Regionalism) โลกาภิวัตน์ (Globalization) และระเบียบเศรษฐกิจของโลก (World Economic Order) ณ ปัจจุบันนั้นยังมีการถกเถียงกันอยู่ ระหว่างภูมิภาคนิยมและโลกาภิวัตน์

ภูมิภาคนิยมในปัจจุบันมองเศรษฐกิจ โลกว่าแบ่งออกเป็น 3 Bloc คือ เอเชีย ยุโรป และ อเมริกา ที่สามารถพึ่งตัวเองได้ โดยดูจากการ พึ่งพาอาศัยกันภายในภูมิภาค และเกิดการ แข่งขันระหว่างภูมิภาคมากจนอาจเรียกได้ว่า เป็นการทำสงครามเศรษฐกิจต่อกัน

ส่วนโลกาภิวัตน์นั้นมองเศรษฐกิจโลกว่า เป็นหน่วยเศรษฐกิจระดับกว้างโดยเฉพาะ บรรษัทข้ามชาติแข่งขันกันในตลาดโลก สามารถ ข้ามพรมแดนทางการเมืองที่แตกต่างกันได้

มุมมองทั้งสองดังกล่าวแล้วสันนิษฐาน ได้ว่า เศรษฐกิจการเมืองหลังสงครามโลก ครั้งที่สองถูกกำหนดและจัดวางจากอำนาจ ความเป็นเจ้าโลกของสหรัฐอเมริกา การเกิด ลักษณะภูมิภาคนิยมทางเศรษฐกิจแสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจได้เคลื่อนย้ายจากระดับ พหุภาคนิยม (Multilateralism) ซึ่งถูกสร้างและ ทำให้แข็งแกร่งโดยสหรัฐอเมริกานั้นเข้าไปแทรกแซงอยู่ในระบบภูมิภาคต่าง ๆ ในโลกนี้ เพราะฉะนั้นทั้งภูมิภาคนิยมและโลกาภิวัตน์ใน ปัจจุบันเป็นแนวโน้มของความร่วมมือกันใน ปัจจุบัน

ถ้ามองดูความแตกต่างระหว่าง economic regionalism กับ economic regionalization แล้วจะเห็นว่า economic regionalism คือ นโยบายของรัฐในภูมิภาค หรือในอนุภูมิภาคเพื่อร่วมมือกันในการทำ กิจกรรมต่างๆ ในภูมิภาคนั้น ส่วน economic regionalization นั้นคือผลที่ได้รับ (outcome) ของนโยบายที่ได้กระทำว่า ประสบความสำเร็จ แค่ไหนอย่างไร

เพื่อให้เข้าใจในชัดเจนยิ่งขึ้น ภูมิภาคนิยม ทางเศรษฐกิจหมายถึงการใช้นโยบายที่ภูมิภาค ได้กำหนดไว้เพื่อจุดประสงค์ในการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือปัจจัย อื่น ๆ ระหว่างประเทศภายในกลุ่ม เป้าหมาย อาจจะมีหลากหลายหลาย แต่ประเด็นที่สำคัญ ก็คือกลุ่มต้องวางมาตรการในการจัดการกับ ผลประโยชน์ของกลุ่มให้เท่าเทียมกันอย่างเช่น กรณีประชาคมยุโรป เป็นต้น

ในทางตรงกันข้ามแม้จะมีการร่วมมือกัน
ในภูมิภาคแล้วก็ตามเศรษฐกิจโลกต้องไม่มอง
ข้ามบทบาทของบรรษัทข้ามชาติที่เพิ่มมากขึ้น
เรื่อยๆ ต่างจากเดิมที่รัฐเป็นศูนย์กลางโลกาภิวัตน์
เป็นเหตุทำให้ภูมิภาคการเมืองค่อย ๆ ถูก
แทรกแซงหรือกัดกร่อนโดยบรรษัทข้ามชาติและ
ตลาดโลกจะอยู่เหนือพรมแดนประเทศ ภูมิภาค
นิยมไม่ควรจะแยกแยะระหว่างการค้าภายใน
ภูมิภาคกับภายนอกภูมิภาค

นักเศรษฐศาสตร์มักจะลุ่มหลงใน
ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค
น้อยกว่าผู้กำหนดนโยบายต่างประเทศ เพราะ
นักเศรษฐศาสตร์มักจะมองว่าเป็นการสร้าง
Regional trading bloc และมองว่าความร่วมมือ
ที่ดีที่สุดคือเสรีการค้าพหุภาคี (Multilateral
trade liberalization) แต่ในขณะเดียวกัน
นักวิชาการอีกกลุ่มหนึ่งมองข้ามเหตุผลทางการเมือง
แต่มองว่าการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ
ของประเทศต่าง ๆ เป็นเรื่องผลประโยชน์ทาง
เศรษฐกิจตามหลักทางเศรษฐกิจ โดย
มองว่าการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจทำให้เกิด
ประสิทธิภาพมากกว่า นอกจากนี้การรวมกลุ่ม
ทางเศรษฐกิจจะทำให้เพื่อนบ้านสามารถ
บรรลุข้อตกลงประเด็นยากๆ และนำไปสู่การ
ประนีประนอมในเรื่องอื่นๆ ที่อาจจะไม่ใช่
ประเด็นทางเศรษฐกิจ (Spill Over) เช่นกรณี
ของอาเซียน อาฟต้า อาเซียน+3 หรือเหลื่อม
เศรษฐกิจต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังอาจนำ
ไปสู่การติดต่อสื่อสารมากขึ้นและในที่สุดอาจจะ
นำไปสู่ความร่วมมือในระดับสูงขึ้นและกว้างขึ้น
เช่น การเปิดเสรีระหว่างภูมิภาคหรือระดับ

พหุภาคี, อาเซียน+3 คืออาเซียนรวมกลุ่มกับ 3
ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (จีน ญี่ปุ่น
เกาหลี) หรือการรวมกลุ่ม Sub-regional ใน
เอเชียแปซิฟิกตามแนวความคิดของ NETS
(Natural Economic Territories) ซึ่งทำให้เกิด
ความร่วมมือสามเหลี่ยมหรือสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ
หลายเหลี่ยมด้วยกัน ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้
เพราะในโลกโลกาภิวัตน์นี้ได้มีการพัฒนา
เทคโนโลยีระหว่างเขตแดนที่ติดต่อกัน ทำให้
การพัฒนาการค้ามาแทนความขัดแย้ง
ซึ่งส่วนใหญ่แนวคิดนี้เป็นการพัฒนาจากล่างสู่บน
โดยมีรัฐบาลของแต่ละรัฐบาลช่วยอำนวยความสะดวก
ให้ภาคเอกชน เป็นผู้ดำเนินการ
และแต่ละประเทศที่มารวมกันอาศัยจุดอ่อน
จุดแข็งเสริมกันและกัน เช่น East Asia Economic
Caucus (EAEC) ตามความคิดของมหาธีร์
ที่ต้องการรวมอาเซียนกับเอเชียตะวันออกเฉียง
EAGA (บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์)
ตามแนวความคิดของรามอส SIJORI (สิงคโปร์
ยะโฮมาร์ และรีโอ) ตามแนวคิดของสิงคโปร์
เป็นต้น นอกจากนี้ประเทศในกลุ่มอาเซียนแล้ว
ยังอาจมี Southern China ซึ่งร่วมมือกันระหว่าง
ไต้หวัน ฮองกง และจีนโพ้นทะเล เงินทุนมาจาก
ฮองกงใช้แรงงานราคาถูกในจีน เป็นต้น หรือ
Northeast Asia NETS เป็นความร่วมมือ
ระหว่างจีนและรัสเซียในอนาคต, Gold Quadrangle
Nets พม่า ไทย ลาว ตะวันตกของจีน เป็นต้น
รวมทั้งความร่วมมือลุ่มแม่น้ำโขง เป็นต้น
ความร่วมมือทั้งหลายเหล่านี้เกิดจากเมืองที่อยู่
ใกล้ชิดกันของแต่ละประเทศที่มีความสัมพันธ์
ทางประเพณี วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์

มาช้านานต้องการพัฒนาในโลกาภิวัตน์ที่โลกไร้พรมแดนและการสื่อสารอำนวยความสะดวกให้

ภูมิภาคนิยมทางเศรษฐกิจและการทำให้เป็นภูมิภาคนิยมทางเศรษฐกิจ (Economic Regionalism and Economic Regionalization)

ภูมิภาคนิยมทางเศรษฐกิจ หมายถึง นโยบายของรัฐหรือของภูมิภาคในการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้รัฐที่ร่วมมือกัน และทำให้เกิดเป็นเขตหรือภูมิภาคที่ใหญ่ขึ้น อย่างเช่น ความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียน ความร่วมมือทางเศรษฐกิจของยุโรป ความร่วมมือทางเศรษฐกิจของนาฟต้า เป็นต้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า Economic Regionalism นั้นเน้นการก่อตัวของการรวมตัวกันทางการค้าระหว่างประเทศในกลุ่มประเทศที่มีเขตภูมิศาสตร์เดียวกัน จากการขายสินค้าแลกเปลี่ยนสินค้ามารวมเป็นตลาดเดียวกัน ในช่วงสงครามเย็น สหรัฐฯ ใช้ economic regionalism เป็นเกมล่อเพื่อต่อต้านโซเวียตโดยที่สหรัฐฯ สนับสนุนให้ยุโรปตะวันตกรวมตัวกันทางเศรษฐกิจเพื่อต่อต้านโซเวียต แต่ถ้ามองในแง่ดีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจทำให้ประเทศที่มารวมตัวกันสามารถบรรลุข้อตกลงที่ยากๆ ได้ และนำไปสู่การประนีประนอมในเรื่องอื่นๆ ที่อาจจะไม่ใช่ประเด็นเศรษฐกิจก็ได้ (Spillover ตามแนว Neo-functionalism) นอกจากนี้การรวมกลุ่มจะช่วยกระจายรายได้ภายในกลุ่มเป็นการลดช่องว่างรายได้ระหว่างประเทศ ช่วยลดค่าขนส่ง

การติดต่อสื่อสาร และในที่สุดจะนำไปสู่ความร่วมมือในระดับสูงขึ้นกว้างขวางขึ้น เช่น การเปิดเสรีระหว่างภูมิภาคหรือระดับพหุภาคี (Inter-regional or Multilateral liberalization)

ลักษณะของภูมิภาคนิยมแนวใหม่หลังสิ้นสุดสงครามเย็น

1. การสิ้นสุดของระบบสองขั้วอำนาจเป็นตัวชี้ที่ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศมากขึ้นในทุกรูปแบบ เนื่องจากต่างฝ่ายต่างก็ต้องช่วยเหลือตัวเองและการรวมกลุ่มเป็นวิธีทางหนึ่งที่จะช่วยเหลือกัน สหประชาชาติและองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ ต่างเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาภูมิภาคและแก้ไขข้อขัดแย้งในระบบระหว่างประเทศรูปแบบใหม่นี้ไม่น่าแปลกใจที่สหประชาชาติเป็นองค์กรที่ได้รับผลประโยชน์หลังสิ้นสุดสงครามเย็น จะเห็นจากสภาพความมั่นคงของสหประชาชาติได้ช่วยเหลือคลายสถานการณ์ความขัดแย้งในกรณีต่างๆ เช่น การเจรจาหยุดยิงระหว่างอิรัก-อิหร่าน การเจรจาสงบศึกในอัฟกานิสถาน กัมพูชา ติมอร์ และล่าสุดในอาละห์อินโดนีเซีย การฟื้นตัวของสหประชาชาติแสดงให้เห็นถึงการได้รับความน่าเชื่อถือมากขึ้นในสายตาของประชาชาติถ้าเทียบกับในช่วงสงครามเย็น นอกจากบทบาทของสหประชาชาติช่วงหลังสงครามเย็นแล้ว องค์กรในระดับภูมิภาคต่างก็เพิ่มศักยภาพของตนเอง ซึ่งทำให้องค์กรสหประชาชาติยังมีบทบาทไม่เต็มที่ องค์กรระดับภูมิภาคในปัจจุบันเป็นความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อเสริมสร้างผลประโยชน์ต่างๆ

ของประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน เมื่อมี
ปัญหาเกิดขึ้นในภูมิภาคประเทศเหล่านี้
จะแก้ปัญหาด้วยตัวเองมากกว่าพึ่งองค์การ
สหประชาชาติ ด้วยเหตุนี้เององค์การส่วน
ภูมิภาคจึงแบ่งเบาภาระของสหประชาชาติ
ไปส่วนหนึ่ง แต่สหประชาชาติจะช่วยองค์การ
ส่วนภูมิภาค เมื่อร้องขอมาถ้าหากแก้ปัญหาเอง
ไม่ได้ แต่ถ้าหากองค์การส่วนภูมิภาคสามารถ
แก้ปัญหาเองได้ก็จะไม่รบกวนสหประชาชาติ
ถ้าเป็นเช่นนั้นแล้ว ความร่วมมือระหว่าง
สหประชาชาติและองค์การในระดับภูมิภาค
ก็จะมีมากขึ้นหลังสิ้นสุดสงครามเย็น โดยเฉพาะ
ในความขัดแย้งทางการเมือง

นอกจากบทบาทของสหประชาชาติและ
องค์การระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นในช่วงสิ้นสุด
สงครามเย็นแล้ว ก็ยังเกิดการกระจายอำนาจ
ของระบบระหว่างประเทศ (Decentralization
of the International System) ส่งผลให้เกิดการ
ถกเถียงกันเกี่ยวกับภูมิภาคนิยมกว้างขวางขึ้น
ว่าจะรวมประเทศต่างๆ ที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน
เข้ามาเพิ่มเติมจากสมาชิกเดิมหรือไม่²

2. กลุ่มประเทศประชาคมยุโรปและ
นาโต้ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มของประเทศอุตสาหกรรม
สามารถดำรงตัวอยู่ได้หลังสิ้นสุดสงครามเย็น
อย่างมีประสิทธิภาพสูง โดยเฉพาะกลุ่ม

ประชาคมยุโรปก็ได้ขยายสมาชิกภาพไปสู่ยุโรป
ตะวันออกด้วย อีกทั้งเพิ่มสมาชิกที่ไม่ใช่กลุ่ม
ประเทศยุโรปในองค์การ Conference on
Security and Co-operation in Europe
(CSCE) เพื่อช่วยให้กลุ่มยุโรปมีความมั่นคงขึ้น
ปรากฏการณ์เช่นนี้เป็นเพราะกลุ่มยุโรปกำลัง
ขยายพลังอำนาจทางเศรษฐกิจและทาง
ความมั่นคงในช่วงสิ้นสุดสงครามเย็น นอกจากนี้
กอร์บาชอฟยังได้ประกาศ “Common Europe
Home” ซึ่งเน้นว่ารัสเซียจะไม่โดดเดี่ยว
ออกจากยุโรปอีกต่อไปแล้ว พร้อมกับกับคลินตัน
ได้ประกาศความร่วมมือส่วนภูมิภาคแบบเปิด
(open regionalism) ในอเมริกาและเอเชีย
แปซิฟิก นั่นก็คือให้มีการร่วมมือในภูมิภาค
ที่กว้างขึ้น⁴ เช่นเกิดการรวมกลุ่มของเอเปก
เป็นต้น จะเห็นว่าภูมิภาคนิยมกลายเป็น
สิ่งสำคัญอันดับต้นๆ ที่ประเทศพัฒนาแล้ว
ให้ความสนใจ ในขณะเดียวกันประเทศกำลัง
พัฒนาก็สามารถที่จะตกลงและตัดสินใจปัญหา
ของตัวเองได้มากขึ้นกว่าเดิมในเรื่องที่เกี่ยวกับ
การพัฒนาและความมั่นคงของกลุ่ม และตัดสินใจ
การมีความสัมพันธ์กับนานาชาติได้ด้วยตัวเอง
นั่นก็คือ นโยบายต่างประเทศของรัฐในภูมิภาค
มุ่งเน้นที่แก้ปัญหาในภูมิภาคมากกว่าการเข้าไป
ยุ่งเกี่ยวกับระดับโลก⁵

²Barry Buzan, *People, States and Fear* (London: Harvester Wheatsheaf, 1991), p. 205.

³ดูเพิ่มเติมที่ Robert O. Keohane and Stanley Hoffman, “Conclusion: Structure, Strategy and Institutional Roles,”
in Robert O. Keohane, Joseph S. Nye, and Stanley Hoffman, eds., *After the Cold War: International Institutions and State
Strategies in Europe 1989-1991* (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1993).

⁴M. S. Gorbachev, *Perestroika: New Thinking for Our Country and the World Reform* (London: Collins, 1987), pp.
194-5; Karen and others, *Eastern Europe, Gorbachev and Reform* (Cambridge: CUP, 1990), pp. 10-23.

⁵Dong Bando, “Avoiding War,” *Foreign Policy* 89 (Winter 1992-3) : 173.

จะเห็นว่าความต้องการมีอิสระในตนเองของภูมิภาคในประเทศกำลังพัฒนานั้นเป็นผลมาจากการสิ้นสุดสงครามเย็น ทำให้ผู้นำเหล่านี้มีความคิดที่จะพัฒนาโครงสร้างภูมิภาคของตนเองให้เทียบเท่ากับประเทศต่างๆ นอกภูมิภาค ผลที่ตามมาก็คือ เกิดความเจริญเติบโตในระดับอนุภูมิภาค (Sub-regional) ในช่วงทศวรรษที่ 1990 ซึ่งอาเซียนเองก็เป็นตัวอย่างที่ดีเช่นเกิดการรวมกลุ่มของ SIJORI ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มของสิงคโปร์ ยะโฮร์ บาห์รูของมาเลเซีย และริโอของอินโดนีเซีย EAGA (East ASEAN Growth Area) เป็นการรวมกลุ่มของบรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ (BIMP) การรวมกลุ่มของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงซึ่งประกอบด้วย จีน พม่า ไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม เป็นต้น

3. การสิ้นสุดสงครามเย็นทำให้เกิดกลุ่มเศรษฐกิจใหญ่ๆ ขึ้นมา 3 กลุ่ม คือ กลุ่มยุโรป เอเชียตะวันออก และอเมริกาเหนือที่แข่งขันกันเนื่องจากกลุ่มยุโรปเป็นกลุ่มที่เหนียวแน่นและมีความเป็นมาอย่างยาวนาน ทำให้อเมริกาซึ่งกลัวอำนาจทางเศรษฐกิจของยุโรปได้พยายามรวมตัวกับแคนาดาและเม็กซิโก ก่อตั้งนาฟต้าขึ้นมาเพื่อเป็นกำลังต่อรองกับกลุ่มยุโรปซึ่งมิได้รวมอยู่ในกลุ่มเอเปกซึ่งสหรัฐฯ ญี่ปุ่น และออสเตรเลียเป็นตัวตั้งตัวตี นอกจากนี้กลุ่มเอเชียตะวันออก 3 ประเทศ คือ ญี่ปุ่น เกาหลี และจีน ก็ได้เข้ามารวมกับกลุ่มอาเซียนเป็น อาเซียน + 3 ซึ่งจะมีประโยชน์ทั้งการค้าการลงทุนระดับพหุภาคีและ ทวิภาคี

4. การสิ้นสุดสงครามเย็น กระตุ้นให้ประเด็นความมั่นคงในระดับภูมิภาคถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณา เช่น เรื่องการก่อการร้าย การแพร่กระจายอาวุธนิวเคลียร์ การอพยพข้ามชาติ ปัญหาความยากจน ปัญหาคอร์รัปชัน ปัญหาการฟอกเงิน ปัญหายาเสพติดและสิ่งเสพติด เป็นต้น สหรัฐฯ ได้นำประเด็นการอพยพและสิ่งเสพติดเกี่ยวกับเม็กซิโก ขึ้นมาพูด และชายแดนไทย-พม่า มาเลเซีย-พม่า ฟิลิปปินส์-มาเลเซีย ก็หยิบยกประเด็นเหล่านี้ขึ้นมาพูด

5. การย้ายดุลอำนาจเศรษฐกิจโลกหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สหรัฐฯ เป็นเจ้าโลกเป็นผู้สร้างและควบคุมการเมืองและเศรษฐกิจของโลก เมื่ออำนาจสหรัฐฯ ลดลงไปแล้วหลังสิ้นสุดสงครามเย็น จึงทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างประเทศต่างๆ ที่รวมกลุ่มภูมิภาคและอนุภูมิภาคขึ้นซึ่งรวมทั้งสหรัฐฯ ด้วย ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนไปใช้นโยบายการค้าต่างประเทศแบบ Multi-track ซึ่งรวมถึง Unilateralism ทำให้ประเทศเล็กๆ เห็นความจำเป็นที่จะต้องรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองให้มากขึ้น จากการ

ที่อำนาจสหรัฐฯ ลดน้อยลงไปนี้ทำให้ญี่ปุ่นและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขึ้นมาเป็นบทบาท และการที่ญี่ปุ่นและกลุ่มประเทศนิคส์เกินดุลการค้าอเมริกาเหนือและยุโรปนี้เอง ทำให้เกิดแรงต่อต้านและความพยายามที่จะหามาตรการเพื่อให้นิคมค้าของอเมริกาและยุโรปดีตลาดเอเชีย แต่ในที่สุดทั้งเอเชียและอเมริกาต่างก็ร่วมมือกันตั้งเป้าเพื่อผลประโยชน์ในทางการค้าและร่วมมือกันมากกว่าแข่งขันกัน

6. นโยบายมุ่งส่งออกความล้มเหลวของนโยบายการลงทุนเพื่อทดแทนการนำเข้าของหลายประเทศในลาตินอเมริกา เอเชียใต้ แอฟริกาและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และความสำเร็จของนโยบายมุ่งส่งออกของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาเปลี่ยนนโยบายมาใช้นโยบายมุ่งส่งออก จึงได้เกิดการเจรจาต่อรองระดับทวิภาคีในระดับภูมิภาคและระหว่างภูมิภาคมากขึ้น ผลที่ตามมาคือทำให้ประเทศที่มุ่งส่งออกกลายเป็นแหล่งดึงดูดเงินทุนจากต่างประเทศ บรรษัทข้ามชาติของสหรัฐฯ เยอรมัน และญี่ปุ่นต่างก็เข้ามาลงทุนในประเทศที่มีค่าแรงงานต่ำ และย้ายฐานการผลิตที่มีการใช้แรงงานมาก ไปยังประเทศที่มีค่าแรงงานต่ำกว่า ด้วยเหตุนี้เองในช่วงยุคสิ้นสุดหลังสงครามเย็นและยุคโลกาภิวัตน์นี้ การปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาเพื่อนโยบายส่งออก จึงมักจะพึ่งพาประเทศที่มีอำนาจเศรษฐกิจที่สูงกว่า จะเห็นได้จากความร่วมมือ อาเซียน + 3 และเอเชีย-ยุโรป เป็นต้น

7. ความสำคัญที่เพิ่มขึ้นของ Non-tariff barriers ในทางการค้าความสำคัญของ non-tariff barriers เป็นความสำเร็จของ WTO ซึ่งจะจัดอุปสรรคเกี่ยวกับด้านภาษีในภูมิภาคต่างๆ ซึ่งจะทำให้การค้า และการลงทุนระหว่างประเทศไหลไปมาได้สะดวกมากขึ้น

8. การทำให้เป็นประชาธิปไตย⁶ ความเป็นประชาธิปไตยแพร่หลายไปทั่วโลกหลังสิ้นสุดสงครามเย็น แต่ก็ยังมีกลุ่มภูมิภาคบางกลุ่มที่ยังไม่เป็นประชาธิปไตย เช่น กลุ่ม COMECON หรือ Warsaw Pact แม้แต่ความเท่าเทียมของสมาชิกก็ยังไม่เท่ากัน ความร่วมมือดังกล่าวอาจจะดำรงอยู่ไม่นาน หรือถ้าดำรงอยู่ต่อไปประเทศสมาชิกต้องปรับให้เป็นประชาธิปไตย ถ้ากลับมาอยู่ประเทศในประชาคมยุโรปในระยะเริ่มแรกการรวมกลุ่มก็มีความยุ่งยากซับซ้อนมากในการที่จะทำให้ประเทศสมาชิกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพราะประเทศสมาชิกมีความแตกต่างด้านภาษาและเชื้อชาติ โดยเฉพาะประเทศกรีซ สเปน และโปรตุเกส แต่เมื่อประเทศเหล่านี้เข้าใจถึงความเป็นประชาธิปไตยแล้ว ก็จะทำให้ประเทศสมาชิกใช้ประชาคมยุโรปในการปกป้องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของตนได้ ในทางกลับกันประชาคมยุโรปก็จะใช้ประเทศเหล่านี้เป็นเครื่องมือรับประกันความมั่นคงให้กับประชาคมด้วย หรือแม้แต่ในปัจจุบันประชาคมยุโรปพยายามรวมกลุ่มยุโรปตะวันออกเฉียงใต้มารวมอยู่ด้วย ซึ่งแน่นอนยุโรปตะวันออกเฉียงใต้จะเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น

⁶Margot Light, The Soviet Theory of International Relations(Brighton: Wheatsheaf, 1988), pp. 188-9.

เป็นผลให้กลุ่มมีความมั่นคงและพึงพาทางเศรษฐกิจซึ่งกันและกันด้วย ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าการเข้ากันได้ ของประเทศสมาชิกหรือการรวมกลุ่มในระดับภูมิภาคกับความเป็นประชาธิปไตย หรือกระบวนการทำให้เป็นประชาธิปไตยจะช่วยส่งเสริมกระบวนการรวมกลุ่มซึ่งกันและกันด้วย

ถึงกระนั้นก็ตาม ประชาธิปไตยก็มีอิทธิพลสำคัญในการรวมกลุ่มในระดับภูมิภาคเสมอไป ความร่วมมือในระดับภูมิภาคไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในประเทศที่มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยเท่านั้น ในบางประเทศที่มีลักษณะเป็นเผด็จการหรือมีความเป็นประชาธิปไตยที่อ่อนก็สามารถรวมกลุ่มในระดับภูมิภาคได้อย่างเช่น เม็กซิโกซึ่งมีความเป็นประชาธิปไตยที่อ่อนและมีความแตกต่าง แต่สามารถเข้าร่วมอยู่ในนาฟต้าได้ ส่วนนักคิดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และตะวันออกกลางโต้แย้งที่ว่าประเทศที่มารวมกลุ่มภูมิภาคนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นประชาธิปไตยแบบตะวันตกเสมอไป⁷ ยกตัวอย่างการรวมกลุ่มของอาเซียนปัจจุบันประกอบไปด้วยประเทศที่มีแนวคิดเป็นประชาธิปไตย คอมมิวนิสต์ และสังคมนิยม

ถึงอย่างไรก็ตาม การรวมกลุ่มในระดับภูมิภาคที่มีระบบแบบเสรีนิยมทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ ก็เป็นที่ชื่นชอบของหลายประเทศ ทั้งผู้นำที่เป็นคอมมิวนิสต์และสังคมนิยม โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย

เนื่องจากได้ตระหนักว่าข้อผูกพันของการรวมกลุ่มในระดับภูมิภาคเช่นนี้จะทำให้ได้การยอมรับจากนานาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมหรือประเทศที่พัฒนาแล้ว

การเกิดกลุ่มอนุภูมิภาค (Sub-regional)

การเกิดกลุ่มอนุภูมิภาคนี้เป็นกระแสของภูมิภาคนิยมในช่วงทศวรรษที่ 1980 เพราะผู้นำในภูมิภาคต่างๆ มีแนวคิดว่าการรวมกลุ่มเป็นอนุภูมิภาคนี้จะสนองความต้องการของสมาชิกบางประเทศภายในกลุ่มได้ เนื่องจากประเทศที่อยู่ใกล้กันเหล่านี้มีประวัติศาสตร์และความเกี่ยวพันทางสังคม การค้าการลงทุนมาเป็นเวลายาวนาน การจะเจรจาหาความร่วมมือย่อมจะง่ายต่อการพัฒนากลุ่มแนวคิดดังกล่าวได้แก่แนวคิด NETS⁸

⁷ John Calabrese, *Revolution Horizons, Regional Foreign Policy in Post-Khomeini Iran* (London: Macmillan, 1944); Yoichi Funabashi, "The Asianization of Asia," *Foreign Affairs* 72, 5 (Nov.-Dec. 1993) : 75-85.

⁸ Myo Thant, Min Tang and Hiroshi Kabazu, *Growth Triangles in Asia: A New Approach to Regional Economic Cooperation*, 1992 (Manila: ADB, 1997).

(Natural Economic Territories) หลักสำคัญของแนวคิดนี้ก็คือ

1. ประเทศในกลุ่มภูมิภาคที่มีอาณาเขตใกล้เคียงกัน มีรากฐานประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ มีการค้าขายกันมาแต่โบราณ มีความเป็นพี่น้องกัน มารวมตัวกัน

2. ประเทศในกลุ่มพิจารณาจุดเด่นและจุดด้อยของประเทศเพื่อเสริมกันและกัน

3. เอกชนหรือผู้ประกอบการในภูมิภาค มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ

4. สร้างความร่วมมือซึ่งกันและกันโดยไม่คำนึงถึงความบาดหมางที่เคยมี

5. ร่วมมือกันพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อใช้ร่วมกัน

6. ร่วมกันสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การจ้างงานและการพัฒนาการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ

7. ร่วมมือกับรัฐบาลของแต่ละประเทศเพื่อให้อำนวยความสะดวกการค้าการลงทุน การเคลื่อนย้ายทุน คน และบริการระหว่างประเทศ

สำหรับอนุภูมิภาคในเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งถือว่ามีความสำคัญต่อภูมิภาคเอเชียมีดังนี้

1. **สามเหลี่ยม SIJORI** (Singapore, Johor Bahru ของมาเลเซีย และ Riau ของอินโดนีเซีย)

โครงการนี้เป็นโครงการ Southern Growth Triangle จัดตั้งในปี 1990 โดยใช้จุดเด่นของแต่ละประเทศมาเสริมกันและกัน รวมทั้งผลักดันการค้าการลงทุนระหว่างกัน

นั่นก็คือ เงินทุนและเทคโนโลยีจากสิงคโปร์ไปลงทุนที่ยะโฮร์ของมาเลเซียบาตัมในอินโดนีเซีย ทั้งสองเขตนี้จึงเป็นเขตเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สามารถดึงดูดบรรษัทข้ามชาติจากต่างชาติมาลงทุนได้มากมาย โดยเฉพาะบริษัทที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ปัจจุบันบาตัมกลายเป็นศูนย์กลางการผลิตเพื่อส่งออกแห่งใหม่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในขณะเดียวกันยะโฮร์ก็กลายเป็นอุตสาหกรรมแห่งใหม่ของมาเลเซีย

2. **สามเหลี่ยมเศรษฐกิจ BIMP-EAGA** (East ASEAN Growth Area)

โครงการนี้ก่อตั้งขึ้นในปี 1993 โดยการชักนำของ ฟิเดล รามอส ประธานาธิบดีของฟิลิปปินส์ขณะนั้น โดยได้ร่วมกับประเทศบรูไน อินโดนีเซีย และมาเลเซีย พัฒนาส่วนที่ติดต่อกันระหว่าง 4 ประเทศ นั่นก็คือ

- ซาบาห์และซาราวัก และลาบวนของมาเลเซีย

- กาลิมันตันตะวันออก ตะวันตก มาลัคกา สุลาเวสีตอนเหนือและตอนใต้ของอินโดนีเซีย

- มินดาเนา ภูมิภาคที่ 11 ของฟิลิปปินส์

- บรูไน

โดยรามอสได้จัดประชุมผู้ประกอบการทั้ง 4 ประเทศ และให้ผู้ประกอบการภายในทั้ง 4 ประเทศเหล่านั้นค้นหาและคิดโครงการต่างๆ

ที่จะพัฒนาเหลืยมเศรษฐกิจ ซึ่งปรากฏว่าในช่วงปี 1992-1997 นั้นได้พัฒนาไปไกล ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชียก็ได้ช่วยด้านโครงการพื้นฐานและสำรวจความเป็นไปได้ต่างๆ

สามเหลี่ยมเศรษฐกิจนี้เป็นโครงการเดียวที่ประชาชนในท้องถิ่นระดมความคิดเองเพื่อพัฒนา และรัฐบาลส่งเสริมเป็นโครงการพัฒนาจากล่างสู่บน ถ้าจุดจุดด้อยและจุดเด่นแล้วจะพบว่า

- ซาบาห์ มีน้ำมันมากที่สุดที่ประเทศต่างๆ จะซื้อได้ในราคาถูก มีไม้และพริกไทย ซึ่งเป็นทรัพยากรในการลงทุน

- ซาราวัก เป็นเมืองใหญ่ที่สุดในมาเลเซีย และเป็นเมืองที่มีระบบคมนาคมขนส่งโทรคมนาคม และท่าอากาศยานที่ทันสมัย นอกจากนั้นยังมีสถาบันการเงินเป็นจำนวนมากที่จะรองรับการลงทุนจากประเทศในกลุ่ม

- ลาบวน เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและการเงินและการขนส่ง มีท่าเรือเสรี เป็นเขตปลอดภาษี เพราะฉะนั้นทำให้มีการผลิตและการบริโภคเสรี อำนวยความสะดวกแก่การค้าระหว่างประเทศ

- กาลิมันตันตะวันออก มีประชากรที่มากที่สุดในกลุ่มประมาณ 1-8 ล้านคน เพื่อรองรับการบริโภค ที่นี้มีการทำปาล์ม เช่น ไม้เนื้อแข็ง

- กาลิมันตันตะวันตก เป็นเขตที่มีมุสลิมมาก ประชากรได้รับการศึกษามาก มีโรงพยาบาลและบริการสาธารณสุขที่ทันสมัย

- มาลัคกา มีเกาะมากกว่าพื้นดิน มีท่าเรือถึง 32 แห่งมีท่าอากาศยาน 20 แห่ง จึงเหมาะจะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว

- สูลาเวสีตอนเหนือ มีธุรกิจการค้ามาก เป็นศูนย์กลางการบินระหว่าง 4 ประเทศร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ เป็นทางออกไปสู่การท่องเที่ยวในเกาะต่างๆ ของมาเลเซีย

- สูลาเวสีตอนใต้ มีผลผลิตทางเกษตรมาก รวมทั้งมีดอกไม้พันธุ์ต่างๆ ที่สวยงาม เป็นแหล่งไม้มะเกลือและกล้วยไม้เหมาะแก่การท่องเที่ยว

- มินดาเนา เป็นเกาะที่ใหญ่รองจากเกาะลูซอนในฟิลิปปินส์ มีแร่ธาตุ เช่น ทองแดง ถ่านหิน โครเมียม เหล็ก นิเกิลรวมทั้งส่งออกมะพร้าวและกล้วยมากที่สุด เมืองดาเวาเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สวยงาม

- บรูไน มีรายได้ต่อหัวสูงสุดในบรรดา 3 ประเทศ ซึ่งสามารถส่งออกน้ำมันและก๊าซธรรมชาติประมาณ 78 เปอร์เซ็นต์ของ GDP แต่ปัญหาคือขาดอาหารบริโภคต้องนำเข้าจากต่างชาติ

สำหรับเหลืยมเศรษฐกิจนี้มีประชากร 15 ล้านคน เป็นผู้บริโภค และ 39 ล้านคน เป็นผู้บริโภคจากเอเชียตะวันออก ถ้าดูทั้ง 4 ประเทศ แล้วก็จุดแข็งของตัวเองที่ประเทศที่มีจุดอ่อนสามารถนำมาชดเชย

ซึ่งกันและกันได้ บรูไนลงทุนด้านน้ำมัน อินโดนีเซียขยายเขตเชื่อมโยง ทางทะเลและบริการ ฟิลิปปินส์ส่งเสริมการประมง การศึกษาภาษาอังกฤษ มาเลเซียลงทุนทางการท่องเที่ยว แต่ปัญหาก็คือ ทั้ง 4 ประเทศมีการก่อการร้ายข้ามชาติทำให้การพัฒนาบางส่วนจะชะงักในปี 2000-2002 จากปี 2002 เป็นต้นมารัฐบาลได้ร่วมกันพัฒนาเขตเหล่านี้ใหม่โดยมีสหรัฐฯ เข้ามาช่วยในช่วงประธานาธิบดีจอร์จ W. บุช (ค.ศ. 2004-2008) แต่ยังมีข้อจถรจรเรื่องดินแดนของบรรพบุรุษที่ยังตกลงกันไม่ได้

3. การพัฒนาสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ ไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

การพัฒนานี้เริ่มจาก

- 5 จังหวัดภาคใต้ของไทย คือ สตูล สงขลา ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส
- มาเลเซีย คือ เปอร์ลิส เปรัก เคดาห์ ปีนัง
- อินโดนีเซีย – อาจะห์ สุมาตราตอนเหนือ

สามเหลี่ยมนี้ยังมีการพัฒนาน้อย เนื่องจากรัฐบาลของแต่ละประเทศเป็นผู้ส่งลงไปยังเขตต่างๆ ทำให้เกิดความล่าช้าเพราะระบบราชการ และขึ้นอยู่กับความมีเสถียรภาพของรัฐบาลของแต่ละประเทศด้วย

4. **สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ไทย ลาว พม่า และมณฑลยูนนาน** โครงการนี้เป็นผลจากการผลักดันของนักลงทุนจากเชียงราย หัวใจของโครงการก็คือ การพัฒนาเส้นทางคมนาคมเพื่อนำไปสู่การค้าการลงทุน เช่น โทรคมนาคม พลังงานไฟฟ้าจากเขื่อนต่างๆ จีนพยายามหาทางออกทะเลที่ใกล้ที่สุดเพื่อระบายสินค้าออก

5. **โครงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ** ลาว กัมพูชา เวียดนาม จีน พม่า และไทย ซึ่งจะร่วมกันพัฒนาการขนส่งคมนาคม พลังงาน การค้า การท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

6. **การพัฒนา 3 จีน** คือ จีน ไต้หวัน และฮ่องกง ในอนาคตจะพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลทางตะวันออกเฉียงใต้ของแผ่นดินใหญ่ในมณฑลกว่างตุง ฟูเจี้ยน และไหหลำ จีนต้องการเทคโนโลยีและเงินทุนจากไต้หวันและฮ่องกง ไต้หวันและฮ่องกงเข้าไปลงทุนในจีน

7. **การพัฒนา กลุ่มประเทศจีน เกาหลีเหนือเกาหลีใต้ ญี่ปุ่น รัสเซีย** อนุภูมิภาคนี้มีการพูดกันว่า จะพัฒนาร่วมกันในอนาคต โดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติทางตะวันออกเฉียงเหนือของจีน เกาหลีเหนือและรัสเซียตะวันออกซึ่งยังบุกเบิกน้อย และใช้เงินทุนเทคโนโลยีจากเกาหลีใต้

8. **การรวมกลุ่ม ASEAN+3** ซึ่งเป็นการ
ทำเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศในกลุ่ม
อาเซียนกับจีน เกาหลี ญี่ปุ่น ซึ่งในบางประเทศ
ยังอยู่ในกระบวนการรัฐสภา เช่น ฟิลิปปินส์และ
อินโดนีเซีย เพราะต้องพิจารณาถึงผลดีผลเสีย
ของสินค้าบางประเภทที่ทำต่อกันด้วย เรื่องนี้ได้
นำไปอภิปรายกันที่ประชุมสุดยอดของอาเซียน
ครั้งที่ 12 ที่เซบูเมื่อปี 2007

จากกลุ่มอนุภูมิภาคต่างๆ จะเห็นว่า
แนวโน้มยุคหลังสิ้นสุดสงครามเย็นนี้มีการรวม
กลุ่มกันมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อพัฒนาทรัพยากรต่างๆ
ในเมืองที่อยู่ติดต่อกันซึ่งจะสะดวกและรวดเร็ว
กว่าการรวมกลุ่มในระดับใหญ่ อีกทั้งประชาชน
ในเหลี่ยมต่างๆ นี้มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม
ประเพณีติดต่อกันมาช้านานแล้วย่อมจะเข้าใจ
ซึ่งกันดี ซึ่งจะลดอุปสรรคในการรวมกลุ่มได้

จากแนวความคิดดังกล่าวการรวมตัว
ของประชาคมอาเซียนจึงเป็นการรวมตัวเพื่อ
ต้องการเป็นพลังต่อรองกับภายนอกและไทยก็
ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากกว่าประเทศอื่นๆ
ในภูมิภาคนี้ ประชาคมอาเซียนมีรากเหง้ามา
จากประชาคมเศรษฐกิจยุโรป แต่เราเอามา
เฉพาะเพียงบางส่วนเท่านั้นคือ การค้าเสรีและ
การเคลื่อนย้ายสินค้า คน บริการ เงินทุน และ
การลงทุนไปมาอย่างเสรีแต่สำหรับยุโรปเอง
แล้วได้พัฒนาไปจนถึงขั้นตอนที่ 5 คือ เขต
การค้าเสรี สหภาพศุลกากร ตลาดร่วม สหภาพ
เศรษฐกิจ และการรวมตัวทางเศรษฐกิจโดย
สมบูรณ์แบบ แต่กระนั้นก็ตามแต่ละขั้นตอนก็
ต้องเผชิญกับปัญหามากมายที่จะต้องเจรจา
ความร่วมมือกันและสุดท้ายก็มีปัญหาทางการ

เงินในยุโรปแต่ยุโรปต่างก็อึดซึ่งกันและกัน
แก้ปัญหาเพราะถือว่าเป็นกลุ่มเดียวกัน
และมีองค์กรเหนือชาติ (Supra-national)
คอยควบคุมดูแล

อาเซียนเกิดขึ้นเพราะแรงผลักดันของ
ปัจจัยภายนอกที่รุกเร้าเข้ามาสู่เอเชียตะวันออก
เฉียดได้แรงผลักดันดังกล่าวนั้นคือโลกาภิวัตน์

ถ้าหากจะดูเฉพาะภาคอีสานแล้ว
มีทั้งจุดอ่อนและจุดแข็ง จุดแข็งคือ เรามีวัฒนธรรม
ใกล้เคียงกับ กัมพูชา ลาว เวียดนาม พม่า
และจีนและมีการรวมกลุ่มอยู่แล้ว เราต้องรู้จัก
ใช้จุดแข็งที่มีเขตแดนประเทศติดต่อกันโดย
กระชับความสัมพันธ์ให้เหนียวแน่นขึ้นและ
กระชับความสัมพันธ์อย่างไร

ประการแรก ทางสังคมละวัฒนธรรม
หรือเสาหลักทางสังคมและวัฒนธรรมซึ่งเป็น
เสาหลัก หนึ่งของประชาคมอาเซียน เราต้อง
เรียนรู้ซึ่งกันและกัน รู้เขารู้เราให้ลึกซึ้ง ไม่ดูถูกกัน
ยอมรับซึ่งกันและกันและการเรียนรู้วัฒนธรรม
นี้มีใช้ศิลปะการแสดงแต่เป็นทุกๆ เรื่อง เริ่มต้น
จากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การติดต่อสื่อสาร **และ**
ที่สำคัญวัฒนธรรมทางการติดต่อทางธุรกิจ

ซึ่งแต่ละประเทศดังกล่าวแล้วมีไม่เหมือนกัน การรู้เรื่องนี้ทำให้สามารถติดต่อทางธุรกิจได้ง่ายขึ้น เช่น วิธีการทำธุรกิจของแต่ละประเทศ การเจรจาต่อรอง และทั้งสองเรื่องนี้จะปรากฏในกฎหมายธุรกิจของแต่ละประเทศ ส่วนการแสดงศิลปวัฒนธรรมของแต่ละประเทศและการกีฬาเป็นส่วนหนึ่งที่เราทำกันอยู่มากแล้วก่อนที่จะกลายมาเป็นประชาคมอาเซียน แต่นั่นก็ไม่ได้สื่อให้มีความเข้าใจกันมากพอ แต่อาจนำไปสู่การติดต่อซึ่งกันและกัน (Spill Over) และนำไปสู่ด้านอื่นๆซึ่งแต่เดิมเรามีได้สนใจ แต่ในปัจจุบันเราต้องสนใจในประเด็นวัฒนธรรมหลายๆประเด็น นอกจากประเด็นเดิมๆ

นอกจากประเด็นดังกล่าวข้างต้นแล้วยังมีประเด็นการ**พัฒนาทรัพยากรมนุษย์**ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งทางสังคม พัฒนาอย่างไรให้คนมีศักยภาพทางการศึกษาให้มากขึ้นที่สำคัญที่สุด**ภาษาอังกฤษ**ซึ่งเป็นภาษากลางของอาเซียนเนื่องจากในปัจจุบันชาวต่างชาติได้เข้ามาลงทุนในประเทศไทยมากขึ้นโดยเฉพาะภาคอีสานซึ่งมีทรัพยากรธรรมชาติและแรงงานราคาถูกและมีการเข้ามาของบุคลากรที่มีศักยภาพมากกว่า การเข้ามาลงทุนในแถบนี้สามารถลงทุน ในการลงทุนระดับกลางและระดับย่อมที่ต้องมีคนท้องถิ่นร่วมลงทุนด้วย ภาษาอังกฤษและความรู้เรื่องธุรกิจจึงเป็นสื่อที่นำไปสู่ความร่วมมือที่ไม่เสียเปรียบมากเกินไป การลงทุนอีกประเภทหนึ่งคือ ของบริษัทข้ามชาติที่เข้ามาตั้งฐานการผลิตเพื่อส่งออก

ไปยังประเทศใดประเทศหนึ่งแล้วผลิตเพื่อส่งออกไปยังประเทศใกล้เคียงทำให้ราคาสินค้าต่างๆถูกลง เมื่อชาติตะวันตกหรือประเทศจีนเข้ามาลงทุนในแถบนี้ทำให้ราคาที่ดินสูงขึ้น ค่าครองชีพสูงขึ้นและเป็นทุนนิยมมากขึ้นที่สำคัญประเทศในแถบนี้ต้องร่วมกันลงทุนซึ่งกันและกันให้ได้และเป็นพลังต่อรองกับประเทศที่ใหญ่กว่า เพื่อมิให้เสียเปรียบ แต่ปัจจุบันแต่ละประเทศต่างคนต่างทำ ประเทศใดมีศักยภาพสูงก็จะไปเร็ว เช่นประเทศเวียดนามได้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งทางด้านภาษาอังกฤษทักษะการลงทุนเป็นต้นและนี่ก็คือ เสาหลักทางสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Social and Cultural Community) และจะนำไปสู่เสาหลักทางเศรษฐกิจ (ASEAN Economic Community) ต่อไป

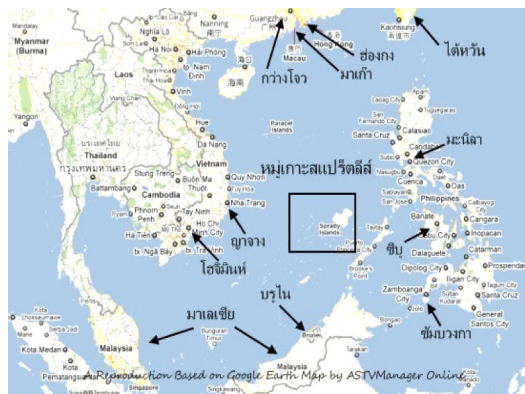
2. ทางเศรษฐกิจหรือเสาหลักประชาคมเศรษฐกิจ (ASEAN Economic Community) ซึ่งเป็นเสาหลักสำคัญที่ประเทศไทยกำลังไหมประสาสัมพันธ์แต่มีความเข้าใจผิดเกิดขึ้นคืออาเซียนกำลังจะพัฒนาทั้ง 3 เสาหลักคือ

เสาหลักทางสังคมวัฒนธรรมเสาหลักทางเศรษฐกิจ และเสาหลักทางการเมืองความมั่นคง ให้ไปสู่จุดหมายในปี 2015 แต่ที่เข้าใจกันในสังคมไทยคือ ประชาคมอาเซียนคือ ประชาคมเศรษฐกิจหรือ AEC ซึ่งเป็นความเข้าใจผิดอย่างใหญ่หลวงในการสร้างให้ประชาชนได้รับรู้สิ่งผิดๆ เรื่องนี้ที่ถูกต้องคือประชาคมอาเซียนไม่ใช่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างที่สังคมไทยประชาสัมพันธ์กันทั่วประเทศ

แต่อย่างไรก็ตามประเทศไทยก็พยายามเตรียมพร้อมทางเศรษฐกิจเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแต่ที่สำคัญต้องมีการรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่นในกลุ่มอนุภูมิภาคไม่ว่าทางภาคเหนือ ภาคใต้หรือภาคอีสาน และ**แบ่งปันผลประโยชน์ซึ่งกันและกันมิใช่แข่งขันกันเองและผลิตสินค้าเหมือนกัน** ถ้าเทียบกับประชาคมยุโรปแล้วเรายังทำไม่ได้ เราทำการค้าเสรีได้บางส่วน แต่ไม่สามารถที่จะกักกันการเคลื่อนไหวไปมาอย่างเสรีของคน สินค้า การบริการ การลงทุน และเงินทุนได้ เนื่องจากเรายังมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะภาษาอังกฤษและการค้าการลงทุนให้รองรับกับการเข้ามาของประเทศไทยที่มีศักยภาพมากกว่าได้ นี่ก็เป็นจุดอ่อนของไทยโดยส่วนรวม ซึ่งรวมทั้งภาคอีสานที่เงินกำลังจะบุกเข้ามาด้วยการค้าเสรี เราจึงต้องสร้างจุดแข็งข้อนี้ให้ได้เพื่อโอกาสในการแข่งขันกับภายนอกและป้องกันภัยที่จะก้าวเข้ามาในประเทศไทย

3. การเมือง-ความมั่นคง หรือเสาหลักทางการเมืองความมั่นคง (ASEAN Political-Security Community) เสาหลักนี้เป็นเสาหลัก

ที่มีปัญหาที่สุดในประชาคมอาเซียนเช่น ปัญหาการครอบครองหมู่เกาะ สเปร์ตลีย์ของประเทศมาเลเซีย บรูไน ฟิลิปปินส์ เวียดนาม กับจีน ปัญหาทางชายแดนไทย-มาเลเซีย ฟิลิปปินส์-มาเลเซีย กัมพูชา – ไทย เป็นต้น ถ้าดูในทางเขตแดนในอีสานคือ ปัญหาชายแดนไทย – กัมพูชาซึ่งไม่มีที่ท่าว่าจะประนีประนอมกันได้ และการที่จะให้ประเทศที่ 3 เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ก็ยากลำบากยิ่งเนื่องจากมีข้อตกลงของอาเซียนที่ว่าประเทศสมาชิกจะไม่เข้าไปแทรกแซงในแต่ละประเทศทั้งทางด้านการเมืองและความมั่นคง เมื่อเป็นเช่นนี้ก็เหมือนต่างคนต่างอยู่ไม่มี One Caring and Sharing Community แล้วความมั่นคงของภูมิภาคจะเกิดขึ้นได้อย่างไร ถ้าหากไม่มีความมั่นคงทางการเมืองแล้วก็จะก่อให้เกิดความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจด้วย ซึ่งกระทบกับอีสานในกรณีของ ไทย-กัมพูชา

นอกจากความมั่นคงทางด้านเขตแดนแล้วยังมีความมั่นคงทางด้านปัญหาข้ามชาติ เช่น ปัญหาการค้ามนุษย์ แรงงานเถื่อน ยาเสพติด โรคภัยไข้เจ็บ อาชญากรรม ข้ามชาติ เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการเชื่อมโยงระหว่างประเทศ

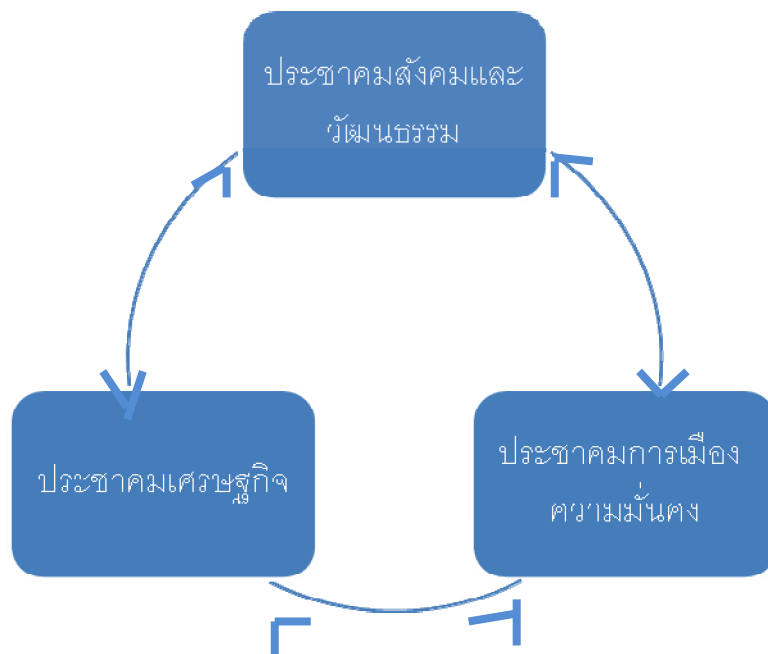

ระหว่างไทย ลาว กัมพูชา เมียนมาร์ และจีน ถ้าหากรัฐบาลตรวจสอบไม่รัดกุมปัญหาเหล่านี้ จะเกิดขึ้นมากและหนทางที่จะแก้ไขก็ยากด้วย ถ้าหากมีปัญหาสะสมในระยะยาวซึ่งในปัจจุบัน เกิดปัญหานี้อยู่ จุดแข็งของเราคือการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานเพื่อพัฒนาการลงทุนต่างๆ อันจะมีผลต่อเศรษฐกิจโดยรวม แต่จุดอ่อน คือความไม่รัดกุมในการตรวจสอบ

ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาทางสังคม แต่ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านการเมืองและความมั่นคงระหว่างประเทศ หรืออีกนัยหนึ่งปัญหาทางสังคม Spill Over ไปสู่ปัญหาทางการเมือง และความมั่นคงระหว่างประเทศ ถ้าจะวิเคราะห์ ประชาคมอาเซียนใน 3 เสาหลักซึ่งส่งผลกระทบซึ่งกันและกันหรือนำไปสู่ปัญหาซึ่งกันและกัน (Spill Over) แล้วก็จะได้กรอบดังข้างล่างนี้

ทางออกของประชาชนในภาคอีสานก็คือ ผู้มีความรู้ทั้งหลายรวมตัวกันให้ได้ วิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามที่ โลกาวัดนี้ได้คือบุคลากรเข้ามาและทำแผนเพื่อ พัฒนาทั้งโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจขนาด ย่อมและขนาดกลาง หาดตลาดส่งเสริม ผลักดัน กฎหมายแรงงานที่เป็นธรรม และช่วยกันสอดส่อง ปัญหาต่างๆ เพื่อเสนอรัฐบาล เพราะลำพัง รัฐบาลจะดูไม่ทั่วถึงจึงต้องช่วยในการวางแผน ระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว สิ่งสำคัญที่ควร พิจารณาในปัจจุบันและระยะยาวคือ

1. เรียนรู้วัฒนธรรมเขาและเราให้ มากกว่านี้ โดยการเข้าไปศึกษาในประเทศ เพื่อนบ้านและทำวิจัยอย่างจริงจัง มิใช่ไปดูถูกเขา
2. พัฒนาคนให้มีความรู้และทักษะทั้ง ภาษาอังกฤษและในวิชาชีพต่างๆ โดยเฉพาะ ทางธุรกิจระดับกลางและระดับย่อม

3. ไม่ควรพึ่งต่างชาติมากเกินไปจนไม่มีความอิสระในการดำเนินการโดยเฉพาะทางธุรกิจ

4. วิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนซึ่งกันและกันระหว่างประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดกัน เสริมจุดอ่อนและจุดแข็งซึ่งกันและกันประเทศใดมีจุดแข็งก็ให้เสริมจุดอ่อนประเทศนั้นๆ ในขณะเดียวกันประเทศที่มีจุดอ่อนก็ต้องหาจุดแข็งมาเสริม

5. ต้องให้ความรู้แก่แรงงานอีสานเพื่อไม่ให้นายจ้างเอาเปรียบมากเกินไปโดยเฉพาะนายจ้างต่างชาติ

6. ต้องพัฒนาแรงงานที่มีฝีมือให้มากขึ้น เพื่อป้องกันมิให้แรงงานภายนอกเข้ามาในภาคอีสานมากนักและแรงงานอีสานกลับหนีไปเมืองหลวงเพื่อค่าแรงที่ต่ำกว่า

กล่าวโดยสรุปภาคอีสานควรพัฒนาทั้งความรู้ ทั้งคน ทักษะอาชีพ วิชาชีพธุรกิจขนาดย่อมและขนาด กลางโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการลงทุนร่วมกันระหว่างประเทศเพื่อนบ้านขณะเดียวกันต้องไม่พึ่งพาชาวต่างชาติ มากเกินไป ทั้งนี้และทั้งนั้นรัฐบาลต้องช่วยในการวางแผน

อย่างจริงๆจังๆ ในระยะยาวเพื่อความอยู่รอดในประชาคมอาเซียน

ท้ายที่สุดข้อคิดที่ควรคำนึงโดยส่วนรวมของประชาคมอาเซียนในการรวมกลุ่มในระดับภูมิภาคหรือภูมิภาคนิยมแนวใหม่หลังสิ้นสุดสงครามเย็นคือ

1. หากการรวมกลุ่มของประเทศกำลังพัฒนาไม่มีความเป็นปึกแผ่นหรือไม่มีความมั่นคงแล้ว จะส่งผลให้การรวมกลุ่มของกลุ่มนั้นมีข้อจำกัดมากขึ้น เนื่องจากจะต้องจัดการกับความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของภายในกลุ่ม บางครั้งทำให้ละเลยการพัฒนาในกลุ่ม

2. การสิ้นสุดลงของการแข่งขันของมหาอำนาจลดลงในช่วงหลังสิ้นสุดสงครามเย็น ทำให้รัฐต่างๆ เป็นเอกราช เช่น รัสเซีย หรือการทำให้เกิดการรวมกลุ่มระหว่างประเทศในภูมิภาคที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองต่างกันอย่างเช่นอาเซียน เป็นต้น หรืออาจจะเกิดการรวมกลุ่มเป็นอนุภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลกเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของกลุ่ม และเป็นพลังต่อรองปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่นี้อาจก่อให้เกิดคำถามขึ้นว่า การรวมกลุ่มในระดับภูมิภาคส่งผลดีหรือผลเสียหรือไม่อย่างไรต่อสังคมโลก ผลดีก็คือการรวมกลุ่มในระดับภูมิภาคจะทำให้ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคมีกลุ่มสังกัดดีกว่าอยู่โดดเดี่ยวซึ่งไม่มีพลังต่อรองเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นกับประเทศก็จะช่วยกันแก้ปัญหาได้ เพราะถ้าหากประเทศใดอยู่โดดเดี่ยวแล้ว จะทำให้ประเทศที่มีอำนาจทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจที่สูงกว่าจะครอบงำได้ ดังนั้น การรวมตัวของภูมิภาคจึงเป็นสิ่งที่น่าควรจะทำ มีสังขรณ์

อยู่ที่ว่า มีพวกดีกว่าไม่มีพวก
ส่วนผลเสียก็คือ การเกิดการ
รวมกลุ่มในภูมิภาคต่างๆ มาก
ขึ้นหลังสิ้นสุดสงครามเย็นนี้
จะก่อให้เกิดปัญหามากขึ้น เช่น
มีความขัดแย้งทางเชื้อชาติ
ศาสนาและความมั่นคงมากขึ้น
เนื่องจากประเทศที่รวมกลุ่มกัน
ใหม่นี้ยังไม่เป็นปึกแผ่น เช่น
กรณีของกลุ่ม G-8 เป็นต้น

3. การรวมกลุ่มของประเทศที่มีศักยภาพ
ที่ไม่เท่าเทียมกันนั้นจะทำให้ประเทศที่มีอำนาจ
ในกลุ่มแทรกแซงประเทศที่มีอำนาจน้อย ไม่ว่า
จะเป็นอำนาจทางการเมืองหรือเศรษฐกิจ เช่น
การรวมกลุ่มของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง จะเห็นว่า
จีนมีศักยภาพทั้งกลยุทธ์ทรัพยากร และแรงงาน
ย่อมจะครอบงำประเทศที่เหลือได้ หรือใน
กลุ่มนาฟต้า ประเทศสหรัฐฯ และแคนาดาได้
ประโยชน์และครอบงำเม็กซิโก แม้เม็กซิโกจะได้
ประโยชน์จากการพัฒนา แต่การพัฒนานั้น
เป็นการพัฒนาที่มุ่งผลประโยชน์ของอเมริกา
เป็นหลัก

3. ถ้าหากประเทศในภูมิภาคมีแนวคิด
ความเป็นประชาธิปไตยต่างกันไม่ได้
หมายความว่า จะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา
กลุ่มในระยะยาว แต่ต้องดำเนินการเปลี่ยนแปลง
แนวความคิดแบบค่อยเป็นค่อยไปอย่างช้าๆ
อย่างเช่น กลุ่มอาเซียนที่รวมเอากลุ่มอินโดจีน

และพม่าเข้ามา และประชาคมยุโรปที่รวมเอา
ยุโรปตะวันออกเข้ามาในกลุ่ม

4. แม้สมาชิกในกลุ่มจะมีอุดมการณ์
ต่างกัน เช่น อาเซียนและยุโรป ก็ได้หมายความว่า
จะร่วมกันพัฒนากลุ่มไม่ได้ การรวมกลุ่ม
ณ ปัจจุบันนั้นได้แยกอุดมการณ์ทางการเมือง
ออกจากการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นแนวโน้ม
จากทศวรรษที่ 21 เป็นต้นไป

5. อาเซียนได้ทบทวนกฎบัตรอาเซียน
(ASEAN Charter) ในการประชุมที่เซบูเมื่อเดือน
มกราคม 2007 และให้การรับรองกฎบัตรในการ
ประชุมอาเซียนที่กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 27
กุมภาพันธ์ - 1 มีนาคม 2009 แต่สมาชิก
จะปฏิบัติตามกฎบัตรหรือไม่ขึ้นอยู่กับสำนึก
ส่วนรวมต่อกลุ่ม ที่สำคัญควรตระหนักถึง
One Caring and Sharing Community
ระหว่างประเทศสมาชิก

บรรณานุกรม

- Almond, Gabriel. **The Politics of the Developing Areas**. Princeton: Princeton Univ. Press, 1960.
- Apter, David. **Politics of Modernization**. Chicago, Univ. of Chicago Press, 1965.
- ASEAN Secretariat. **ASEAN Charter**. 2007.
- Axline, W. Andrew. "Underdevelopment, Dependency and Integration the Politics of Regionalism in the Third World." **International Organization**. 31, 1 (Winter, 1977) : 82-106.
- Balassa, Bela. **The Theory of Economic Integration**. Homewood, Ill.: Richard D. Irwin, 1961.
- Bennett, A. LeRoy. **International Organization: Principles and Issues**. 2d ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1980.
- Bills, Christopher. **Economic Theory and Policy for Trading Blocs**. Manchester: Manchester University Press, 1994.
- Blough Roy and Jack N. Behrman. **Problems of Regional Integration in Latin America**. New York: Committee for Economic Development, 1968.
- Brams, Steven. "Transaction Flows in the International System." **The American Political Science Review**. IX, 4 (December, 1966) : 890-898.
- Buzan, Barry. **People, States and Fear**. London: Harvester Wheatsheaf, 1991.
- Cantori, Louis J., and Spiegel Steven L. "The Analysis of Regional International Politics." **International Organization**. 27, 4 (Autumn, 1973) : 465-494.
- Cantori, Louis J., and Spiegel, Steven L. **The International Politics of Regions**. Englewood-Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1970.
- Caparaso, James A. "Theory and Method in the Study of International Integration." **International Organization**. 25, 2 (Spring, 1971) : 228-253.
- Caparaso, James A. **The Structure and Function of European Integration**. Pacific Palisades, Calif.: Goodyear Pub., 1974.
- Cooper, Richard W. "Economic Interdependence and Foreign Policy in the Seventies." **World Politics**. 24 (1972) : 159-181.
- Coplin, William. **The Function of International Law**. Chicago: Rand McNally, 1966.
- Destler, I. M. **American Trade Politics**. New York: Twentieth Century Fund, 1992.
- Deutsch, Karl W. **National and Social Communication**. Mass.: MIT Press, 1953.
- Deutsch, Karl W. **Political Community and the North Atlantic Area**. Princeton, N.J.: Princeton, Univ. Press, 1957.
- Dougherty, James E., and Pfaltzgraff,

- Robert L. **Contending Theories of International Relation**. Philadelphia: Lippincott, 1981.
- Etzioni, A. Mitai. **Political Unification**. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1965.
- Falk, Richard A., and Mendlovitz, Saul H. **Regional Politics and World Order**. San Francisco: Freeman, 1973.
- Galtung, Johan. **The European Community: A Superpower in the Making**. Oslo: Universitetsforlaget, 1973.
- Groom, A. J. R., and Taylor, Paul. **Functionalism: Theory and Practice in International Relations**. London: Univ. of London Press, 1972.
- Groom, A. J. R. "Neo-functionalism." **Political Science**. 30, 1 (July, 1978) : 15-28.
- Haas, Ernst. "The Uniting of Europe and the Uniting of Latin America." **Journal of Common Market Studies**. 5 (June, 1967) : 327.
- Jacof, Philip. **The Dynamics of International Organization**. Homewood, Ill.: Dorsey Press, 1972.
- Kahnert, F. **Economic Integration Among Developing Countries**. Paris: OECD, 1969.
- Keohane, Robert O. **Power and Interdependence**. Boston: Little Brown, 1977.
- Keohane, Robert O. **International Institutions and State Power**. Boulder, Colo.: Westview, 1989.
- Keohane, Robert O. and Joseph S. Nye. **Power and Interdependence**. 2d ed. Glenview, Ill.: Scott, Foresman, 1989.
- Kitamura, H. "Economic Theory and Economic Integration of Underdeveloped Region." In Wianced, ed. **Latin America Economic Integration**. New York: Praeger, 1966.
- Lindberg, Leon N. **The Political Dynamics of European Economic Integration**. Stanford, Calif.: Stanford Univ. Press, 1963.
- Liska, George. **International Equilibrium: A Theoretical Essay on the Politics and Organization of Security**. Cambridge, Mass.: Harvard Univ. Press, 1957.
- Malchor, Alejandro. "Assessing ASEAN's Viability in a Changing World." **Asian Survey**. 18, 4 (April, 1978) : 422-434.
- Milward, Alan. **The European Rescue of the Nation State**. London: Routledge, 1992.
- Mitrany, David. **A Working Peace System: An Argument for the Functional Development of International Organization**. London Oxford Univ. Press, 1943.
- Morse, Edward L. "The Politics of Interdependence." **International Organization**. 23, 2 (Spring 1969) : 311-326.

- Myo Thant and others. **Growth Triangles in Asia: A New Approach to Regional Economic Cooperation**. Manila: ADB, 1992.
- Nye, J. S. "Comparative Regional Integration: Concept and Measurement." **International Organization**. 22 (1968) : 855-880.
- Nye, J. S. "Patterns and Catalysts in Regional Integration." **International Organization**. 19 (1965) : 870-884.
- Nye, J. S. **Peace in Pacts: Integration and Conflict in Regional Organization**. Boston: Little, Brown, 1971, Chap. 2.
- Ohmae, Kenichi. "The Rise of the Region State." **Foreign Affairs**. 72, 2 (Spring 1993) : 78.
- Puchala, Donald. "International Transactions and Regional Integration." **International Organization**. 24, 4 (Autumn, 1970) : 732-763.
- Puchala, Donald J. "The Pattern of Contemporary Regional Integration." **International Studies Quarterly**. 12 (1968) : 38-64.
- Raymond, Wayne. **Southeast Asia: An Emerging Center of World Influence**. Athens, Ohio: Ohio Univ. Press, 1977.
- Schmitter, Philippe C. "Three Neo-Functional Hypotheses about International Integration." **International Organization**. 23, 1 (Winter, 1969) : 161-166.
- Stifel, Laurence D. "ASEAN Cooperation and Economic Growth in S. E. Asia." **Asia Pacific Community**. (Summer, 1979) : 113-146.
- Thurow, Lester. **Head and head: the Coming Economic Battle Among Japan, Europe and America**. London: Nicholas Brealey, 1992.
- Treverton, Gregory. **Latin America in a New World**. Boulder, Colo.: Westview, 1994.
- United Nations. **World Investment Report 1992**. New York, 1992.
- Waltz, Kenneth. **Theory of International Politics**. Reading, Mass.: Addison-Wesley, 1979.
- Young, Oran R. "Interdependencies in World Politics." **International Journal**. 24 (1969) : 726-50.
- Yu, George. **Intra-ASEAN International Relations**. Boulder, Colorado: Westview Press, 1977.
- สีดา สอนศรี. **ทางอีสาน**, 3, 1 (ก.ค. 2555) : 52-62.
- _____. "ประชาคมอาเซียนที่วงการศึกษาควรตระหนัก". **ทางอีสาน**, 8, 1 (ธันวาคม 2555) : 76-81.
- _____. **ความร่วมมือส่วนภูมิภาคแนวใหม่สำหรับประชาคมอาเซียน**. มหาสารคาม : วิทยาลัยการเมืองการปกครอง, 2555.

ความรู้ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนในสังคมไทย

วีระพงษ์ ปัญญาธนคุณ
อาจารย์สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

1. บทนำ

ประเทศไทยกำลังเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดกระแสตื่นตัว เป็นวงกว้างในสังคมไทยถึงแนวโน้มผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมา มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนตามสื่อต่าง ๆ กันอย่างคึกคัก ในขณะเดียวกัน เวทีประชุมสัมมนาต่าง ๆ ก็มักจะหยิบยกประเด็นประชาคมอาเซียนขึ้นมาเป็นหัวข้ออภิปรายกันอย่างกว้างขวางไม่เว้นแม้แต่วงสนทนาของประชาชนทั่วไปจนอาจจะเรียกว่าเป็น “Talk of the Town” ของสังคมไทยในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมาเลยก็ว่าได้

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนพบว่า ในกระแสความตื่นตัวที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเป็นวงกว้างนั้น ประชาชน ในสังคมไทยจำนวนไม่น้อย ยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนหลายประเด็นคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงจนกลายเป็น “ข่าวลือ” ที่สร้างความตื่นตระหนก

และวิตกกังวลจนเกินกว่าเหตุ ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการได้รับข้อมูลข่าวสารที่บิดเบือนจากสื่อแขนงต่าง ๆ

บทความนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อชี้ให้เห็นว่ามีประเด็นข้อเท็จจริงใดบ้างที่ประชาชนไทยทั่วไปยังเข้าใจ ไม่ถูกต้อง และข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ซึ่งสังคมไทยควรรับรู้กันควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้ เพื่อให้สังคมไทยเกิดความ “ตระหนัก” แทนที่จะ “ตระหนก” ต่อผลกระทบดังกล่าว ซึ่งจะช่วยในภาคส่วนต่าง ๆ แสวงหาแนวทางรับมือได้อย่างเหมาะสม และในขณะเดียวกันก็แสวงหาโอกาสจากแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นนี้

2. ความรู้ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนได้แก่อะไรบ้าง?

การรับรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนที่คลาดเคลื่อนมีอยู่หลายประการ ดังได้ประมวลมาแล้วในที่นี้

ก. การไหลทะลักของสินค้าจากประเทศอาเซียน

หลายคนมักเข้าใจว่าหลัง พ.ศ. 2558 เมื่อการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเสร็จสมบูรณ์แล้ว จะทำให้สินค้าจากประเทศอาเซียนปริมาณมหาศาลไหลทะลักเข้ามาแย่งส่วนแบ่งตลาดในประเทศไทยเนื่องจากประเทศไทยจำเป็นต้องยกเลิกกำแพงภาษีตามข้อผูกพันของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจนทำให้ตลาดในประเทศไทยถูกยึดครองโดยสินค้านำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน

ในความเป็นจริง ความเข้าใจดังกล่าวจะเป็นความวิตกกังวลจนเกินเหตุซึ่งไม่น่าจะสอดคล้อง กับแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น ด้วยปัจจัยดังนี้

(1) การซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศอาเซียนเดิม 6 ประเทศ อันได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน และไทย นับตั้งแต่ พ.ศ. 2553 เป็นต้นมาได้ยกเลิกการเรียกเก็บภาษีนำเข้าระหว่างกันแล้ว ส่วนประเทศอาเซียนใหม่ 4 ประเทศ (กลุ่มประเทศ CLMV) ได้แก่ เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา จะต้องลดกำแพงภาษีนำเข้าจนเหลือร้อยละ 0 ภายใน พ.ศ. 2558 ทั้งนี้ เป็นไปตามกรอบของข้อตกลงจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (Common Effective Preferential Tariffs for ASEAN Free Trade Area / CEPT-AFTA) ซึ่งได้ลงนามไป ตั้งแต่ พ.ศ. 2535 และมีการทยอยลดภาษีเป็นขั้นเป็นตอนตั้งแต่ พ.ศ. 2536 เป็นต้นมา

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ในปัจจุบัน การค้าระหว่างไทยกับประเทศอาเซียนเดิมอีก 5 ประเทศ เข้าสู่เขตการค้าเสรีอาเซียน (อาฟตา) อย่างสมบูรณ์แล้ว (มีสินค้าที่อยู่ในรายการลดภาษีเป็น 0 แล้ว ถึงร้อยละ 99) เหลือเพียงสินค้าเพียงไม่กี่รายการที่จะไม่ลดภาษีเหลือ 0 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสินค้าอ่อนไหว (Sensitive List) ที่สามารถเรียกเก็บ

ภาษีในอัตราไม่เกินร้อยละ 5 (สิงคโปร์และอินโดนีเซีย ไม่มีสินค้าในกลุ่มนี้) (ดูตารางที่ 1) กับอีกกลุ่มหนึ่ง คือ สินค้าอ่อนไหวสูง (Highly Sensitive List) ซึ่งสามารถจัดเก็บภาษีขาเข้าได้เกินกว่าร้อยละ 5 มีอยู่ 2 รายการ ได้แก่ ข้าว และน้ำตาล (มีเพียงมาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์) (ดูตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 บัญชีสินค้าอ่อนไหว

ประเทศ	สินค้าอ่อนไหว
บรูไน	กาแฟ ชา
กัมพูชา	เนื้อไก่ ปลามีชีวิต ผักผลไม้บางชนิด พืชบางชนิด
ลาว	สัตว์มีชีวิต เนื้อโคกระบือ สุกรไก่ ผักผลไม้บางชนิด ข้าว ยาสูบ
มาเลเซีย	สัตว์มีชีวิตบางชนิดเนื้อสุกร ไก่ ไข่ พืชและผลไม้บางชนิด ยาสูบ
พม่า	ถั่ว กาแฟ น้ำตาล ไหม ฝ้าย
ฟิลิปปินส์	สัตว์มีชีวิตบางชนิด เนื้อสุกร ไก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพด
ไทย	กาแฟ มันฝรั่ง มะพร้าวแห้ง และไม้ตัดดอก
เวียดนาม	สัตว์มีชีวิตบางชนิด เนื้อไก่ ไข่ พืชบางชนิด เนื้อสัตว์ปรุงแต่ง น้ำตาล

ตารางที่ 2 บัญชีสินค้าอ่อนไหวสูง

ประเทศ	สินค้าอ่อนไหวสูง
มาเลเซีย	ข้าว (ร้อยละ 20 ใน พ.ศ. 2553)
อินโดนีเซีย	ข้าว (ร้อยละ 25 ใน พ.ศ. 2558) และน้ำตาล (ร้อยละ 5-10 ใน พ.ศ. 2558)
ฟิลิปปินส์	ข้าว (ร้อยละ 35 ใน พ.ศ. 2558) และน้ำตาล (ร้อยละ 5 ใน พ.ศ. 2558)

ในขณะเดียวกัน การค้าระหว่างไทย (รวมทั้งประเทศอาเซียนเดิม) กับประเทศอาเซียนใหม่อีก 4 ประเทศ ปัจจุบันก็พบว่า สินค้าส่วนใหญ่ มีการลดกำแพงภาษีขาเข้าในอัตราที่ต่ำมากอยู่แล้ว กล่าวคือ มีสินค้ากว่าร้อยละ 90 แล้ว ที่มีอัตราภาษีร้อยละ 0-5 และจะมีพันธะที่จะต้องลดจนเป็น 0 ทั้งหมด ภายใน พ.ศ. 2558 ที่จะถึงนี้

ข้อมูลที่เสนอข้างต้นนี้ สนับสนุนการคาดการณ์แนวโน้มที่ว่า ภาพที่จะเกิดขึ้นสำหรับการส่งออก และนำเข้าสินค้าระหว่างไทยกับประเทศอาเซียนหลัง พ.ศ. 2558 ไม่น่าจะไม่เปลี่ยนแปลงไปจากภาพปัจจุบันมากนัก สินค้าจากประเทศอาเซียนไม่น่าจะไหลทะลักเข้าสู่ตลาดของไทยเป็นจำนวนมากอย่างที่ประชาชนหลายคนหวุ่นวิตก เพราะเห็นได้จากข้อเท็จจริงที่ว่า แม้การค้าระหว่างไทยกับสมาชิกอาเซียนเดิม ได้ยกเลิกการจัดเก็บภาษีขาเข้าระหว่างกันแล้ว และในเวลาเดียวกัน การค้าระหว่างไทยกับประเทศอาเซียนใหม่ก็มีการจัดเก็บภาษีในอัตราที่ต่ำมาก แต่ก็ไม่พบว่ามี การไหลทะลักของสินค้าจากประเทศอาเซียนเข้ามาวางจำหน่ายในประเทศไทยอย่างผิดสังเกต เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่าแนวโน้มสัดส่วนการค้าระหว่างประเทศอาเซียนด้วยกัน ย่อมจะมีอัตราสูงขึ้นเป็นลำดับหลัง พ.ศ. 2558 แต่คงจะไม่พุ่งทะยานพรวดพราดอย่างที่หวุ่นเกรง

(2) การยกเลิกหรือแก้ไขอุปสรรคการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (non-tariff barriers) มีความล่าช้าและไม่มีความคืบหน้ามากนัก

นอกเหนือจากอุปสรรคการค้าด้านภาษีแล้ว สมาชิกอาเซียนยังมีความร่วมมือในการขจัดอุปสรรคการค้าที่ไม่ใช่ภาษีด้วย โดยมีการลงนามในความตกลงว่าด้วยการค้าสินค้าอาเซียน (ASEAN Trade in Goods Agreement) ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2553

ความตกลงดังกล่าว ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม ต้องยกเลิกมาตรการกีดกันการค้า ที่ไม่ใช่ภาษีภายใน พ.ศ. 2553 ยกเว้นฟิลิปปินส์ที่จะยกเลิกภายใน พ.ศ. 2555 และประเทศอาเซียนที่เหลือจะต้องยกเลิกภายใน พ.ศ. 2558 อย่างไรก็ตาม แนวทางการบังคับใช้ข้อกำหนดดังกล่าว ตั้งอยู่บนพื้นฐานความสมัครใจของแต่ละประเทศ ซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้สมาชิกอาเซียนแต่ละชาติยกเลิกมาตรการกีดกันการค้าที่ไม่ใช่ภาษีน้อยมาก มาตรการกีดกันการค้าที่ไม่ใช่ภาษีจึงยังมีใช้กันอย่างแพร่หลายในทุกประเทศ

(ดูตารางที่ 3) ทำให้การไหลเวียนสินค้าระหว่างประเทศอาเซียน แม้จะยกเลิกการจัดเก็บภาษีขาเข้าระหว่างกันแล้ว จะยังไม่เป็นไปโดยเสรีอย่างแท้จริง ปัจจัยข้อนี้ย่อมทำให้เรา

คาดการณ์แนวโน้มได้ว่าหลัง พ.ศ. 2558 สินค้าจากประเทศอาเซียนอื่นๆ จะไม่ไหลล้นทะลักเข้าสู่ประเทศไทยอย่างที่หวั่นเกรงแน่นอน

ตารางที่ 3 มาตรการกีดกันการค้าที่ไม่ใช่ภาษีที่พบในอาเซียน

ตัวอย่างมาตรการกีดกันการค้าที่ไม่ใช่ภาษี	ประเทศที่พบ
การจัดเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มเติมจากสินค้าขาเข้า	อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์
การใช้อัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา	พม่า
การไม่ออกใบอนุญาตอัตโนมัติ	บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม
การไม่ออกใบอนุญาตอัตโนมัติล่วงหน้าสำหรับสินค้าอ่อนไหว	บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย
การกำหนดโควตาการนำเข้า	บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ ไทย และเวียดนาม
มาตรการห้ามสำหรับสินค้าอ่อนไหว	บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม
การจำกัดจำนวนผู้ประกอบการ	ไทย
การมีช่องทางเดียวสำหรับการนำเข้า	อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม
ข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้เครื่องหมาย ฉลาก หีบห่อ	บรูไน อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม
ข้อกำหนดเกี่ยวกับการตรวจสอบด้านสุขอนามัย	บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย

ตัวอย่างมาตรการกีดกันการค้าที่ไม่ใช่ภาษี	ประเทศที่พบ
ข้อบังคับด้านความปลอดภัยและมาตรฐานอุตสาหกรรม	อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย
ข้อบังคับเกี่ยวกับสุขภาพ สุขอนามัย และมาตรฐานคุณภาพ	บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม

การตรวจสอบก่อนการส่งออก	บรูไน อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย
-------------------------	--

ดัดแปลงจาก : Ando and Obashi, The Pervasiveness of non-tariff measures in ASEAN, 2010. อ้างถึงใน สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ, “ประเทศไทยในกระแส AEC,” เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการประจำปีของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2555: 9.

ข. การอพยพโยกย้ายแรงงานข้ามชาติจะเป็นไปโดยเสรี

ความเข้าใจผิดอีกประการหนึ่งที่สำคัญของคนไทยบางกลุ่ม ได้แก่ ความตื่นกลัวเรื่องการไหลเข้า ของแรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้านที่จะเข้ามาหางานทำในประเทศไทยโดยไร้ข้อจำกัด ตลอดจนถึงกังวลว่าแรงงานเหล่านั้นจะนำมาซึ่งปัญหาสังคมจำนวนมาก

เช่น ปัญหการว่างงานอันเกิดจากการเข้ามาแย่งงาน คนไทยทำ ปัญหาชุมชนแออัด และปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติต่างๆ ไม่เฉพาะแต่แรงงานไร้ฝีมือเท่านั้น หลายคนยังเชื่อว่าแรงงานมีฝีมือจากประเทศอาเซียนจะหลังไหลเข้ามาแย่งงานคนไทยทำด้วย เพราะเชื่อว่าแรงงานไทยมีความสามารถในการทำงานสู้แรงงานจากประเทศอาเซียนบางประเทศไม่ได้

ในทางกลับกัน อีกส่วนหนึ่งกลับเกรงว่า หลัง พ.ศ. 2558 สังคมไทยจะประสบปัญหาสมองไหลตามมาอย่างเลี่ยงไม่ได้ เพราะคาดการณ์ว่าบรรดาแรงงานมีฝีมือของไทยจำนวนมาก จะถูกดึงไปทำงานในชาติอาเซียนบางชาติ ที่มีค่าตอบแทนดีกว่าไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคลากรสายบริการสุขภาพและวิศวกรรม

ความเข้าใจว่า หลัง พ.ศ. 2558 แรงงาน ทุกกลุ่มอาชีพจะสามารถเคลื่อนย้ายไปทำงาน ในประเทศอาเซียนด้วยกันโดยเสรีแบบ ไร้ขีดจำกัดนั้น ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และแนวโน้มที่อาจเกิดขึ้น ในอนาคตอันใกล้นี้ ด้วยเหตุผล คือ

ประการแรก แผนการรวมตัวตามกรอบ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในด้านการเคลื่อน ย้ายแรงงานโดยเสรีนั้น ในเบื้องต้นจะครอบคลุม เฉพาะแรงงานวิชาชีพเพียง 8 สาขาเท่านั้น อันได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล วิศวกร สถาปนิก นักสำรวจ (Surveyor) นักบัญชี และ บุคลากรด้านการท่องเที่ยวและโรงแรม ส่วนวิชา ชีพอื่นๆ เช่น ครูอาจารย์ เกษษกร หนายความ รวมทั้งแรงงานไร้ฝีมือทุกประเภท จะไม่ได้รวม อยู่ในกรอบความร่วมมือนี้

ประการที่สอง แม้จะเปิดให้มีการเคลื่อน ย้ายแรงงานมีฝีมือโดยเสรีจาก 8 สาขาข้างต้น ก็ใช่ว่าการเคลื่อนย้ายนั้นจะทำได้โดยอัตโนมัติ เพราะแรงงานแต่ละสาขาจำเป็นต้องผ่าน คุณสมบัติตามข้อกำหนดต่างๆ ที่เป็นแกนกลาง ร่วมกันของอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ และของ ประเทศที่ตนเองต้องการเข้าไปทำงานด้วย

ข้อกำหนดด้านวิชาชีพที่เป็นแกนกลาง ร่วมกันของอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ เรียกว่า ข้อตกลงการยอมรับร่วมกัน (Mutual Recognition Arrangement-MRA) เป็นข้อตกลงที่ระบุถึง คุณสมบัติที่สำคัญของแรงงานวิชาชีพ เช่น คุณสมบัติด้านการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน การสอบผ่านเพื่อขึ้นทะเบียนวิชาชีพหรือ ใบอนุญาต การผ่านการรับรองจากสภาวิชาชีพ ด้านมาตรฐานและจริยธรรม

อย่างไรก็ตาม การผ่านคุณสมบัติตาม ที่กำหนดใน MRA เป็นเพียงเงื่อนไขเบื้องต้นของ การได้รับการพิจารณาอนุญาตให้ประกอบ วิชาชีพในประเทศอื่น แต่ไม่ใช่ว่าการยอมรับให้เข้า มาทำงานโดยอัตโนมัติ เหมือนอย่าง MRA ที่ใช้ ในสหภาพยุโรป ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ เนื่องจากแรงงานวิชาชีพในสาขาที่กำหนดนั้น จะต้องผ่านกระบวนการและข้อบังคับตามที่ กำหนดโดยประเทศเจ้าบ้านอีกชั้นหนึ่งด้วย

สำหรับประเทศไทย พบว่า กฎระเบียบด้านวิชาชีพที่บังคับให้อยู่ในประเทศไทยในขณะนี้ ไม่เอื้อต่อการเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าวเท่าใดนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อกำหนดด้านความสามารถในการใช้ภาษาไทย เช่น กำหนดว่า แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล ต้องสอบผ่านข้อสอบวัดความรู้ที่เป็นภาษาไทย และต้องเขียนตอบข้อสอบเป็นภาษาไทย แม้แต่วิชาชีพอื่น ๆ ที่เหลือ ก็ถูกกำหนดว่าต้องมีความรู้ภาษาไทยเป็นอย่างดีด้วยเช่นกัน เกณฑ์ดังกล่าวน่าจะเป็นเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคสำหรับการเข้ามาทำงานในประเทศไทยของแรงงานวิชาชีพ จากประเทศอาเซียนอื่น ๆ ซึ่งทำให้มีแรงงานวิชาชีพจำนวนไม่มากสามารถเข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทยได้หลัง พ.ศ. 2558

กล่าวโดยสรุป หลัง พ.ศ. 2558 สถานการณ์การไหลทะลักเข้ามาหางานทำในประเทศไทยของแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือจากประเทศเพื่อนบ้านจะยังไม่เปลี่ยนแปลงไปจากสถานการณ์ที่กำลังเป็นอยู่ในปัจจุบัน เพราะการเคลื่อนย้ายแรงงานไร้ฝีมืออยู่นอกกรอบการรวม

ตัวของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และตามข้อเท็จจริง การไหลทะลักของแรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้านที่เข้ามาในประเทศไทยขณะนี้ เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากเหตุผลด้านความต้องการจำเป็นของระบบเศรษฐกิจของไทยเอง ไม่เกี่ยวข้องกับข้อตกลงของอาเซียน นอกจากนี้ การไหลเข้า-ออกของแรงงานวิชาชีพระหว่างประเทศอาเซียนด้วยกัน ก็จะไม่ทำให้เกิดขึ้นอย่างคึกคักในเร็ววันนี้อย่างที่เข้าใจกันด้วย อันเป็นผลมาจากอุปสรรคด้านกฎกติกาภายในที่บังคับใช้ในแต่ละประเทศ ซึ่งยังไม่มี การปรับปรุงแก้ไข

ค. ประชาคมอาเซียนมีลักษณะคล้ายสหภาพยุโรป

ประชาชนไทยจำนวนมากเข้าใจว่าประชาคมอาเซียนนั้น ลอกเลียนแบบมาจากสหภาพยุโรป ความเข้าใจนี้มีส่วนจริงอยู่บ้างแต่ไม่ทั้งหมด เพราะแตกต่างกันในแง่รายละเอียดอยู่มากพอสมควร กล่าวคือ จริงอยู่ที่การรวมกลุ่มของอาเซียนในลักษณะประชาคมอาเซียนซึ่งประกอบด้วย 3 เสาหลัก อันได้แก่ ประชาคมเศรษฐกิจ ประชาคมการเมืองและความมั่นคง และประชาคมสังคมและวัฒนธรรม มีลักษณะเช่นเดียวกับของสหภาพยุโรป แต่เมื่อพิจารณาในแง่รูปแบบองค์การ กลไกการดำเนินงาน และระดับการรวมตัว จะพบความแตกต่างอย่างมากระหว่าง 2 กลุ่มนี้ ดังคำอธิบายต่อไปนี้

(1) ในแง่รูปแบบองค์การ สหภาพยุโรปใช้รูปแบบองค์การระหว่างประเทศแบบเหนือรัฐ (Supranational Organization) ซึ่งการ

ตัดสินใจภายในองค์กรต่าง ๆ มีผลผูกพันต่อรัฐสมาชิก รัฐสมาชิกจำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อมติที่เกิดขึ้นโดยไม่ชักช้า เพราะฉะนั้นอำนาจการตัดสินใจของรัฐสมาชิกที่เคยมีลักษณะเอกเทศ เบ็ดเสร็จเด็ดขาด จึงถูกลดทอนลงบางส่วน เป็นผลให้การดำเนินกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกสหภาพยุโรป เกิดเอกภาพอย่างสูง ในขณะที่การรวมกลุ่มของอาเซียน ยังคงใช้รูปแบบองค์การประเภทองค์การระหว่างรัฐบาล (Inter-governmental Organization) ที่อำนาจการตัดสินใจยังอยู่ที่รัฐแต่ละรัฐเป็นสำคัญ รัฐบาลกลางของแต่ละประเทศสมาชิกยังมีอำนาจอธิปไตยสมบูรณ์ในการรับหรือไม่รับนโยบายที่เกิดในกลุ่มไปปฏิบัติ กล่าวอีกแง่หนึ่ง การปฏิบัติตามความตกลงของสมาชิกรัฐอาเซียนจะอยู่บนพื้นฐานความพร้อมและความสมัครใจของประเทศสมาชิกเป็นสำคัญ

(2) ในแง่กลไกการดำเนินงานพบว่าสหภาพยุโรปประกอบด้วยองค์กรย่อย ๆ ที่มีลักษณะเหนือชาติ ซึ่งใช้อำนาจอธิปไตยบางส่วนแทนรัฐครบทั้ง 3 ฝ่าย คล้ายกับรูปแบบการจัดการปกครองภายในรัฐ เช่น รัฐสภายุโรป (European Parliament) ซึ่งทำหน้าที่คล้ายคลึงกับสภาล่าง และคณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรป (Council of the European Union) ซึ่งทำหน้าที่คล้ายคลึงกับสภาสูง ใช้อำนาจอธิปไตยด้านนิติบัญญัติ คณะกรรมาธิการยุโรป (European Commission) ซึ่งทำหน้าที่คล้ายคลึงกับรัฐบาล ใช้อำนาจอธิปไตยด้านบริหาร นอกจากนี้ยังมีศาลยุติธรรมแห่งสหภาพยุโรป (Court of Justice of the European Union) ซึ่งทำหน้าที่

คล้ายคลึงกับศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครอง ใช้อำนาจอธิปไตยด้านตุลาการ กับทั้งยังมีองค์กรอื่น ๆ อีก เช่น คณะมนตรียุโรป (European Council) หรือที่ประชุมสุดยอดผู้นำ ซึ่งมีบทบาทกำหนดทิศทางทางนโยบาย และธนาคารกลางสหภาพยุโรป (European Central Bank) ฯลฯ

ส่วนองค์กรภายในอาเซียนตามที่ระบุในกฎบัตรอาเซียน จะประกอบด้วยองค์กรที่ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างรัฐบาลเท่านั้น ไม่มีองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยเหนือชาติแต่อย่างใด ยกตัวอย่าง เช่นองค์กรประสานงานในระดับผู้นำ ได้แก่ ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) องค์กรประสานงานระดับรัฐมนตรี ได้แก่ คณะมนตรีประสานงานอาเซียน (ASEAN Coordinating Councils) คณะมนตรีประชาคมอาเซียน (ASEAN Community Councils) และองค์กรระดับรัฐมนตรีอาเซียนเฉพาะสาขา (ASEAN Sectoral Ministerial Bodies) องค์กรประสานงานอื่น ๆ เช่น สำนักงานเลขาธิการ และองค์กรสิทธิมนุษยชน ฯลฯ

(3) ในแง่ระดับการรวมตัว การพิจารณารูปแบบองค์การและกลไกการดำเนินการดังได้อธิบายไว้ข้างต้น ทำให้เราทราบว่า สหภาพยุโรปมีระดับการรวมกลุ่มที่ลึกซึ้งกว่าประชาคมอาเซียนอย่างไม่ต้องสงสัย ลักษณะการรวมกลุ่มของสหภาพยุโรปในปัจจุบัน มีสภาพใกล้เคียงกับรูปแบบการปกครองแบบสหพันธรัฐ (federation) และสมาพันธรัฐ (confederation) ในบางแง่มุม แม้จะไม่เทียบเท่าเสียทีเดียวก็ตาม

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านเศรษฐกิจ (ดูตาราง 4) ก็พบว่า สหภาพยุโรปมีระดับการรวมกลุ่มที่สูงกว่าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอยู่มาก กล่าวคือ สหภาพยุโรปมีระดับการบูรณาการในชั้นสหภาพทางเศรษฐกิจ (ขั้นที่ 4) ที่ได้ต่อยอดและบูรณาการขอบเขตความร่วมมือในชั้นเขตการค้าเสรี

(ขั้นที่ 1) สหภาพศุลกากร (ขั้นที่ 2) และตลาดร่วม (ขั้นที่ 3) เข้าไว้ด้วยกัน ในทางกลับกันประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีระดับการบูรณาการเพียงในชั้นเขตการค้าเสรี (ขั้นที่ 1) และขั้นตลาดร่วม (แบบไม่สมบูรณ์ในขั้นที่ 3) เท่านั้น โดยไม่รวมขอบเขตความร่วมมือในขั้นที่ 2 และยังไม่ไปถึงในขั้นที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบระดับการรวมตัวระหว่างประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกับสหภาพยุโรป

ระดับการรวมกลุ่ม	เขตการค้าเสรี	สหภาพศุลกากร	ตลาดร่วม	สหภาพทางเศรษฐกิจ
องค์การ	ยกเลิกภาษีขาเข้าระหว่างประเทศภายในกลุ่ม	กำหนดอัตราภาษีเดียวกันกับประเทศภายนอกกลุ่ม	เคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตเสรี (ทุนและแรงงาน)	ใช้นโยบายเศรษฐกิจ (ด้านการเงินการคลัง) ร่วมกัน
สหภาพยุโรป (EU)	✓	✓	✓	✓
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)	✓	✗	จำกัดมาก	✗

ที่กล่าวว่าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีระดับการรวมตัวอยู่ในขั้นตลาดร่วมแบบไม่สมบูรณ์นั้น หมายความว่าอย่างไร? ขอตอบว่าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีเป้าหมายจัดตั้งตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน ครอบคลุมการเปิดเสรี 5 ด้าน ได้แก่

- (1) การเปิดเสรีการค้า (เขตปลอดภาษี)
- (2) การเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายการลงทุน
- (3) การเปิดเสรีการค้าบริการ
- (4) การเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายเงินทุน
- (5) การเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายแรงงาน

จาก 5 ด้านที่กล่าวมา มีเพียง 2 ด้านเท่านั้นที่อาเซียนได้กำหนดให้เปิดเสรีอย่างแท้จริง คือ การเปิดเสรีการค้าสินค้า (ยกเว้นการจัดเก็บภาษีนำเข้า) และเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายการลงทุน (การจัดการเลือกปฏิบัติกับนักลงทุนจากชาติอาเซียน) ส่วนประเด็นอื่นๆ จะเป็นการเปิดเสรีเพียงบางส่วนเท่านั้น

กล่าวให้ชัดเจนยิ่งขึ้นก็คือ ในส่วนการเปิดเสรีการค้าบริการ อาเซียนกำหนดให้รัฐสมาชิกต้องเปิดโอกาสให้นักลงทุนจากกลุ่มอาเซียน ถือหุ้นในธุรกิจด้านบริการภายในประเทศได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 แทนที่จะสามารถถือหุ้นได้ทั้งหมด 100 เปอร์เซ็นต์ ส่วนการเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายแรงงานกำหนดให้มีการเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายแรงงานเฉพาะกับแรงงานวิชาชีพเพียง 8 สาขาเท่านั้น มิได้ครอบคลุมทุกกลุ่มแรงงานอย่างที่เราเข้าใจกัน ส่วนการเปิดเสรีอย่างสุดท้าย คือ การเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายเงินทุน กำหนดเพียงให้การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศอาเซียนด้วยกันเป็นไปโดยเสรียิ่งขึ้น และให้เร่งรัดการเปิดเสรีการค้าสินค้าและบริการให้เห็นผลชัดเจนขึ้น ฉะนั้นโดยสาระสำคัญแล้ว ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะมีลักษณะเป็นเพียงเขตการค้าเสรีซึ่งอนุญาตให้มีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต (ทุนและแรงงาน) อย่างเสรีบางส่วนเท่านั้น

กล่าวโดยสรุป ความเข้าใจที่ว่าการรวมกลุ่มของประชาคมอาเซียน มีลักษณะแบบเดียวกับ สหภาพยุโรป จึงไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่เป็น อยู่ขณะนี้

ง. นักลงทุนจากประเทศอาเซียนจะเข้ามาลงทุนในธุรกิจภาคบริการอย่างเสรี

คนไทยจำนวนไม่น้อยเข้าใจว่า หลัง พ.ศ. 2558 เป็นต้นไป นักลงทุนอาเซียนจะสามารถเข้ามาถือครองกิจการด้านธุรกิจบริการในประเทศต่างๆ ภายในกลุ่มอาเซียนได้โดยไม่มีข้อจำกัด คือ สามารถถือครองหุ้นได้ทั้ง 100 เปอร์เซ็นต์ หรือเป็นเจ้าของกิจการเองทั้งหมดได้ ซึ่งจะทำให้เกิดการแข่งขันในธุรกิจบริการได้อย่างเสรี ความเข้าใจดังกล่าวนี้ไม่ถูกต้อง เพราะความจริงแล้ว แผนการดำเนินงานของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) กำหนดเพียงให้ชาติสมาชิกอาเซียนต้องเปิดเสรีการถือครองหุ้นในธุรกิจภาคบริการไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 หลัง พ.ศ. 2558 เป็นต้นไป ตลอดจนให้ยกเลิกข้อกำหนดที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าบริการข้ามพรมแดนและการตั้งธุรกิจ (ดูตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 กำหนดการเพิ่มสัดส่วนการถือครองหุ้นสำหรับนักลงทุนอาเซียนในธุรกิจบริการ

ปีที่เพิ่มการถือ ครองหุ้น (%) ธุรกิจบริการ	พ.ศ. 2549	พ.ศ. 2551	พ.ศ. 2553	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2558
สาขาเร่งรัด 4 สาขา (เทคโนโลยีสารสนเทศ สุขภาพ ท่องเที่ยว และ การบิน)	49	51	70		
โลจิสติกส์		49	51	70	
สาขาอื่น ๆ (บริการวิชาชีพ ก่อสร้าง การจัดหาสิ่ง แวดล้อม การศึกษา ฯลฯ)	30	49	51		70

กระนั้นตามการดำเนินการของประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ กลับประสบผลคืบหน้าไม่มากนัก แม้ว่าจะมีการเจรจาอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ พ.ศ. 2539 เนื่องจากข้อตกลงที่สร้างขึ้นให้ความยืดหยุ่นแก่ประเทศที่ยังไม่พร้อม และให้การปฏิบัติตามกรอบ ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของแต่ละประเทศเป็นสำคัญ

ในบรรดากลุ่มประเทศอาเซียน พบว่า สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีความคืบหน้ามากที่สุดในเรื่องการเปิดเสรีภาคบริการ เพราะกฎหมายภายในอนุญาตให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนโดยเสรี ในขณะที่มาเลเซีย ก็ประสบความคืบหน้าไม่น้อย คือ กำหนดข้อห้ามเฉพาะในบางสาขาบริการเท่านั้น

สำหรับประเทศไทย จะเป็นชาติที่ประสบความคืบหน้าน้อยที่สุดชาติหนึ่งในอาเซียนในแง่การขยายสัดส่วนการถือหุ้นสำหรับนักลงทุนอาเซียน เนื่องจากในปัจจุบันพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้ชาวต่างชาติ ถือครองหุ้นในธุรกิจได้ไม่เกินร้อยละ 49 ในทุกสาขาบริการ ยังไม่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้เป็นไปตามกรอบ ASEAN Framework Agreement on Services (AFAS) นอกจากนี้ ประเทศไทยยังคงใช้นโยบายปกป้องธุรกิจบริการในประเทศ โดยเลือกที่จะเปิดเสรีภาคบริการเฉพาะในบางประเภทกิจการที่มีความสำคัญน้อย เช่น ในปี พ.ศ. 2559 ที่ประเทศไทยมีข้อผูกพันต้องเปิดตลาดการค้าบริการชุดที่ 8 ซึ่งประกอบด้วย

การบริการการท่องเที่ยวและโรงแรม การบริการด้านสุขภาพ การให้คำปรึกษาด้านโทรคมนาคมและบริการโทรคมนาคม แต่ด้านโทรคมนาคมกลับเลือกเปิดเสรีเฉพาะธุรกิจบริการโทรเลขและโทรสารเท่านั้น

กล่าวโดยสรุป ความเข้าใจที่ว่า หลัง พ.ศ. 2558 นักลงทุนจากชาติอาเซียนจะสามารถถือหุ้นในกิจการบริการในประเทศไทยได้ทั้ง 100 เปอร์เซ็นต์ จึงไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงตามกรอบข้อตกลง AEC Blueprint และ AFAS รวมทั้งมีแนวโน้มว่าประเทศอาเซียนจำนวนหลายประเทศจะเลือกประวิงเวลาที่จะไม่เปิดเสรีการค้าบริการโดยอ้างเหตุผลเรื่องความไม่พร้อม

จ. ความสับสนระหว่างอาเซียนประชาคมอาเซียน และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

แม้คำ “อาเซียน” “ประชาคมอาเซียน” และ “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” (หรือที่ชอบเรียกกันติดปากว่า AEC) นั้น จะเป็นคำที่เราได้ยินกันชินหูจากสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะสองคำหลังนี้ เป็นคำใหม่ที่เราเพิ่งได้คุ้นเคยมาเมื่อไม่กี่ปี แต่ประชาชนไทยจำนวนมาก ไม่น้อย ยังคงสับสนกับชื่อเรียกเหล่านี้ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร จึงพบว่าประชาชนจำนวนมาก ยังใช้คำสลับไปสลับมากันอยู่ และใช้ผิดที่ผิดทางในหลายวาระโอกาส เพื่อความกระจ่างผู้เขียนจะขออธิบายถึงที่มาเพื่อแยกแยะให้เห็นความแตกต่างของคำแต่ละคำ ดังนี้

คำ “อาเซียน” เป็นคำที่เราคุ้นเคยที่สุด เพราะได้ยินชื่อนี้มานาน “อาเซียน” (ASEAN) มาจากภาษาอังกฤษว่า Association of South-East Asian Nations หรือมีคำแปลเป็นไทยอย่างเป็นทางการว่า สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นคำใช้เรียกองค์การความร่วมมือระหว่างรัฐในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ทั้ง 10 ชาติ อาเซียนจัดตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2510 โดยเริ่มแรกมีชาติเข้าร่วมเพียง 5 ชาติ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และไทย ก่อนที่บรูไนจะขอเข้าร่วมเป็นชาติที่ 6 ใน พ.ศ. 2527 หลังสงครามเย็น ยุติลง ประเทศในกลุ่มอินโดจีนอีก 3 ชาติ ได้แก่ เวียดนาม ลาว และกัมพูชา รวมทั้งพม่า ได้เข้าสับสนเป็นลำดับมา จนครบ 10 ชาติใน พ.ศ. 2542 โดยกัมพูชาเข้าร่วมเป็นชาติสุดท้าย

จากจุดเริ่มต้น อาเซียนมีพัฒนาการด้านความร่วมมือระหว่างชาติสมาชิกที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเป็นลำดับ จากความร่วมมืออย่างหลวม ๆ ในช่วง 2 ทศวรรษแรก พัฒนามาเป็นความร่วมมือที่เข้มข้นยิ่งขึ้นที่เน้นมาตรการเมืองเป็นพิเศษในช่วงหลังสงครามอินโดจีนครั้งที่สองและวิกฤตการณ์กัมพูชา (ตั้งแต่ พ.ศ. 2519 ถึงต้นทศวรรษ 2530) และขยายมาสู่ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอย่างจริงจังในยุคหลังสงครามเย็น เมื่อได้ริเริ่มเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area) ใน พ.ศ. 2535 จนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จ มีการยกเลิกภาษีเป็น 0 สำหรับอาเซียนเดิม 6 ประเทศ เมื่อ พ.ศ. 2553 ที่ผ่านมา

อย่างไรก็ตาม อาเซียนมาถึงจุดเปลี่ยนที่สำคัญอีกครั้ง เมื่อเกิดวิกฤตต้มยำกุ้งใน พ.ศ. 2540 หลายประเทศในอาเซียนประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างหนัก ทำให้ประเด็นหลักในการประชุมสุดยอดผู้นำอย่างไม่เป็นทางการ เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2540 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย มุ่งเน้นการหารือเกี่ยวกับการกระชับและยกระดับความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก เพื่อให้อาเซียนมีความเป็นปึกแผ่นและมีอำนาจการต่อรองสูงขึ้น จนในที่สุด บรรดาผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนก็ได้ร่วมประกาศ “วิสัยทัศน์อาเซียน 2020” (ASEAN Vision 2020) โดยกำหนดเป้าหมายว่าภายในปี ค.ศ. 2563 อาเซียนจะยกระดับความร่วมมือในลักษณะชุมชนที่กระชับแน่นยิ่งขึ้น คำ “ประชาคมอาเซียน” (ASEAN community) จึงเกิดขึ้นอย่างเป็นทางการครั้งแรก

แนวคิดที่อาเซียนจะร่วมมือกันจัดตั้ง “ประชาคมอาเซียน” ตามคำประกาศวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ได้รับการสานต่อและขยายผลอย่างต่อเนื่องจนเกิดการตกตะกอนทางความคิดในที่สุด ผู้นำอาเซียนทั้ง 10 ชาติ ได้ลงนาม Declaration of ASEAN Concord II (Bali Concord II) ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 9 ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 ณ เมืองบาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย เพื่อร่วมกันจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ให้สำเร็จภายในปี พ.ศ. 2563 (ค.ศ. 2020) ซึ่งจะประกอบด้วย 3 มิติความร่วมมือ (เสาหลัก) ได้แก่ ประชาคมความ

มั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community-ASC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC) และประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community-ASCC) อย่างไรก็ดี ในการประชุมสุดยอดครั้งที่ 12 ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2550 ณ เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์ ที่ประชุมมีมติให้ร่นระยะเวลาจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้เร็วขึ้นอีก 5 ปี เป็นวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2558 แต่ต่อมากำหนดการได้ถูกเลื่อนออกไปอีก 12 เดือน เป็นวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 ตามมติที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 21 ณ กรุงพนมเปญ เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2555

นอกจากนี้ แนวคิดที่อาเซียนจะพัฒนารูปแบบความร่วมมือเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยความร่วมมือ 3 เสาหลัก ยังได้ถูกบรรจุไว้ในกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ในฐานะรัฐธรรมนูญของอาเซียน ซึ่งชาติสมาชิกทั้ง 10 ชาติ ได้ลงนามรับรองแล้วตั้งแต่เดือนธันวาคมปี พ.ศ. 2550 ในที่ประชุมสุดยอดผู้นำครั้งที่ 13 ณ ประเทศสิงคโปร์

จากคำอธิบายข้างต้น เราจะพบว่า “อาเซียน” “ประชาคมอาเซียน” และ “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” แม้จะเป็นคำที่เกี่ยวข้องกัน แต่ไม่ใช่สิ่งเดียวกันที่จะใช้แทนกันได้ เพราะแต่ละคำต่างก็มีที่มาที่ไปที่แตกต่างกัน จึงมีบริบทเฉพาะที่จะใช้ได้

เพื่อความเข้าใจยิ่งขึ้น ขอสรุปว่า “อาเซียน” คือ ชื่อขององค์การระหว่างประเทศ

ที่มีพัฒนาการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2510 โดยประเทศไทยเป็นชาติผู้ร่วมก่อตั้งด้วย ส่วน “ประชาคมอาเซียน” ไม่ใช่ชื่อองค์การระหว่างประเทศ (สังเกตว่าเราใช้ชื่อ กฎบัตรอาเซียน ไม่ใช่ กฎบัตรประชาคมอาเซียน) หากแต่เป็นเพียงชื่อลักษณะการรวมกลุ่มประเภทหนึ่ง ที่สมาชิกภายในกลุ่มมีความสัมพันธ์ลึกซึ้ง เป็นปึกแผ่น และเป็นเอกภาพ คำ “ประชาคมอาเซียน” เพิ่งเกิดขึ้นหลัง พ.ศ. 2540 มานี้เอง โดยที่ “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” เป็นเพียงเสาหนึ่งของ “ประชาคมอาเซียน” ซึ่งมีอยู่ 3 เสา เสาที่เหลือ ได้แก่ เสาด้านการเมืองความมั่นคง และเสาด้านสังคมวัฒนธรรม มักเป็นเสาที่คนไม่กล่าวถึงกัน อาจเพราะเห็นเป็นเรื่องไกลตัว หรือมีความสำคัญน้อยกว่าเรื่อง ปากท้อง จนทำให้ “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” ถูกกล่าวถึงเพียงเสาเดียว และถูกเข้าใจผิดว่าเป็นสิ่งเดียวกันกับ “ประชาคมอาเซียน” นั่นเอง

เมื่อเราเข้าใจที่มาที่ไป และความแตกต่างของคำแต่ละคำแล้ว เราย่อมเข้าใจทันทีได้ว่า คำขวัญวันเด็กประจำปี 2556 ที่ว่า “รักษาวินัย ใฝ่เรียนรู้ เพิ่มพูนปัญญา นำพาไทยสู่อาเซียน” นั้น ไม่น่าจะถูกต้อง และอาจสร้างความสับสนในสังคมไทยได้ เพราะในความเป็น

จริง ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนตั้งแต่ พ.ศ. 2510 หรือกว่า 40 ปีมาแล้ว หากจะเรียกให้ถูกต้องชัดเจน ควรใช้ว่า “ประชาคมอาเซียน”

3. บทสรุป

ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมไทย ความเข้าใจ ที่สับสน คลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง จะทำให้สังคมไทยเกิดความตื่นตระหนกและวิตกกังวลจนเกินกว่าเหตุ ความรับรู้ที่ถูกต้องย่อมจะเป็นเสมือนแสงสว่างนำทางสังคมไปสู่การคิดหาทางแก้ไขจุดบกพร่อง ที่ถูกต้องและเตรียมพร้อมรับมือผลกระทบ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกฝ่าย ที่จะต้องช่วยกันเผยแพร่ บอกต่อ ข้อมูลข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนไปยังเพื่อนสมาชิกในสังคมเดียวกัน ในขณะเดียวกัน เมื่อพบว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนสับสน ก็ควรชี้แจงอธิบายให้บุคคลเหล่านั้น เกิดความเข้าใจที่กระจ่างชัดยิ่งขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้สังคมไทย เป็นสังคมอุดมปัญญา ที่การตัดสินใจต่าง ๆ ตั้งอยู่บนฐานข้อเท็จจริง ไม่ใช้การคาดเดาโดยปราศจากข้อมูลรองรับ

บรรณานุกรม

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. ความตกลง
ว่าด้วยการค้าสินค้าของอาเซียน. จุดสาร
ร่วมกันสร้าง
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2,11: 3.
ขจิต จิตตเสวี. องค์การระหว่างประเทศ.
กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2553.
เดือนเด่น นิคมบริรักษ์. AEC กับการปฏิรูปสาขา
บริการ. ใน เอกสารประกอบการสัมมนา
วิชาการประจำปี
2555 ของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนา
ประเทศไทย, 26 พฤศจิกายน 2555
ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ กรุงเทพฯ,
2555.

ประภัศร์ เทพชาตรี. ประชาคมอาเซียน.
กรุงเทพฯ: เสมาธรรม, 2554.
สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ. ประเทศไทย
ในกระแส AEC. ใน เอกสารประกอบการ
สัมมนาวิชาการ
ประจำปี 2555 ของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนา
ประเทศไทย, 26 พฤศจิกายน 2555
ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ กรุงเทพฯ, 2555.
สุรินทร์ พิศสุวรรณ. อาเซียน รู้ไว้ได้เปรียบแน่.
กรุงเทพฯ: อมรินทร์, 2555.

การเตรียมความพร้อม ของธุรกิจก่อสร้าง ที่มีต่อ AEC

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ภาพรวมบริการก่อสร้างไทย

บริการก่อสร้างมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทย โดยเป็นสาขาบริการที่ประกอบด้วยหลายกิจกรรม ทั้งงานเตรียมการก่อสร้าง งานวางรากฐาน งานก่อสร้างและดัดแปลง รวมทั้งงานติดตั้งและประกอบอุปกรณ์/ระบบต่างๆ ทำให้สาขาก่อสร้างมีมูลค่าการผลิตเกือบ 3 แสนล้านบาทต่อปี หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 2 - 3 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)¹ และมีมูลค่าการลงทุนสูงถึงปีละ 7 - 9 แสนล้านบาท โดยเป็นโครงการภาครัฐมากกว่าเอกชน และขยายตัวต่อเนื่องเกือบทุกปี ภาคก่อสร้างยังสร้างมูลค่า

ในภาพรวมธุรกิจก่อสร้างภายในประเทศยังมีลักษณะของการเป็นธุรกิจท้องถิ่นหรือธุรกิจของชาติอยู่มาก เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่มีผู้ประกอบการรายย่อยเป็นจำนวนมาก ผู้ให้บริการมีความชำนาญเฉพาะด้านหรือให้บริการเฉพาะในท้องถิ่น ทำให้เป็นธุรกิจที่ไม่สามารถผูกขาดได้โดยง่าย อย่างไรก็ตาม ในอนาคตธุรกิจก่อสร้างมีแนวโน้มที่จะเป็นธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ขึ้น สามารถให้บริการครอบคลุมกิจกรรมการก่อสร้างทั้งหมด หรือเป็นการให้บริการโดยผู้รับเหมาที่สามารถให้บริการลูกค้าได้ตลอดกระบวนการก่อสร้าง หรือเป็นการให้บริการโดยผู้รับเหมารับช่วงที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้บริการเฉพาะในบางส่วน

¹สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์

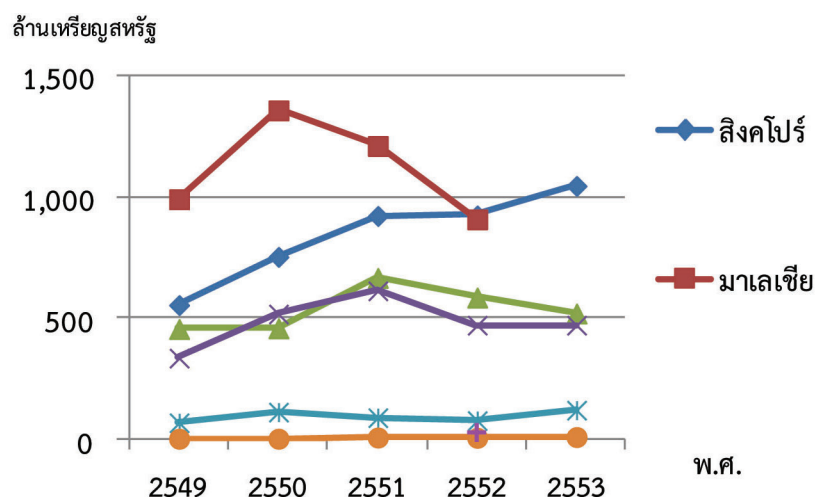
เพิ่มถึง 150,000 ล้านบาท ก่อให้เกิดการจ้างงานต่อปี 2.5 ล้านคน การเติบโตของภาคก่อสร้างยังนำไปสู่การขยายตัวของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง อาทิ เหล็กและวัสดุก่อสร้างด้วย นอกจากนี้ ธุรกิจก่อสร้างไทยยังสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศโดยการส่งออกบริการก่อสร้างไทยมีมูลค่า 5 - 6 ร้อยล้านบาทต่อปีอย่างไรก็ตาม บริการก่อสร้างมีความผันผวนสูง เนื่องจากอุตสาหกรรมยังขาดเสถียรภาพและขาดทิศทางที่ชัดเจน

ความแตกต่างระหว่างผลประกอบการของผู้ประกอบการต่างขนาดยังมีมาก โดยผู้ประกอบการรายใหญ่ซึ่งแข่งขันในตลาดโครงการขนาดใหญ่มีคู่แข่งเพียงไม่กี่ราย จึงมีผลประกอบการดีและสามารถขยายกิจการไปต่างประเทศ ในขณะที่ผู้ประกอบการรายเล็กแข่งขันในตลาดโครงการขนาดเล็กซึ่งมีคู่แข่งนับหมื่นราย ธุรกิจรายเล็กจำนวนมากจึงมีผลประกอบการที่ไม่ดี ขาดแคลนเงินทุนและ

หลักทรัพย์ค้ำประกัน ขาดเทคโนโลยีและระบบบริหารจัดการที่ดี ความแตกต่างระหว่างธุรกิจขนาดต่างๆ นี้ ทำให้บริการก่อสร้างเป็นหนึ่งในสาขาที่มีการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจมากที่สุดทั้งในด้านการจัดตั้ง การเลิกกิจการ การเพิ่มทุน และการลงทุนจดทะเบียนของธุรกิจ บริการก่อสร้างยังเปราะบางจากปัญหาด้านแรงงานและปัญหาด้านเทคโนโลยีอีกด้วย

ความสามารถในการแข่งขันของบริการก่อสร้างไทยเทียบกับกลุ่มประเทศอาเซียน พิจารณาเฉพาะปัจจัยที่สำคัญต่อการแข่งขันของธุรกิจก่อสร้าง ได้แก่ แรงงาน เงินทุน ความพร้อมทางเทคโนโลยี นวัตกรรม และความก้าวหน้าของภาคธุรกิจ

1) มูลค่าการส่งออกบริการก่อสร้าง จากข้อมูลขององค์การการค้าโลก มูลค่าการส่งออกบริการก่อสร้างไทยในช่วงหลัง ขึ้นลงอยู่ที่ระดับ 5-6 ร้อยล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งมากเป็นอันดับ 24-26 ของโลก

ที่มา: Time Series on International Trade, World Trade Organization

หมายเหตุ: ข้อมูลของมาเลเซียมีถึง พ.ศ. 2552, ข้อมูลของลาวมีเฉพาะ พ.ศ. 2552, ไม่มีข้อมูลของบรูไน พม่า เวียดนาม

เมื่อเทียบกันในกลุ่มอาเซียน พบว่า ไทยส่งออกบริการก่อสร้างมากเป็นอันดับ 4 มาเลเซียและสิงคโปร์ เป็นผู้นำของกลุ่ม โดยมาเลเซียเคยเป็นผู้ส่งออกอันดับ 1 และนำหน้าสิงคโปร์อยู่มาก แต่ในช่วงหลังการส่งออกบริการก่อสร้างของมาเลเซียมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่การส่งออกของสิงคโปร์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนแซงหน้ามาเลเซียในปี 2552 สำหรับคู่แข่งที่สูสีกับไทย คือ อินโดนีเซีย ซึ่งล่าสุดมูลค่าส่งออกมากเป็นอันดับ 3 นำหน้าไทยอยู่เล็กน้อย กลุ่มที่ตามหลัง ได้แก่ ฟิลิปปินส์เป็นผู้ส่งออกอันดับ 5 ส่วนกัมพูชาและลาวนั้นมีการส่งออกบริการก่อสร้างเพียงเล็กน้อย

2) การจัดอันดับบริษัทสาขาก่อสร้างในระดับนานาชาติ ในกลุ่มอาเซียน พบว่ามีเพียงไทยและมาเลเซียที่มีบริษัทที่ติดอันดับการมีรายรับมาก ทั้งในแง่รายรับรวมทั้งหมดและในแง่รายรับนอกประเทศ โดยบริษัทไทยที่ติดอันดับมีรายรับทั้ง 2 ประเภทมากกว่า และสามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้ดีกว่าบริษัทมาเลเซีย ทั้งนี้ ไทยแสดงให้เห็นว่าธุรกิจก่อสร้างมีความสามารถในการแข่งขันภายในประเทศสูง แต่ยังคงต้องพัฒนาด้านการแข่งขันในระดับนานาชาติ อย่างไรก็ตาม ยังมีโอกาสในการใช้ความแข็งแกร่งในตลาดภายในประเทศเป็นฐานในการขยายไปยังตลาดต่างประเทศได้

3) การจัดลำดับความสามารถทางการแข่งขันโดยรวมของประเทศ ซึ่ง Global Competitiveness Report 2011-2012 ได้วิเคราะห์จากแรงงาน เงินทุน ความพร้อมทางเทคโนโลยี นวัตกรรม และความก้าวหน้าของ

ภาคธุรกิจ โดยเปรียบเทียบกับคู่แข่งอาเซียนที่สำคัญในสาขาก่อสร้าง (สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย)

3.1 แรงงาน (ทั้งมีฝีมือและไร้ฝีมือ) สิงคโปร์ได้เปรียบด้านนี้มากที่สุด จากตลาดมีความยืดหยุ่นและใช้แรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมาเป็นมาเลเซียและไทย

3.2 เงินทุน สิงคโปร์มีตลาดการเงินที่ก้าวหน้าที่สุดในโลก รองลงมาไม่มาก คือ มาเลเซีย และที่ตามหลังค่อนข้างมาก คือ ไทยและอินโดนีเซีย โดยเฉพาะด้านการเข้าถึงเงินกู้ (Ease of access to loans) พบว่าสิงคโปร์มีความได้เปรียบด้านนี้มากที่สุด รองลงมา คือ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และไทย

3.3 ความพร้อมทางเทคโนโลยี สิงคโปร์ยังคงมีความพร้อมด้านเทคโนโลยีมากที่สุด รองลงมา คือ มาเลเซีย ไทย และอินโดนีเซีย สำหรับไทยนั้นได้เรียนรู้เทคโนโลยีผ่านการลงทุนจากต่างประเทศพอสมควร แต่ยังไม่ค่อยมีการนำไปใช้ในระดับบริษัท

3.4 นวัตกรรม สิงคโปร์ได้เปรียบด้านนี้มากที่สุด รองลงมา คือ มาเลเซียและอินโดนีเซีย สำหรับไทยยังตามหลังอีกสามประเทศพอสมควร ทั้งในแง่การวิจัยและพัฒนาความสามารถในการคิดค้นนวัตกรรมด้วยตนเอง และด้านจำนวนนักวิทยาศาสตร์และวิศวกร

3.5 ความก้าวหน้าทางภาคธุรกิจของสิงคโปร์และมาเลเซียก้าวหน้ามากกว่าประเทศอาเซียนอื่น อินโดนีเซียนำหน้าไทยเล็กน้อย โดยกลุ่มธุรกิจของสองประเทศเข้มแข็งใกล้เคียงกัน ไทยมีจุดแข็งด้านผู้ผลิตในประเทศที่มีจำนวนและคุณภาพมากกว่า แต่บริษัทอินโดนีเซียมีข้อได้เปรียบจากการที่แต่ละบริษัทมีบทบาทในหลายขั้นตอนของห่วงโซ่มูลค่ามากกว่าบริษัทไทย

โอกาสและการก้าวสู่ AEC ในปี 2558 ของอุตสาหกรรมก่อสร้างไทย

การก้าวสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี 2558 จะเป็นโอกาสและความท้าทายที่สำคัญของธุรกิจก่อสร้างไทย การเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ เงินทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี จะทำให้บริษัทไทยต้องเผชิญการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นจากบริษัทก่อสร้างอาเซียนอื่นๆ ที่จะเข้ามาแข่งขันในประเทศ โดยคู่แข่งที่ต้องเฝ้าระวัง คือ มาเลเซีย (โดยเฉพาะด้านการรับเหมาก่อสร้าง) และสิงคโปร์ (โดยเฉพาะด้านการออกแบบสถาปัตยกรรมและ

วิศวกรรม) เนื่องจากทั้งสองประเทศได้เปรียบไทยในแง่ตลาดแรงงานมีความยืดหยุ่นและใช้แรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตลาดการเงินก้าวหน้าและภาคธุรกิจสามารถเข้าถึงเงินทุนได้ง่าย ประเทศมีความพร้อมทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้ง ภาคธุรกิจมีความก้าวหน้าและรวมกันเป็นคลัสเตอร์ที่เข้มแข็ง

อินโดนีเซียก็เป็นอีกประเทศที่ไทยต้องจับตามอง เพราะถึงแม้ว่าจะเป็นคู่แข่งด้านบริการก่อสร้างที่สูสีกันในปัจจุบัน แต่บริษัทอินโดนีเซียได้เปรียบตรงที่เข้าถึงเงินทุนได้ง่ายกว่าและมีบทบาทในหลายขั้นตอนของห่วงโซ่มูลค่ามากกว่าบริษัทไทย² อย่างไรก็ตาม บริการก่อสร้างไทยยังมีความหวังจากโอกาสทางการค้าใหม่ๆ ที่เกิดจาก AEC โดยการเปิดเสรีจะทำให้บริษัทไทยสามารถขยายตลาดไปยังประเทศอาเซียนอื่นๆ ได้สะดวกยิ่งขึ้น ได้แก่ ประเทศกลุ่ม CLMV ได้แก่ พม่า ลาว กัมพูชา และเวียดนาม เนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้เติบโตอย่างต่อเนื่อง ภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค รวมทั้งการขยายตัวของภาคเอกชน เป็นผลให้ความต้องการบริการก่อสร้างภายในประเทศเพิ่มสูงขึ้น แต่ผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างของประเทศเหล่านี้ยังมีไม่มากพอที่จะรองรับความต้องการที่เพิ่มขึ้น จึงเป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการก่อสร้างไทย

² สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์

ทิศทางและแนวโน้มของธุรกิจบริการ ก่อสร้างไทย ในปี พ.ศ. 2556

ในปี พ.ศ. 2556 อุตสาหกรรมก่อสร้างของไทยขึ้นอยู่กับนโยบายการลงทุนของภาครัฐใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) นโยบายด้านการลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐ 2) นโยบายด้านการเยียวยาและฟื้นฟูผลกระทบจากอุทกภัย และ 3) โครงการพัฒนากลุ่มจังหวัดต่างๆ ดังนั้นจึงมีแนวโน้มที่มูลค่าการลงทุนจะเพิ่มขึ้นอันเป็นผลมาจากมาตรการลงทุนของภาครัฐตามกรอบแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ แผนลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน และการขยายตัวของการก่อสร้างที่อยู่อาศัยและอาคารสำนักงานตามแนวรถไฟฟ้า ซึ่งมูลค่าการลงทุนน่าจะขยายตัวได้มากกว่า 10% โดย SMEs ที่เป็นผู้รับช่วงการผลิตจากผู้รับเหมารายใหญ่ก็จะได้รับประโยชน์

นอกจากนี้ รัฐบาลได้มีนโยบายในการสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้านการส่งออกและการลงทุนที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศ ในปี พ.ศ. 2555 รัฐบาลได้มอบนโยบายให้ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (EXIM Bank) สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมก่อสร้างในต่างประเทศ โดย EXIM Bank จะให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมก่อสร้างไทยเพื่อขยายตลาดงานต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นการสร้างโอกาสในการแข่งขันแก่ผู้ประกอบการให้มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ในแง่ของการแข่งขันงานก่อสร้างนั้น ต้องยอมรับว่าถ้าหากเป็นโครงการใหญ่ๆ งบประมาณสูง ผู้รับเหมาต่างชาติจะได้เปรียบเพราะมีทุนสูง มีอุปกรณ์เครื่องมือที่มากและทันสมัยโดยเฉพาะหากมูลค่างานสูงถึง 100 ล้านบาทขึ้นไป ผู้รับเหมาท้องถิ่นมีสิทธิสูญเสียงานประมูลได้เพราะทุนท้องถิ่นไม่หนาพอที่จะไปแข่งขัน และยังเกิดภาวะการขาดแคลนแรงงานระยะสั้น ดังนั้น ควรมีการเร่งพัฒนาบุคลากรภาคการก่อสร้างร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ในแรงงานทุกระดับโดยเฉพาะช่างฝีมือและแรงงานกึ่งทักษะและแรงงานทั่วไป โดยในปีงบประมาณปี พ.ศ. 2555 สถาบันการก่อสร้างแห่งประเทศไทยได้ร่วมกับสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานและภาคเอกชนจัดทำมาตรฐานวิชาชีพบุคลากรในอุตสาหกรรมการก่อสร้างสาขาต่างๆ โดยเทียบเคียงกับมาตรฐานบุคลากรการก่อสร้างของอาเซียนที่จัดทำโดย ASEAN Contractors Federation รวมทั้งการเตรียมหลักสูตรการพัฒนาเข้าสู่การเป็นบุคลากรวิชาชีพระดับต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

อาเหียนกับการใช้พลังงานทางเลือก

ประสงคฺ เลหาพะพงษ

ตองอาศัยเทคโนโลยีใน
ระดับสูง มีค่าใช้จาย
มหาศาล อิกทั้งยังมีความ
ยากลำบากในการเสาะแสวง
หาแหล่งพลังงานเชื้อเพลิง
ฟอสซิลแหล่งใหม่ ๆ เพื่อ
ทดแทนแหล่งพลังงาน
เชื้อเพลิงเดิม ซึ่งนับวัน
จะมีแต่หมดลึ้นลง และ
ไม่สามารถเกิดขึ้นมาใหม่
ให้ทันต่อความต้องการ

โลกในปัจจุบันนี้จำเป็นต้องพึ่งพา
พลังงานเชื้อเพลิงที่มาจากฟอสซิล (Fossil Fuel)
เป็นหลักที่สำคัญ ๆ ได้แก่ น้ำมันเบนซิน (Gasoline Fuel) และน้ำมันดีเซล (Diesel Fuel) ที่ใช้
เป็นพลังงานเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องยนต์และ
เครื่องจักรประเภทต่าง ๆ เพื่อทำการผลิตสินค้า
และบริการ ซึ่งนับวันจะมีราคาปรับเปลี่ยนสูงขึ้น
อย่างต่อเนื่อง สาเหตุ มาจากกระบวนการได้มา
ของน้ำมันดิบ (Petroleum) ที่มีความซับซ้อน

บริโภคพลังงานดังกล่าวได้ เพราะการเกิดขึ้น
ใหม่ของพลังงานฟอสซิลนั้นต้องใช้เวลานับ
ล้าน ๆ ปี พลังงานจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำรง
ชีวิต ของมนุษย์ทุกคนในทุกๆ กิจกรรมล้วนต้อง
อาศัยพลังงานเป็นปัจจัยสำคัญทั้งสิ้น การชะลอ
การบริโภคน้ำมันเบนซิน ละน้ำมันดีเซลจึงมี
ความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้มนุษย์ได้มีโอกาสมี
เวลาในการที่จะเสาะแสวงหาแหล่งพลังงาน
ฟอสซิลแหล่งใหม่ ๆ มาเพื่อทดแทนแหล่ง

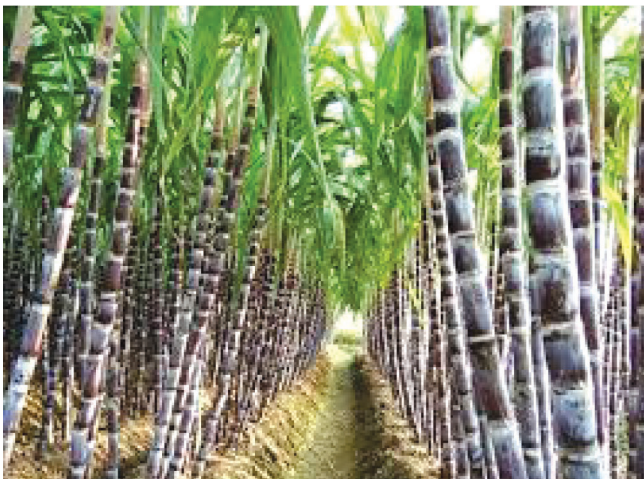
*นิสิตหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รุ่น 4 วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

พลังงานเดิมที่ค่อย ๆ หดสั้นไปและเสาะหาแหล่งพลังงานในรูปแบบอื่นๆ ที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมของโลกเป็นพลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการใช้น้ำมันเบนซินและ น้ำมันดีเซล ไอเสียที่ปล่อยออกมาจากเครื่องยนต์และเครื่องจักรประเภทต่างๆ จะให้ผลที่เป็นอันตรายต่อมนุษย์และสภาพแวดล้อม เช่น สารคาร์บอนมอนอกไซด์ (Carbon Monoxide) ซึ่งเป็นก๊าซพิษ, สารไนโตรเจน (Nitrogen Oxides) ซึ่งเป็นตัวการทำให้เกิดกลุ่มหมอกควัน, สารไฮโดรคาร์บอน (Hydrocarbons) เกิดจากการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ของเครื่องยนต์เป็นก๊าซพิษและสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (Sulfur Dioxide) เป็นออกไซด์ชนิดหนึ่งของ สารกำมะถันทำให้อากาศเป็นพิษ เป็นต้น กลุ่มพลังงานเชื้อเพลิงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์ต้องใช้ในอนาคตอันใกล้และอยู่ระหว่างการพัฒนา คือ กลุ่มพลังงานทดแทน (Renewable Energy) ซึ่งเป็นพลังงานที่มีอยู่ทั่วไป ตามธรรมชาติเป็นพลังงานบริสุทธิ์สามารถนำมาใช้แล้วไม่มีวันหมดสิ้นอีกทั้งยัง

หมุนเวียนนำพลังงานกลับมาใช้ใหม่ได้อีกอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เช่น พลังงานความร้อนจากแสงอาทิตย์ (Solar Energy), พลังงานลม (Wind Energy), พลังงาน น้ำ (Water Energy), พลังงานความร้อนใต้พิภพ (Geothermal Energy), พลังงานความร้อนจากมหาสมุทร (Ocean Thermal Power), พลังงานชีวมวล (Biomass), พลังงานชีวภาพ (Biogas), พลังงานจากขยะ (Waste Energy) และพลังงานไฮโดรเจน (Hydrogen) เป็นต้น และกลุ่มพลังงานทางเลือก (Alternative Energy) เป็นการพัฒนาในการใช้เชื้อเพลิงเพื่อทดแทนน้ำมันเชื้อเพลิงที่ผลิตได้จากน้ำมันดิบมีการพัฒนาพลังงานเชื้อเพลิงทางเลือกจากแหล่งวัตถุดิบอื่นๆ ทางธรรมชาติเพื่อให้เป็นพลังงานทางเลือกของมนุษย์ในอนาคต ซึ่งพลังงานทางเลือกที่สำคัญๆ มีดังนี้คือ แก๊สโซฮอล์ (Gasohol Fuel) เป็นพลังงานเชื้อเพลิงที่พัฒนาขึ้นเพื่อเป็นพลังงานทางเลือกในการใช้ทดแทนน้ำมันเบนซินประเภท ต่าง ๆ ซึ่งแก๊สโซฮอล์เป็นน้ำมันเชื้อเพลิงที่ได้จากการ ผสมระหว่าง

เอทานอล (Ethanol) หรือที่เรียกว่า เอทิลแอลกอฮอล์ (Ethyl Alcohol) ซึ่งเป็นแอลกอฮอล์ที่ได้รับมาจากการแปรรูปของพืชจำพวกแป้งและน้ำตาล เช่น อ้อย ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง ฯลฯ มาเป็นแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ที่สามารถรับประทานได้ (ส่วน เมทิลแอลกอฮอล์ (Methyl Alcohol) ที่เป็นผลพลอยได้จากกระบวนการกลั่นจากน้ำมันดิบไม่สามารถ

รับประทานได้เป็นอันตรายต่อสุขภาพ) กับ น้ำมันเบนซินไร้สารตะกั่ว ซึ่งมีค่าออกเทน ต่าง ๆ กันจะได้เป็นแก๊สโซฮอล์เทียบเท่าน้ำมัน เบนซินค่าออกเทน ต่าง ๆ เช่น แก๊สโซฮอล์ E10 คือ ผสมเอทานอล ร้อยละ 10 ถ้าผสมใน สัดส่วนร้อยละ 20 เรียกแก๊สโซฮอล์ E20 ถ้าผสมในสัดส่วนร้อยละ 85 เรียกแก๊สโซฮอล์ E85 และแก๊สโซฮอล์ E100 คือ เอทานอล 100% สำหรับรถยนต์โดยทั่วไปสามารถใช้แก๊สโซฮอล์ E10 ได้โดยไม่ต้องปรับแต่งเครื่องยนต์ แต่ สำหรับแก๊สโซฮอล์ตั้งแต่ E20 ขึ้นไปเครื่องยนต์ และวัสดุต่าง ๆ จำเป็นต้องได้รับการปรับแต่ง หรือออกแบบ มาโดยเฉพาะเพื่อให้ใช้ได้กับ น้ำมันประเภทนี้ เพราะเอทานอลมีผลต่อ เครื่องยนต์และวัสดุต่าง ทำให้เกิดปฏิกิริยา ทางเคมีกัดกร่อนเครื่องยนต์และวัสดุต่าง ๆ ทำให้สึกหรอเร็วกว่าปกติ อีกทั้งมีค่าออกเทนที่ สูงมากขึ้น โดยเฉพาะรถยนต์ที่จะใช้แก๊สโซฮอล์ E85 ซึ่งมีค่าออกเทนสูงจะต้องเป็นรถยนต์ที่มี เครื่องยนต์ประเภท Flexible Fuel Vehicle: FFV ซึ่งได้รับการออกแบบให้ระบบเซ็นเซอร์สำหรับ ตรวจสอบอัตราส่วนผสมของเอทานอลกับ น้ำมันเบนซินและมี ระบบควบคุม (Engine Calibration Updates) ในการปรับแต่งการ เผาไหม้เชื้อเพลิงให้เหมาะสมกับชนิดของ เชื้อเพลิงที่เข้าร่วมทั้งมีการปรับเปลี่ยนวัสดุระบบ เชื้อเพลิง เช่น ถังน้ำมัน ท่อจ่ายน้ำมัน และ หัวฉีดน้ำมัน เพื่อให้ทนต่อการ กัดกร่อนของ เอทานอลได้ นอกจากนี้อาจจะต้องเพิ่มสัดส่วน ของน้ำมันเบนซินให้ยืดหยุ่นมากขึ้นเพื่อช่วย ในการสตาร์ทเครื่องยนต์ได้ง่ายในทุกสภาพ

อากาศ การใช้แก๊สโซฮอล์จะช่วยลดปัญหา สภาพแวดล้อมของโลกได้ เนื่องจากไอเสียจาก การเผาไหม้มีปริมาณก๊าซพิษต่ำกว่าการใช้ น้ำมันเชื้อเพลิงโดยปกติทั่ว ๆ ไป และน้ำมัน ไบโอดีเซล (Biodiesel Fuel) พลังงานเชื้อเพลิง ที่พัฒนาขึ้นเพื่อเป็นพลังงานทางเลือกในการ ใช้ทดแทนน้ำมันดีเซลที่ผลิตจาก น้ำมันดิบ น้ำมันไบโอดีเซลเป็นเชื้อเพลิงเหลวที่ผลิตได้จาก น้ำมันพืชและไขมันสัตว์ เช่น ปาล์ม, มะพร้าว, ถั่วเหลือง, มันสำปะหลัง, ถั่วลิสง, งา, ละหุ่ง, ดอกทานตะวัน, เมล็ดเรพ, สบู่ดำหรือน้ำมันพืช, น้ำมันสัตว์ที่ผ่านการใช้งาน แล้วนำมาทำ ปฏิกิริยาทางเคมีร่วมกับแอลกอฮอล์สามารถใช้ได้ทั้งเอทิลแอลกอฮอล์และเมทิลแอลกอฮอล์ โดยมีต่างเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาเกิดเป็นสาร เอสเตอร์ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับน้ำมันดีเซล เรียกว่าน้ำมันไบโอดีเซล B100 ซึ่งเมื่อนำมา ผสมกับน้ำมันดีเซลเกรดที่ใช้กันในปัจจุบันใน สัดส่วนร้อยละ 5 เรียกน้ำมันไบโอดีเซล B5 ถ้าผสมในสัดส่วน ร้อยละ 10 เรียกน้ำมัน ไบโอดีเซล B10 น้ำมันไบโอดีเซลบริสุทธิ์ 100% เรียกว่า Neat Biodiesel ใช้เติมในรถยนต์ เหมือนน้ำมันดีเซล น้ำมันไบโอดีเซลมีคุณสมบัติ ทางกายภาพคล้ายกับน้ำมันดีเซลมากสามารถใช้แทนกันได้ นำไปใช้อาจปรับแต่งเครื่องยนต์ เพียงเล็กน้อยหรือไม่ต้องปรับแต่งเลย น้ำมัน ไบโอดีเซลให้การเผาไหม้ที่สะอาด กว่าไอเสียมี คุณภาพดีกว่าเนื่องจากออกซิเจนในน้ำมัน ไบโอดีเซลให้การสันดาปดีกว่าน้ำมันดีเซล จึงมีสารคาร์บอนมอนอกไซด์น้อยกว่า ควันดำ ลดน้อยลงและเนื่องจากไม่มีกำมะถันในน้ำมัน

ไบโอดีเซลจึงไม่มีปัญหาสารซัลเฟต นอกจากนี้ยังมีเขม่าคาร์บอนน้อย จึงไม่ทำให้เกิดการอุดตันของระบบไอเสียได้ง่าย ช่วยยืดอายุการทำงานของเครื่องยนต์เป็นอย่างดีโดยเฉพาะคุณสมบัติที่สำคัญสามารถย่อยสลายได้เองตามกระบวนการชีวภาพในธรรมชาติ (Biodegradable) และไม่เป็นพิษ (Non Toxic) จึงทำให้ช่วยลดมลภาวะเป็นพิษในสิ่งแวดล้อมของโลกได้จากการรวมกลุ่มกันของประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC) 10 ประเทศมีประชากรราว 600 ล้านคนและเป็นกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา มีสินค้าหลัก ๆ ที่เป็นพืชผลทางการเกษตรเป็นจำนวนมาก การมุ่งพัฒนาให้เกิดความมั่นคงทางด้านพลังงานทางเลือกโดยการผลิตและใช้แก๊สโซฮอลล์และน้ำมันไบโอดีเซลภายในของกลุ่มประชาคมอาเซียนจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบ

เศรษฐกิจของกลุ่มประชาคมอาเซียนและเกิดความมั่นคงทางด้านพลังงานอย่างยั่งยืนเนื่องจากมีปัจจัยพื้นฐานที่เหมาะสมต่อการดำเนินการผลิต กล่าวคือกลุ่มประชาคมอาเซียนมีบริษัทผู้ผลิตและประกอบรถยนต์ชั้นนำของโลกที่มีฐานการผลิตและประกอบรถยนต์อยู่ในหลายประเทศภายในกลุ่มประชาคมอาเซียน ได้แก่ ประเทศไทย, มาเลเซีย, อินโดนีเซีย, เวียดนาม และฟิลิปปินส์ ซึ่งรถยนต์ที่มีเครื่องยนต์ประเภท Flexible Fuel Vehicle: FFV นี้บริษัทผู้ผลิตรถยนต์ต่าง ๆ มีเทคโนโลยีที่สามารถใช้งานได้ในปัจจุบันซึ่งมีการผลิตเครื่องยนต์ดังกล่าวและใช้งานในหลาย ๆ

ประเทศมานานมากกว่า 10 ปีแล้ว อาทิ ประเทศบราซิลใช้แก๊สโซฮอลล์ ตั้งแต่ E5 ถึง E 100 และใช้น้ำมันไบโอดีเซล B2, B5 โดยมีการวางแผนการใช้น้ำมันไบโอดีเซล B100 ในอนาคต, ประเทศเยอรมนีใช้น้ำมันไบโอดีเซล B100, ประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้น้ำมันไบโอดีเซล B10, B20, B30 เป็นต้น

สำหรับประเทศไทยซึ่งมีความได้เปรียบทางด้านภูมิศาสตร์ มีพื้นที่เป็นจุดศูนย์กลางในการเดินทางไปมาระหว่างประเทศและเส้นทางการขนส่งทั้งทางอากาศ ทางบก ทางน้ำ, มีฐานการผลิตและประกอบรถยนต์ ใหญ่ที่สุดในอาเซียน, เทคโนโลยีในการผลิตแก๊สโซฮอลล์และน้ำมันไบโอดีเซล, มีผลผลิตทางการเกษตรรองรับ เช่น ปาล์ม, อ้อย, มันสำปะหลัง และอื่น ๆ จึงควรใช้ความได้เปรียบทางทรัพยากรหลากหลายให้เป็นโอกาสในการเป็นผู้นำของกลุ่มประเทศอาเซียนโดยให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของพลังงานทางเลือกในการผลิต

แก๊สโซฮอลล์ น้ำมันไบโอดีเซล เป็นศูนย์กลาง
เพาะปลูกพืชพลังงานทางเลือกและเป็น
ศูนย์กลางการวิจัย รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยี
พลังงานทางเลือก ตัวอย่างการใช้พลังงาน
เชื้อเพลิงจากรายงานสถิติพลังงานของ
ประเทศไทยปี พ.ศ. 2555 ของสำนักงาน
นโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงานใน
ปี พ.ศ. 2554 น้ำมันดิบ มีปริมาณนำเข้าอยู่
ที่ระดับ 794 พันบาร์เรลต่อวัน คิดเป็นมูลค่า
977,374 ล้านบาท, แก๊สโซฮอลล์ 95 และ 91
(E10) มีสัดส่วนใช้มากที่สุดประมาณ 11.50
ล้านลิตรต่อวัน, น้ำมันดีเซล มีปริมาณใช้เฉลี่ย
52.60 ล้านลิตรต่อวันและไบโอดีเซล B100
มีการปรับสัดส่วนการผสมให้เหลือเกรดเดียว
ไม่เกินร้อยละ 5 เพื่อความยืดหยุ่นในการบริหาร
จัดการปาล์มน้ำมัน ส่วนภาคการขนส่งทางบก
มีการใช้อยู่ที่ระดับ 65.50 ล้านลิตรต่อวัน โดย
มูลค่าการใช้ น้ำมันสำเร็จรูปอยู่ที่ระดับ 1,221

พันล้านบาท โดยน้ำมันดีเซลมีสัดส่วนการใช้
มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 46 รองลงมาเป็นน้ำมัน
เบนซินสัดส่วนร้อยละ 22 ของมูลค่าการใช้
น้ำมันสำเร็จรูป จะเห็นได้ว่าการใช้พลังงาน
เชื้อเพลิงเฉพาะเพียงประเทศไทยประเทศเดียว
ยังมีมูลค่า การใช้พลังงานเชื้อเพลิงในระดับสูง
หากรวมการใช้พลังงานเชื้อเพลิงของอีก 9
ประเทศสมาชิกการบริโภค น้ำมันเชื้อเพลิง
ในกลุ่มอาเซียนจะมีปริมาณมากมายมหาศาล
ประเทศไทยจึงควรใช้โอกาสและประโยชน์จาก
การ เปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ.
2558 ในการเป็นผู้นำกลุ่มประชาคมอาเซียน
เพื่อนำเสนอแนวทางการใช้พลังงานทางเลือก
ดังกล่าว โดยกำหนดยุทธศาสตร์ทางด้านการใช้
พลังงานเชื้อเพลิงทางเลือกในอนาคตของ
กลุ่มประชาคมอาเซียนและมีประเทศไทย
เป็นจุดศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ
ดังกล่าว

บรรณานุกรม

การกำเนิดปิโตรเลียม, กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ,
กระทรวงพลังงาน, 2556, สืบค้นจาก
[http://www.dmf.go.th/dmfweb/images/stories/origin of petroleum.pdf](http://www.dmf.go.th/dmfweb/images/stories/origin%20of%20petroleum.pdf)
นโยบายและแผนการด้านพลังงานทดแทน
ในบราซิล, สถานเอกอัครราชทูต ณ
กรุงบราซิเลีย, 2556, สืบค้นจาก [http://](http://thaiembassybrazil.com/index.php?option=com_content&view=)

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน, กรมการเจรจาการค้า
ระหว่างประเทศ, กระทรวงพาณิชย์,
2556, สืบค้นจาก <http://www.dtn.go.th>
พลังงานทางเลือก, กรมพัฒนาพลังงานทดแทน
และอนุรักษ์พลังงาน, กระทรวงพลังงาน,
2556, สืบค้นจาก [http://www.energy.](http://www.energy.go.th/?q=th/alternative)

พลังงานทดแทน, กรมพัฒนาพลังงานทดแทน
และอนุรักษ์พลังงาน, กระทรวงพลังงาน,
2556, สืบค้นจาก [http://www.dede.
go.th/dede/index.php?option=com_
content&view= article &id=
205%3A2010-06-13-03-19-
09&catid=106%3A2010-06-13-03-
17-29&Itemid=199&lang=th](http://www.dede.go.th/dede/index.php?option=com_content&view=article&id=205%3A2010-06-13-03-19-09&catid=106%3A2010-06-13-03-17-29&Itemid=199&lang=th)

รายงานสถิติพลังงานของประเทศไทย 2555,
สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน,
กระทรวงพลังงาน, 2556, สืบค้นจาก
[http://www.eppo.go.th/info/cd-2012/
Energy%20Statistic%20of%20
Thailand%202012.pdf](http://www.eppo.go.th/info/cd-2012/Energy%20Statistic%20of%20Thailand%202012.pdf)

ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Culture Community: ASCC) สภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางพัฒนา

ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Culture Community: ASCC) มีเป้าหมายหลักมุ่งหมายให้ประชาคมอาเซียนเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และเป็นสังคมที่รับผิดชอบก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และก่อให้เกิดเอกภาพโดยเสริมสร้างอัตลักษณ์ร่วมกัน “หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม” (One Vision,

นิภาพรรณ เจนสันติกุล
ไชยณัฐ คำดี

One Identity, One Community) ซึ่งการบรรลุตั้งคำขวัญนี้จำเป็นต้องอย่างหนึ่งที่ทุกองค์การจะต้องดำเนินการเปลี่ยนแปลงท่ามกลางความแตกต่างและหลากหลายของการรวมตัวของประเทศในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ 10 ประเทศ ที่มีเชื้อชาติ ศาสนา ภาษาวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี ที่แตกต่างกัน (คณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 2555: 171) โดยในบทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอประเด็นสำคัญ 2 ประการคือ สภาพปัญหาและอุปสรรคของประชาคมสังคมและวัฒนธรรม และแนวทางพัฒนาให้ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Culture Community: ASCC) สามารถดำเนินการบรรลุผล

¹อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ปัจจุบันกำลังศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ และการจัดการภาครัฐ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

²นักวิชาการอิสระ ปัจจุบันกำลังศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตและปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จากการศึกษาแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ประกอบด้วยความร่วมมือในด้านต่างๆ 6 ด้าน ดังนี้ (ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและพยากรณ์ทางการเกษตร, 2556)

1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Development)

ให้ความสำคัญต่อการศึกษาลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่งเสริมการจ้างงานที่เหมาะสม ส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเชิงประยุกต์ เสริมสร้างทักษะในการประกอบอาชีพสำหรับสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ พัฒนาสมรรถภาพของระบบราชการ ความร่วมมือในด้านนี้

2. การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม (Social Welfare and Protection) ได้แก่ การขจัดความยากจน เครือข่ายความปลอดภัยทางสังคมและความคุ้มครองกันจากผลกระทบด้านลบจากการรวมตัวอาเซียนและโลกาภิวัตน์ ส่งเสริมความมั่นคงและความปลอดภัยด้านอาหาร การเข้าถึงการดูแลสุขภาพ และส่งเสริมการดำรงชีวิตที่มีสุขภาพ การเพิ่มศักยภาพในการควบคุมโรคติดต่อ รับประทานอาเซียนที่ปลอดภัยเสพติด การสร้างรัฐที่พร้อมรับกับภัยพิบัติและประชาคมที่ปลอดภัยยิ่งขึ้น

3. สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice and Rights) ได้แก่ การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการสำหรับสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ การคุ้มครองและส่งเสริมแรงงานโยกย้าย ถิ่นฐาน ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ

4. ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Sustainability) ได้แก่ การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลก การจัดการและการป้องกันปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมข้ามแดน ส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมเทคโนโลยี ด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมคุณภาพมาตรฐานการดำรงชีวิตในเขตเมือง การประสานนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและฐานข้อมูลส่งเสริมการใช้ทรัพยากรชายฝั่ง และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน ส่งเสริมการจัดการเกี่ยวกับการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ส่งเสริมความยั่งยืนของทรัพยากรน้ำจืด การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการจัดการต่อผลกระทบ ส่งเสริมการบริหารจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน

5. การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน (Building an ASEAN Identity) ส่งเสริมการตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนและความรู้สึกของการเป็นประชาคม การส่งเสริมและการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียน ส่งเสริมการสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชน

6. การลดช่องว่างทางการพัฒนา (Narrowing the Development Gap) การดำเนินงานความร่วมมือเหล่านี้ อาเซียนได้ดำเนินการทั้งในรูปแบบของความตกลงในระดับต่างๆ (MOU/ Agreement/ Declaration) และโครงการความร่วมมือ ทั้งระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกันและ ระหว่างอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศคู่เจรจาทั้งในกรอบอาเซียน+1 และอาเซียน+3 และองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ความร่วมมือทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

ซึ่งการดำเนินแผนงาน 6 แผนข้างต้นเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับประเทศไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างมาก นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2555: 19) ได้สรุปถึงผลกระทบเชิงบวกของการรวมกันเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมไว้อย่างน่าสนใจว่า

1. ประชาชนรวมถึงกลุ่มสตรีเด็กเยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการได้รับการส่งเสริมและได้รับสวัสดิการดีขึ้นและทั่วถึงไม่น้อยกว่ามาตรฐานอาเซียน

2. เป็นโอกาสให้ภาครัฐและภาคธุรกิจร่วมกันสร้างประชาคมอาเซียนและ CSR

3. เกิดความร่วมมือระดับภูมิภาคในเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสำหรับกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ อย่างไรก็ตามยังมีนักวิชาการให้ความเห็นที่แตกต่าง และมองถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ดังเช่น ประภัศร์ เทพชาตรี (2552) ที่ได้กล่าวว่า “การจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน อย่างแท้จริงในปี 2015 ไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะอาเซียนยังมีปัญหาเรื่องสังคม วัฒนธรรมอีกมาก ได้แก่ ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ปัญหาการมีอัตลักษณ์ร่วมกัน ปัญหาสิ่งแวดล้อม ประชาชนยังมีความขัดแย้งและไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ปัญหาช่องว่างระหว่างประเทศรวยและประเทศจน ปัญหาการทำให้ประชาคมอาเซียน เป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และปัญหาที่ประชาชนไม่มีความรู้เรื่องอาเซียน” ประกอบกับปัญหาที่เกิดขึ้นภายในประเทศสมาชิกอาเซียนซึ่งผู้เขียนสามารถสรุปสภาพปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1. ปัญหาเรื่องของความเป็นรัฐชาติ ความรู้สึกชาตินิยมที่ผ่านกระบวนการหล่อหลอมกล่อมเกลามาทางสังคม การให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 และนโยบายรัฐที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นชาตินิยม ส่งผลให้เกิดการไม่ยอมรับความแตกต่างและอาจเกิดความขัดแย้งในประเทศสมาชิกได้

2. ปัญหาเรื่องพรมแดนและการเชื่อมโยงสถานการณ์ต่างๆ ทางการเมือง กรณีเขาพระวิหาร สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศสมาชิกอาจมีผลทำให้ความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก ไม่เป็นไปอย่างราบรื่น อาจมีความเคลือบแคลงใจ สงสัยและขัดแย้งกัน

3. ความเข้าใจเรื่องของความเป็นอัตลักษณ์ในประชาคมอาเซียนที่ผิด มีผลทำให้เกิดความเข้าใจว่าการคงไว้ซึ่งความหลากหลายและอัตลักษณ์ของแต่ละประเทศ เป็นการขัดซึ่งหลักการของความเป็น “หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม” (One Vision, One Identity, One Community) ซึ่งปัญหาดังกล่าวสามารถแก้ไขได้โดยทุกองค์การจะต้องทำความเข้าใจและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบโดยทั่วกันในข้อมูลที่ถูกต้อง มิเช่นนั้นจะกลายเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อประเทศสมาชิก เพราะความแตกต่าง ทางเชื้อชาติและเพศ ความแตกต่างทางคุณลักษณะและความซับซ้อนขององค์การ (Awbrey, 2007: 10) อาจมีผลทำให้เกิดการ

กีดกัน แบ่งแยก สืบสน และการเลือกปฏิบัติได้ ดังที่ Ely & Thomas (2001: 231 อ้างถึงใน Awbrey, 2007: 8) ได้กล่าวไว้ว่า อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสังคมขนาดใหญ่กับอำนาจทางสถานะ เช่น บางกลุ่มระบุความเป็น อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเพื่อที่จะมีอำนาจ, บารมี, และสถานภาพสูงกว่าผู้อื่นในสังคมตะวันตก ผู้ชายเป็นกลุ่มที่มีอำนาจมากกว่ามีสถานภาพสูงกว่าและยึดกุมตำแหน่งที่เป็นทางการขององค์การ และอำนาจทางการเมืองมากกว่าผู้หญิงซึ่งเป็นกลุ่มที่บริสุทธิ์มากกว่ากลุ่มของอำนาจที่มีหลากหลายสี ดังเช่น กรณีของ ชาวโรฮิงยา รัฐธรรมนูญพม่าไม่ได้นับรวมชาวโรฮิงยาเป็นกลุ่มชนพื้นเมืองของพม่า ทำให้ชาวโรฮิงยาไม่ได้รับสัญชาติพม่า ส่งผลให้ไม่ได้รับการคุ้มครองใดๆ จากรัฐบาล นอกจากนี้ชาวโรฮิงยาจำนวนมากถูกบังคับให้

ทำงานโดยไม่ได้ค่าแรง ถูกจำกัดสิทธิในการนับถือศาสนา สิทธิในการเข้าถึงการศึกษา การรักษาโรค การห้ามแต่งงาน และไม่สามารถเดินทางออกนอกประเทศไปทำงานได้ (อริวรุท์ เหมานุรักษ์, 2555) หรือในกรณีของการนับถือศาสนาและการใช้ภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียนที่แตกต่างกัน ซึ่งสรุปดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การนับถือศาสนาและการใช้ภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียน

ประเทศ	การนับถือศาสนา	การใช้ภาษา
ไทย	ประมาณร้อยละ 95 ของประชากรไทยนับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติโดยพฤตินัย แม้ว่ายังจะไม่มีการบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยก็ตาม ศาสนาอิสลามประมาณร้อยละ 4 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวไทยทางภาคใต้ตอนล่าง ศาสนาคริสต์และศาสนาอื่นประมาณร้อยละ 1	ภาษาไทยเป็นภาษาราชการ
บรูไน ดารุสซาลาม	ศาสนาประจำชาติ คือ ศาสนาอิสลาม ร้อยละ 67 ศาสนาอื่น ๆ ได้แก่ ศาสนาพุทธ ร้อยละ 13 ศาสนาคริสต์ ร้อยละ 10 และฮินดู ร้อยละ 10	ภาษามลายู (Malay หรือ Bahasa Melayu) เป็นภาษาราชการ รองลงมา เป็นภาษาอังกฤษและภาษาจีน
กัมพูชา	ศาสนาประจำชาติ คือ ศาสนาพุทธ นิกายเถรวาท (แยกเป็น 2 นิกายย่อย คือ ธรรมยุตินิกายและมหานิกาย) และศาสนาอื่น ๆ อาทิ ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์	ภาษาเขมรเป็นภาษาราชการ ส่วนภาษาที่ใช้โดยทั่วไป ได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส เวียดนาม จีน และไทย
อินโดนีเซีย	ชาวอินโดนีเซียร้อยละ 87 นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 6 นับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ร้อยละ 3.5 นับถือศาสนาคริสต์นิกายแคทอลิก ร้อยละ 1.8 นับถือศาสนาฮินดู และร้อยละ 1.3 นับถือ ศาสนาพุทธ	ภาษาราชการและภาษาประจำชาติ ได้แก่ ภาษาอินโดนีเซีย หรือ Bahasa Indonesia
ลาว	ร้อยละ 75 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 16-17 นับถือผีที่เหลือนับถือศาสนาคริสต์ (ประมาณ 100,000 คน) และอิสลาม (ประมาณ 300 คน)	ภาษาลาวเป็นภาษาราชการ
มาเลเซีย	อิสลาม ศาสนาประจำชาติ ร้อยละ 60.4 ศาสนาพุทธ ร้อยละ 19.2 ศาสนาคริสต์ ร้อยละ 11.6 ศาสนาฮินดู ร้อยละ 6.3 อื่น ๆ ร้อยละ 2.5	มาเลย์ (Bahasa Malaysia เป็นภาษาราชการ) อังกฤษ จีน ทมิฬ
พม่า	ศาสนาพุทธ (พม่าบัญญัติให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติใน พ.ศ. 2517) ร้อยละ 90 ศาสนาคริสต์ร้อยละ 5 ศาสนาอิสลามร้อยละ 3.8 ศาสนาฮินดูร้อยละ 0.05	ภาษาพม่าเป็นภาษาราชการ
ฟิลิปปินส์	ร้อยละ 92 ของชาวฟิลิปปินส์ทั้งหมดนับถือศาสนาคริสต์ โดยร้อยละ 83 นับถือนิกายโรมันคาทอลิก และร้อยละ 9 เป็นนิกายโปรเตสแตนต์ มุสลิมร้อยละ 5 พุทธและอื่น ๆ ร้อยละ 3	มีการใช้ภาษามากกว่า 170 ภาษา โดยส่วนมากเกือบทั้งหมดนั้นเป็นตระกูลภาษาย่อยมาลาโย-โปลินีเซียนตะวันตก แต่ในปี พ.ศ. 2530 รัฐธรรมนูญได้ระบุให้ภาษาฟิลิปปิโน (Filipino) และภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ที่ใช้กันมากในประเทศฟิลิปปินส์มีทั้งหมด 8 ภาษา ได้แก่ ภาษาสเปน ภาษาจีนฮกเกี้ยน ภาษาจีนแต้จิ๋ว ภาษาอินโดนีเซีย ภาษาซินด์ ภาษาปัญจาบ ภาษาเกาหลี และภาษาอาหรับ โดยฟิลิปปินส์นั้นมีภาษาประจำชาติคือ ภาษาตากาล็อก

ประเทศ	การนับถือศาสนา	การใช้ภาษา
สิงคโปร์	ศาสนาพุทธ ร้อยละ 42.5 ศาสนาอิสลาม ร้อยละ 14.9 ศาสนาคริสต์ ร้อยละ 14.5 ศาสนาฮินดู ร้อยละ 4 ไม่นับถือศาสนาใด ร้อยละ 25	ภาษาทางการ คือ ภาษามลายู (ภาษาประจำชาติ) จีนกลาง (แมนดาริน) ทมิฬ และอังกฤษ สิงคโปร์ส่งเสริมให้ประชาชนพูด 2 ภาษา โดยเฉพาะจีนกลาง ในขณะที่ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้ในการติดต่องานและในชีวิตประจำวัน
เวียดนาม	ส่วนใหญ่ชาวเวียดนามนับถือศาสนาพุทธ นิยามหายานสูงถึงร้อยละ 70 ของจำนวนประชากร ร้อยละ 15 นับถือศาสนาคริสต์ ที่เหลือนับถือลัทธิขงจื๊อ มุสลิม	ภาษาเวียดนาม (Vietnamese) เป็นภาษาทางการ ซึ่งเมื่อปี พ.ศ. 2463 วงการวิชาการเวียดนามได้ลงประชามติที่จะใช้ตัวอักษรโรมัน (quoc ngu) แทนตัวอักษรจีน (Chu Nom) ในการเขียนภาษาเวียดนาม

ที่มา: เปิดประตูสู่ “สู่ประชาคมอาเซียน”, 2555.

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าประเทศสมาชิกอาเซียนมีการนับถือศาสนาและมีการใช้ภาษา ที่แตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อลดปัญหาดังกล่าวข้างต้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ข้อมูลข่าวสารทางประวัติศาสตร์ของประเทศสมาชิกที่ถูกต้องและส่งเสริมความเป็นพหุวัฒนธรรมระหว่างกัน

แนวทางพัฒนาให้ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Culture Community: ASCC) สามารถดำเนินการบรรลุผล ผู้เขียนมีความเห็น ดังนี้

1. การสร้างความเป็นหนึ่งเดียวของประชาคมอาเซียน ด้วยการที่ทุกภาคส่วนของประเทศ ไม่ว่าจะเป็น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา และส่วนราชการภาครัฐบาล ภาคเอกชนและองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้ข้อมูลที่ถูกต้องทางด้านประวัติศาสตร์และ

ช่วยหนุนเสริมการสร้างสัมพันธ์ไมตรีด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภาษา วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมของประเทศสมาชิก และแสวงหาจุดร่วมของกันและกันเพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ

2. การทำความเข้าใจถึงวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ เชื้อชาติ สัญชาติ เผ่าพันธุ์ที่ต่างกัันและการคงไว้ซึ่งอารยธรรมและวัฒนธรรมเพื่อเป็นมรดกของประเทศด้วยกลไกต่างๆ ดังเช่น กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงวัฒนธรรม และกระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา เป็นเจ้าภาพหลักในการสื่อสารและรณรงค์สร้างความตระหนักรู้เรื่องอาเซียนให้แก่ประชาชนทั่วไป ได้มีการจัดทำรายการโทรทัศน์และรายการวิทยุ เพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลด้านประชาคมอาเซียนกับประเทศสมาชิก มีการจัดแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับความรู้เรื่อง

อาเซียนในระดับมัธยมศึกษาของ ประเทศ มีการ จัดตั้งให้สำนักเรียนประชาสัมพันธ์เขต จำนวน 8 เขต ทั่วประเทศให้เป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารของ อาเซียน(สำนักข่าวแห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์, 2555) และที่สำคัญคือในบริบทความหลากหลาย ของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในประเทศสมาชิกล้วน แล้วแต่ต้องการ การปฏิบัติอย่างเท่าเทียม กันและยุติธรรม ตลอดจนการเปิดโอกาสในการ แสดงความสามารถอย่างเสมอภาค การเคารพ และเข้าใจถึงความแตกต่างในบรรทัดฐาน และ อย่างน้อยที่สุดคือการเคารพทางวัฒนธรรม อายุ เพศ วิถีชีวิตที่แตกต่างกัน (Mathews, 1988: 177-178)

จากแนวทางข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า **ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน** เป็น ประชาคม ที่มีความเกี่ยวข้องกับสังคมซึ่งใน สังคมนั้นมีความหลากหลายแตกต่างและบาง ครั้งอาจไม่ลงรอยกันทางความคิด และทางการ กระทำ ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการเลี้ยงดู การกล่อมเกลางานสังคมด้วยสถาบันครอบครัว

เอกสารอ้างอิง

- คณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. 2555. **อาเซียนศึกษา**. สงขลา: มหาวิทยาลัย ราชภัฏสงขลา.
- ประภัสสร เทพชาตรี. 2552. **ประชาคมสังคม และวัฒนธรรมอาเซียน**. สืบค้นวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2556 จาก http://thepcha-tree.blogspot.com/2009/02/blog-post_25.html.

สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนาและอื่นๆ ซึ่ง เป็นผลให้เกิดวัฒนธรรมและค่านิยมความคิด หลากหลายรูปแบบในสังคม การดำเนินการ ด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมจึงต้อง อาศัยข้อมูล และการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่ ถูกต้องตลอดจนส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกช่วย เหลือเกื้อกูลกันและไม่นำสถานการณ์อื่นมาเป็น ฉนวนของความขัดแย้ง ความหลากหลายคือ จุดเด่นของประเทศไทย แต่ความหลากหลายนั้น ก็เป็นจุดด้อยของประเทศไทยเช่นเดียวกันถ้า หากประเทศไทยไม่สามารถบริหารกลุ่มบุคคลที่ หลากหลายในประเทศไทยให้มีความผสม กลมกลืนได้ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วน ที่จะต้องร่วมกันระดมความคิดและหาแนวทาง การพัฒนาความหลากหลายที่มีอยู่ในประเทศ ให้สามารถผสมผสานกลมกลืนกับประเทศ สมาชิกและสร้างภาคีหุ้นส่วนความเป็นเจ้าของ ประเทศร่วมกันเพื่อให้ในปี 2558 ประเทศไทย ก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนได้อย่าง สมบูรณ์

- เปิดประตูสู่ “สู่ประชาคมอาเซียน”. 2555. สืบค้นวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2556 จาก <http://muaypattaraporn.wordpress.com/>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ. 2555. **ประชาคม สังคมและวัฒนธรรมอาเซียน: โอกาส ของผู้ประกอบการวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักข่าวแห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์. 2555. **เตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของกระทรวง พม.** สืบค้นวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2556 จาก http://thainews.prd.go.th/centerweb/News/NewsDetail?NT01_NewsID = TNI-OC5508240010001.

ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและพยากรณ์ทางการเกษตร. 2556. **เสาหลัก 3 ความร่วมมือในด้านสังคมและวัฒนธรรม ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของประชาคมอาเซียน.** สืบค้นวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2556 จาก http://www.maejopoll.mju.ac.th/webpage_show.php?id=MTUwNzMwNjA=.

อวิรุทธ์ เหมานุรักษ์. 2555. **ปัญหาของอาเซียนและความพยายามแก้ปัญหา ปัญหาสิทธิมนุษยชน.** สืบค้นวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2556 จาก <http://www.studyasean.in.th/index.php/th/learning/m3/m3-unit4/asean-and-the-problem-of-trying-to-solve-the-problem-of-human-rights>

Awbrey, S.M. 2007. The Dynamics of Vertical and Horizontal Diversity in Organization and Society. **Human Resource Development Review.** 6, (1). ABI/INFORM Complete. 7-32.

Mathews, A. 1998. Diversity: A principle of human resource management. **Public Personnel Management.** 27, (2).ABI/INFORM Complete. 175-185.

กลุ่มประเทศ GMS

กุญแจสำคัญของเอเชีย

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

เมื่อกลางเดือนกันยายน 2555 ประเทศสมาชิกอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงฉลอง 20 ปี ของความร่วมมือและความสำเร็จโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงซึ่งร่วมมือกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion-GMS) ประกอบด้วยสมาชิก 6 ประเทศ คือ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ ประเทศไทย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และสาธารณรัฐประชาชนจีน (มณฑลยูนนาน และเขตปกครองตนเองกว่างซี)

อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงมีพื้นที่ รวมกันประมาณ 2.3 ล้านตารางกิโลเมตร หรือมีขนาดเทียบเท่าภูมิภาคยุโรปตะวันตก และมีประชากรรวมกันกว่า 320 ล้านคน

ธนาคารพัฒนาเอเชีย (เอดีบี) ยกให้กลุ่มประเทศ GMS เป็นตัวอย่างของความร่วมมือในอนุภูมิภาคที่มีการบูรณาการทางเศรษฐกิจ และหากมีการกระชับความร่วมมือระหว่างกันต่อไป สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตก็คือการเป็นอนุภูมิภาค

ที่มีความเจริญรุ่งเรือง และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยมีทำเลที่ตั้งอยู่ บริเวณศูนย์กลางของทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือที่มีพลวัตมากที่สุดในโลก

ตัวอย่างการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมที่สำคัญใน GMS เช่น การสร้างเส้นทาง R3A (ไทย-สปป.ลาว-จีน) โดยมีจุดเริ่มต้นจากคุนหมิง-สิบสองปันนา-บ่อหานของจีนเชื่อมกับแขวงบ่อเต็น-บ้านห้วยทราย แขวงบ่อแก้วประเทศ สปป.ลาว เข้ามาฝั่งไทยผ่านแม่น้ำโขงตรงข้ามอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ไปยังพิษณุโลกและสิ้นสุดที่กรุงเทพฯ ซึ่งสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 4 เชื่อมระหว่างเชียงของ ของประเทศไทย และห้วยทราย สปป.ลาว ได้มีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2555 ที่ผ่านมา

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ ถนนเส้นทาง R9 (พม่า-ไทย-สปป.ลาว และเวียดนาม) เริ่มต้นจากเมืองท่าดานังของเวียดนาม ผ่านเมืองเว้ และเมืองลาวบาว (Lao Bao) อันเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษของเวียดนามซึ่งติดกับชายแดน สปป.ลาว เข้าแขวงสะหวันนะเขตในสปป.ลาว ข้ามสะพานมิตรภาพ 2 (มุกดาหาร-สะหวันนะเขต) สู่อำเภอเมืองมุกดาหาร ผ่านจังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น เพชรบูรณ์ พิษณุโลก ไปสุดที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และเข้าไปยังประเทศพม่า ทะลุอ่าวมะละตะมะที่เมืองมะละล่าย หรือมะละแหม่ง

นอกจากจะมี
การเชื่อมต่อโครงข่าย
คมนาคมเข้าด้วยกันแล้ว
ยังมีกิจกรรมสนับสนุน
เศรษฐกิจภายในระหว่าง
กัน เช่น การซื้อขายไฟฟ้า
ระหว่างกัน รวมถึงความ
ร่วมมือด้านการพัฒนา
ท่องเที่ยวในอนุภูมิภาค

ผลของการพัฒนา
และความร่วมมือ ส่งผลให้
อนุภูมิภาคชุ่มแม่น้ำโขง
มีอัตราเติบโตทางเศรษฐกิจ

ร้อยละ 6-8 ต่อปี โดยประเทศที่มีอัตราการขยาย
ตัวทางเศรษฐกิจมากที่สุดในโลกลำดับต้นๆ ใน
ขณะนี้ล้วนเป็นประเทศในอนุภาคนี้อาฟิกัน
สปป.ลาว (ร้อยละ 8 ต่อเนื่องเป็นกว่า 2 ปี)
กัมพูชา (ร้อยละ 7) รวมถึงประเทศเปิดใหม่อย่าง
เมียนมาร์ที่มีความพร้อมในทุกด้าน ทำให้มี
จำนวนประชากรที่อยู่ในข่ายความยากจนลดลง
รวมทั้งมีรายได้ประชาชาติต่อหัวเพิ่มขึ้น 3 เท่า

คำถามคือประเทศเหล่านี้ใช้เงินจาก ที่ไหนในการพัฒนาความร่วมมือดังกล่าว

ในส่วนของประเทศจีนหรือไทยคงไม่มี
ปัญหา เพราะมีงบประมาณดำเนินการได้อยู่
แล้ว แต่อย่างพม่า สปป.ลาว หรือ กัมพูชา ซึ่ง
เป็นประเทศเศรษฐกิจใหม่ ยังไม่มีงบประมาณ
เพียงพอในการสร้างถนนหนทางหรือพัฒนา
แหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ขอเปลี่ยนเป็น ต้อง
พยายามดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งมี
นักลงทุนจากทั่วโลกต่างแห่เข้าไปลงทุนใน

ประเทศเหล่านี้ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้มีการ
พัฒนาอย่างก้าวกระโดด นอกจากนั้น ธนาคาร
พัฒนาเอเชียได้เป็นเฟืองจักรสำคัญการ
สนับสนุนเงินทุน เพื่อพัฒนาระบบ
สาธารณูปโภคต่างๆ โดยเฉพาะเส้นทาง
คมนาคมต่างๆ (การสนับสนุนสำคัญจึงมาจาก
ธนาคารพัฒนาเอเชีย หรือ เอดีบี นั่นเอง)

ช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา โครงการความ
ร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคชุ่มแม่น้ำ
โขงได้ใช้ เงิน 1.5 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ
สำหรับโครงการการพัฒนาและปรับปรุง
โครงสร้างพื้นฐานภายในอนุภูมิภาคทั้งถนนท่า
อากาศยาน เส้นทางรถไฟ โรงไฟฟ้า โครงสร้าง
พื้นฐานด้านการท่องเที่ยว และการป้องกันโรค
ติดต่อ โดยเอดีบีสนับสนุนเงินเป็นมูลค่ากว่า 5
พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ที่เหลือมาจากรัฐบาลจีน
ไทย เวียดนาม ร่วมกันสมทบ

ในการประชุมสุดยอดผู้นำ 6 ประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ครั้งที่ 4 เมื่อเดือนธันวาคม 2554 ผู้นำประเทศสมาชิกได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนานภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงสำหรับ 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2555-2565) ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ด้านการลดปัญหาอุปสรรคด้านกฎระเบียบ การอำนวยความสะดวกและการส่งเสริม

ศักยภาพด้านการค้าและการลงทุนระหว่างกัน หนึ่งในเป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว คือ การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจใหม่ที่มีความสำคัญเรื่องการขยายและใช้เส้นทางขนส่งที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ซึ่งจะเป็นพื้นฐานที่เข้มแข็งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยรัฐบาลจีนได้เสนอแนวทางการพัฒนา 5 ข้อ เพื่อกระชับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจให้แน่นแฟ้นมากขึ้น ประกอบด้วย

ข้อ 1 การมีระบบคมนาคมที่เชื่อมต่อกันได้ทุกช่องทาง โดยมีการส่งเสริมการพัฒนาเส้นทางถนนซูเปอร์ไฮเวย์เป็นลำดับแรก

ข้อ 2 การพัฒนาเขตอุตสาหกรรม ซึ่งรัฐบาลจีนจะสนับสนุนการลงทุนผู้ประกอบการจีน และเชิญชวนผู้ประกอบการของประเทศสมาชิก GMS มาใช้ประโยชน์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกัน

ข้อ 3 ความร่วมมือทางด้านวิทยาศาสตร์ การเกษตร เทคโนโลยีและการฝึกอบรมบุคลากรของประเทศสมาชิก GMS โดยการปรับปรุงเครือข่ายการแลกเปลี่ยนข้อมูลและองค์ความรู้ระหว่างกัน

ข้อ 4 ความร่วมมือเพื่อลดความยากจน โดยให้ เอดีบีเพิ่มช่องทางการสนับสนุนทางการเงินและการระดมทุนจากประเทศพันธมิตรที่พัฒนาแล้ว ขณะที่ประเทศจีนจะให้การสนับสนุนเงินจำนวน ๒๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในกองทุนเพื่อลดความยากจนผ่านทางเอดีบี

ข้อ 5 การวางแผนพัฒนาสังคม
ของรัฐบาลท้องถิ่นในประเทศสมาชิก GMS
เพื่อให้มีกฎ ข้อบังคับ และ นโยบายที่โปร่งใส
และเป็นธรรม เพื่อผลประโยชน์ต่อส่วนรวม
ที่เท่าเทียมกัน

ความก้าวหน้าล่าสุด ได้มีการประชุม
ระดับรัฐมนตรี 6 ประเทศ ครั้งที่ 18 ระหว่าง
วันที่ 10-13 ธันวาคม 2555 ที่ผ่านมามีนคร

หนานหนิง สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่เน้นย้ำ
ความสำคัญในการดำเนินงานตามกรอบ การ
พัฒนาแผนงาน GMS ฉบับใหม่ (New Strategic
Framework 2012-2022) และการเตรียมการ
ภายใต้กรอบการลงทุนระดับภูมิภาค (Regional
Investment Framework 2012-2022-RIF)
เพื่อกระตุ้นให้เกิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ
ในภูมิภาคให้เติบโตอย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง

เมื่อพม่าขยับ คนไทยต้องเขยื้อน

ธีรเศรษฐ์ พัฒน์วราพงษ์

นักวิเทศน์สัมพันธ์ปฏิบัติการ กลุ่มงานอาเซียน สป.มท.

จากประสบการณ์ปฏิบัติราชการ ณ สถานเอกอัครราชทูต กรุงย่างกุ้ง

เมื่อพม่าขยับ คนไทยต้องเขยื้อน

เบื้องหลังกำแพงของประเทศพม่าที่เคยถูกปิดตายอย่างแน่นหนาจากรัฐบาลทหารที่ปิดประเทศ (ยุค 60) และการถูกคว่ำบาตรจากต่างประเทศ (1997) ปัจจุบันสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ได้กลายเป็นประเทศที่มีท่าทีผ่อนปรนและเอื้อเฟื้อ จากท่าทีของรัฐบาลในยุคปัจจุบันเผยให้เห็นถึงโอกาสของประเทศในการยกระดับคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสู่ก้าวอย่างที่มีนัยสำคัญไปพร้อมกับสังคมโลกซึ่งประเทศไทยในฐานะของมิตรประเทศที่สำคัญจะต้องปรับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับพัฒนาการที่สำคัญของเมียนมาร์เพื่อก้าวไปข้างหน้าด้วยกันอย่างมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน

ประเทศเมียนมาร์กับภาพการรับรู้ใหม่ในเวทีโลก

ภาพของประเทศเมียนมาร์ในสายตาที่คลาดเคลื่อนของคนไทย หลายครั้งถูกมองว่าไม่ต่างจากลาวหรือเวียดนาม ทั้งที่จริงๆ แล้วประเทศนี้ไม่ได้รับความบอบช้ำจากสงครามเลย แต่ความบอบช้ำของประเทศเกิดจากการปิดประเทศ 40 ปีที่ผ่านมา และนานาชาติคว่ำบาตรมาตลอด 20 ปี ซึ่งในปัจจุบันภาพดังกล่าวกำลังจะเปลี่ยนไปภาพการรับรู้แรกของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเมียนมาร์ คือการเปลี่ยนชื่อประเทศเป็นสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ (เดิมคือ The Union of Myanmar เปลี่ยนเป็น The Republic of the Union of Myanmar) ภายหลังการประชุมรัฐสภาเมียนมาร์เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2554 ซึ่ง

เมียนมาร์ เป็นภาษาท้องถิ่นโบราณ แปลว่า การลุกขึ้นอย่างแข็งแกร่งและรวดเร็ว ซึ่งเป็นชื่อที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางเพราะเป็นชื่อกลางที่ไม่ได้เจาะจงหรือระบุว่าประเทศนี้เป็นของกลุ่มชาติพันธุ์ใดเป็นพิเศษ (ปะหม่า หรือพม่า เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใหญ่ที่สุดซึ่งมีสัดส่วน 65% ของประชากรทั้งหมด) ปัจจุบันมีรูปแบบการปกครองแบบสาธารณรัฐ มีรัฐสภาซึ่งประกอบด้วยสภาประชาชน สภาชาติพันธุ์และสภาท้องถิ่นโดยมีนายเต็ง เส่ง ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ซึ่งเป็นประมุขและหัวหน้ารัฐบาลตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม 2554 จนถึงปัจจุบัน

ระบอบการปกครอง รัฐสภาที่สมาชิกมาจากการเลือกตั้ง โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขประเทศ และหัวหน้ารัฐบาล เขตการปกครองแบ่งการปกครองเป็น 7 รัฐ (state) สำหรับเขตที่ประชากรส่วนใหญ่เป็นชนกลุ่มน้อย และ 7 ภาค (region) มีจังหวัดย่อยๆ ทั่วประเทศ 367 จังหวัด

โอกาสและจุดยืนของประเทศเมียนมาร์

ในช่วงปี 2556-2559 จะเป็นปีนำทางการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญให้แก่เมียนมาร์ซึ่งจะมีผลต่อยุทธศาสตร์ของทั้งประเทศและต่อภูมิภาค ดังนี้

ปี พ.ศ. 2556 จากการเป็นเจ้าภาพกีฬาซีเกมส์ ซึ่งถือเป็นครั้งแรกในรอบ 40 ปี หลังจากการปิดประเทศ ซึ่งงานนี้จะเป็นเวทีทางสังคมที่สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นอารยะเป็นความมีมิตรไมตรีของคนเมียนมาร์ต่อชาวโลก

ปี พ.ศ. 2557 ซึ่งเป็นปีที่เมียนมาร์ครบรอบได้ขึ้นเป็นประธานอาเซียน ที่เป็นเวทีสำหรับจัดประชุมต่างๆตามกรอบความร่วมมืออีกกว่า 700 นัดใน 1 ปี ซึ่งเวทีและบทบาทดังกล่าวจะสะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นและตั้งใจของเมียนมาร์ในการก้าวเดินไปพร้อมกับทุกประเทศในอาเซียน

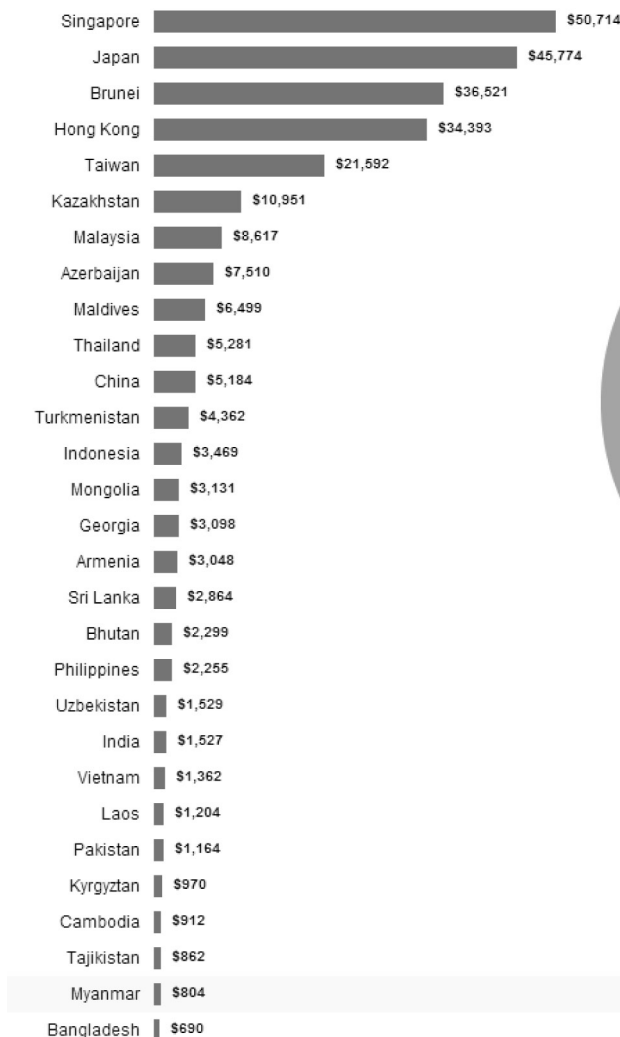
ปี พ.ศ. 2558 จะมีการเลือกตั้งทั่วไปที่ประชาชนในประเทศจะได้ใช้สิทธิของตนเองในการเลือกผู้นำตามการปกครองแบบประชาธิปไตย

การรับรู้ใหม่ด้านเศรษฐกิจของ เมียนมาร์

ภาพของประเทศที่ถูกปิดมานานภายใต้การปกครองของทหารอาจทำให้มุมมองและทัศนคติของจากภายนอกด้านการค้าการลงทุนกลายเป็นภาพลบ ซึ่งในความเป็นจริงในปัจจุบันท่าทีที่ผ่อนปรนของรัฐบาลได้แสดงถึงความตั้งใจจริงในการปฏิรูปประเทศในทุกมิติ

โดยเฉพาะด้านการค้าการลงทุน ซึ่งทำที่นี่ได้ถูกสะท้อนผ่านถ้อยแถลงนโยบายของประธานาธิบดีอู เต็ง เส่ง เมื่อครั้งเข้ารับตำแหน่งเมื่อเดือน มีนาคม 2554 โดยรัฐบาลของเมียนมาร์มีเป้าหมายสำคัญอยู่ 3 ประการได้แก่ การกำจัดความยากจนและสร้างความเจริญอย่างเท่าเทียม ส่งเสริมพัฒนาการของประเทศในทุกด้าน การพัฒนาทรัพยากรบุคคล

ลำดับ GDP ของเมียนมาร์ในโลก

3 นโยบายหลักของประเทศ

จากทิศทางและแนวโน้มทางเศรษฐกิจของเมียนมาร์ตั้งแต่อดีตมีการเจริญเติบโตมาตลอด โดยเฉพาะหลังช่วงเศรษฐกิจตกต่ำในปี พ.ศ. 2531-2533 ที่ดิ่งลง แต่หลังจากนั้นกลับฟื้นตัวขึ้นเฉลี่ย 5-7 % ต่อปีมาโดยตลอด (ข้อมูลจาก Asian Development Bank) ปัจจุบันเมียนมาร์มี GDP อยู่ที่ 865.8USD (ประเทศไทยอยู่ที่ 5,257 USD) GPP Growth อยู่ที่ 5.6% การค้าการส่งออกของประเทศเมียนมาร์ในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงจากการเกษตรซึ่งมีถั่ว งา ไม้ และข้าวเป็นหลัก ปัจจุบันรายได้จากการส่งออกหลักๆ มาจากแก๊สธรรมชาติ น้ำมัน ซึ่งถือเป็นแหล่งพลังงานสำรองที่สำคัญมากของโลก มีการประมาณการคร่าวๆ ถึงแหล่งน้ำมันคือ 140 ล้านบาร์เรล มากกว่าตะวันออกกลางบางประเทศ มากกว่าบรูไน ซึ่งมีก๊าซธรรมชาติเกิน 1 ล้านลูกบาศก์ฟุต จากเศรษฐกิจที่กำลังขยายตัวแบบก้าวกระโดดนี้เองทำให้ประเทศเมียนมาร์กำลังกลายเป็นตลาดที่มีกำลังซื้อสูงเป็นลำดับต้นๆ ของอาเซียนในอนาคต

ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยและเมียนมาร์

การค้าระหว่างไทยและเมียนมาร์ในช่วง 10 เดือนแรก(ม.ค.-ต.ค.)ของปี 2555 คิดเป็นมูลค่ารวม 5.46 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (170,344 ล้านบาท) โดยเป็นการส่งออกมูลค่า 2.54 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือเพิ่มขึ้น 10% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ขณะที่การนำเข้าคิดเป็นมูลค่า 2.91 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือเพิ่มขึ้น 7% (โดยไทยขาดดุลเมียนมาร์

373 ล้านดอลลาร์ หรือ 1.27 หมื่นล้านบาท จากการนำเข้าก๊าซธรรมชาติ ที่คิดเป็นสัดส่วนถึง 93% ของการนำเข้า) จากตัวเลขการขยายตัวทางการค้าที่สำคัญนี้เองทำให้มีการคาดการณ์ว่าในปี 2556 การส่งออกของไทยไปเมียนมาร์จะขยายตัวราว 12% หรือคิดเป็นมูลค่า 3.18 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ จากพัฒนาการแบบก้าวกระโดดของเศรษฐกิจประเทศทำให้เมียนมาร์เป็นประเทศที่ถูกจับตามองในฐานะของผู้เล่นใหม่ทางเศรษฐกิจของภูมิภาคนี้ จากการวิเคราะห์ทางตัวเลขและข้อมูลการนำเข้าของประเทศเมียนมาร์คาดว่าประเทศเมียนมาร์ยังมีความต้องการนำเข้าสินค้าด้านเครื่องจักรกล ยาสังเคราะห์ น้ำมันสำเร็จรูป และยังมีความต้องการในการขยายเศรษฐกิจด้าน อาหาร พลังงาน และสิ่งก่อสร้าง

ฐานอุตสาหกรรมหลักของประเทศ

ปัจจุบันมี 3 พื้นที่ คือ จ๊อกผั่ว (ยะไข่) ติลาวา (ชีเรียม-ย่างกุ้ง) และท่าเรือที่ทวาย ที่ถือว่าเป็นแต้มต่อของไทยด้วยในฐานะของการเป็นประเทศที่สนับสนุนด้านโลจิสติกส์ที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน และเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงด้านการขนส่งทางน้ำในเมียนมาร์ จ๊อกผั่วมีท่าอากาศยานกำลังสร้าง (คาดว่าจะแล้วเสร็จเมษายน 2556) ปัจจุบันได้รับความร่วมมือจากประเทศจีนในการพัฒนาพื้นที่ ส่วนท่าเรื่อน้ำลึกติลาวามีโครงการพัฒนา เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone) ในช่วงต้นปีหน้าโดยความร่วมมือกับประเทศญี่ปุ่นในด้าน

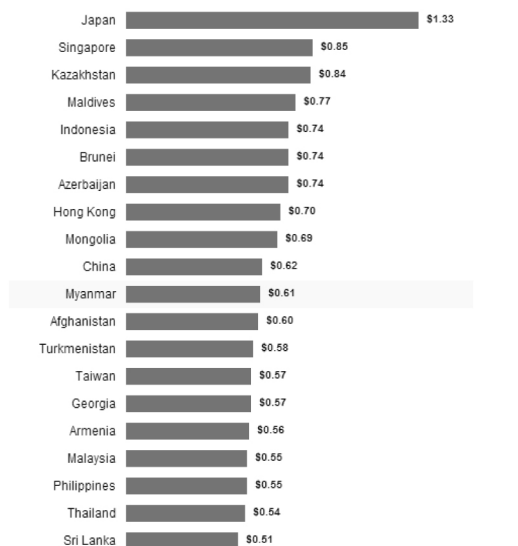

อุตสาหกรรมที่ไม่เป็นพิษ Green and Clean Industry ส่วนท่าเรือน้ำลึกทวาย นับว่าเป็นสัญญาณที่ดีของเมียนมาร์แสดงถึงความตั้งใจที่จะให้โครงการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกเกิดขึ้นโดยการจัดตั้ง JHC (Join High Committee) ซึ่งเป็นพันธมิตรกับไทย โดยมี 5 สาขาหลักคือ

- ด้านโครงสร้างพื้นฐานและการก่อสร้าง (Infrastructure & Construction)
- ด้านการพัฒนาชุมชน (Community Development)
- ด้านพลังงาน (Power and Energy Consumption)
- ด้านอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจ (Focused Industry and Business Development)
- กฎระเบียบและการเงิน (Rules and Regulations & Financing)

Local Price of Goods - Myanmar Compared to Continent

Footnote | Export Sort: Alphabetically | Ascending Rank | Descending Rank

อัตราค่าครองชีพของเมียนมาร์เมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ

บทวิเคราะห์ความเสี่ยง

การเติบโตทางเศรษฐกิจของสาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์จะขึ้นอยู่กับการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจมหภาค รวมทั้งมาตรการการควบคุมอัตราเงินเฟ้อให้อยู่ในระดับต่ำ (น้อยกว่าร้อยละ 6) และการจัดทำงบประมาณในระดับที่เหมาะสม การส่งเสริมการออกมาภายในประเทศ และการลงทุนด้านทรัพยากรมนุษย์และโครงสร้างพื้นฐาน อย่างไรก็ตาม สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์อาจจะต้องเผชิญกับปัจจัยเสี่ยงที่มาพร้อมกับการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ หากกระบวนการปฏิรูปไม่ได้ถูกดำเนินการอย่างรอบคอบ ความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและการเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความตึงเครียดจากความขัดแย้งภายในประเทศอาจส่งผลในทางลบต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของพม่าในอนาคต

อย่างไรก็ตาม สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์จะสามารถก้าวตามประเทศในภูมิภาคเอเชียที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็วและการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระดับร้อยละ 7-8 ต่อปี และกลายเป็นประเทศที่มีรายได้ระดับกลาง พร้อมทั้งเพิ่มรายได้ประชากรต่อหัวเป็นสามเท่าภายในปี พ.ศ. 2573 หากสามารถรับมือกับปัจจัยท้าทายด้านการพัฒนาที่สำคัญต่าง ๆ ได้ด้วยการดำเนินการปฏิรูปที่ครอบคลุมและทั่วถึงมากขึ้น (ADB)

การลงทุนของไทยในเมียนมาร์

การผ่านกฎหมายการลงทุนสำหรับคนต่างชาติ (Foreign Investment Law) ของรัฐสภาของเมียนมาร์ฉบับใหม่เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2555 ที่ผ่านมาได้สะท้อนให้เห็นถึงความตั้งใจจริงของรัฐบาลในการปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศผ่านนโยบายและกฎหมายด้านเศรษฐกิจดังกล่าวและจากบริบทใหม่ทางด้านยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจของเมียนมาร์นี้เองทำให้การบริหารภาครัฐของไทยในต่างประเทศโดยเฉพาะยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจจะระหว่างประเทศต้องตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงและผลักดันยุทธศาสตร์การส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจที่จะมีการพัฒนาห่วงโซ่มูลค่าในระดับภูมิภาค (Regional Value Chain) ที่มีเมียนมาร์เป็นผู้เล่นใหม่ในภูมิภาคนี้ การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่จะต้องเผชิญ อีกด้านหนึ่งในฟากของประเทศไทย ถือเป็นความสำเร็จของรัฐบาลใน

การผลักดันนโยบายทางการค้าและการคลังที่สำคัญคือการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทและเงินจ๊าตโดยตรงเนื่องจากพัฒนาการของระบบการทำธุรกรรมทางการเงินระหว่างประเทศมีมากขึ้น (จากแต่เดิมเมียนมาร์กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนโดยตรงเพียง 3 สกุลเงินคือ ยูโร ดอลลาร์สหรัฐ และดอลลาร์สิงคโปร์) เพื่ออำนวยความสะดวกรองรับการเคลื่อนย้ายเงินทุนและขยายฐานการผลิตของนักลงทุนไทย

นอกจากนั้นนโยบายความร่วมมือระหว่างประเทศที่สำคัญระหว่างประเทศที่สำคัญคือโครงการ**ท่าเรือน้ำลึกทวาย**ที่ภาครัฐของไทยตั้งเป้าหมายให้เป็นแม่เหล็กด้านเศรษฐกิจตัวใหม่จากความได้เปรียบทางด้านทำเลที่ตั้งและการคมนาคม-เมียนมาร์เป็นประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับตลาดขนาดใหญ่ระดับพันล้านคนอยู่ 2 ประเทศคือ จีนและอินเดีย และมีท่าเรือที่จะกลายเป็นย่านการค้าที่สำคัญที่ตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ของอาเซียน

ได้แก่ จั๊อผิว (ยะไข่) ตีลาวา (ย่างกุ้ง) และทวาย
ปัจจัยดังกล่าวล้วนมีบทบาทสำคัญในการ
กำหนดยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจของ
ประเทศไทยให้สอดคล้องกับนโยบายและกฎหมาย

ของเมียนมาร์ ควบคู่ไปกับการเสริมสร้าง
ความร่วมมืออันดีระหว่างกันทั้งด้าน สังคม และ
วัฒนธรรม โดยผลักดันให้มีการดำเนินกิจกรรม
ต่างๆ ทั้งในระดับรัฐบาล เอกชน และประชาชน

ข้าราชการที่ปฏิบัติราชการที่เมียนมาร์ อัครเสนาบดี-ข้าราชการ
สังกัดกระทรวงมหาดไทย ทูตทหารอากาศ เอกอัครราชทูต และทูตทหารเรือ

พิมพ์ที่ บริษัท บพิธการพิมพ์ จำกัด 70 ถ.ราชบพิธ แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กทม. 10200
โทร. 0-2222-5555, 0-221-9781 โทรสาร 0-2221-6433 นายยอดยี่ง โสภณ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. 2556
E-mail Address : borpitt@hotmail.co.th

“ผู้เป็นข้าราชการพึงสำเหนียก
ตระหนักเป็นนิตย์ถึงความรับผิดชอบ
ที่จะต้องปฏิบัติงานของตัว
ร่วมกับงานของผู้อื่นและ
ประสานประโยชน์กับทุกฝ่าย
ให้ได้ผลสมบูรณ์ทุกส่วนเพื่อนำพา
ประเทศชาติให้ก้าวไปถึงความเจริญมั่นคง
ซึ่งเป็นจุดประสงค์แท้จริง”

พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน
เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน
วันอังคารที่ ๑ เมษายน ๒๕๒๕